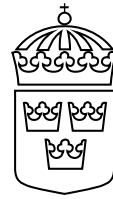

Regeringens skrivelse

2021/22:115

Verksamheten i Europeiska unionen under 2021 Skr.
2021/22:115

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 3 mars 2022

Magdalena Andersson

Hans Dahlgren
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2021 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1: DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU

1	Inledning	14
2	Information till och överläggning och samråd med riksdagen	16
3	Europeiska rådet	17

DEL 2: ALLMÄNNA FRÅGOR

4	Delaktighet i EU-arbetet	21
5	Konferensen om Europas framtid	21
6	Rättsstatens principer inom EU.....	22
7	Den europeiska terminen	23
7.1	Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning	23
7.2	Sveriges nationella reformprogram 2021	24
7.3	Sveriges rekommendationer 2021	24
7.4	Kommissionens förslag till rekommendationer till Sverige.....	24
8	Den europeiska pelaren för sociala rättigheter.....	25
9	Relationen mellan EU och Storbritannien.....	26
9.1	Avtalen mellan EU och Storbritannien.....	26
9.2	Samordning av de sociala trygghetssystemen	26
10	Utvidgningen	27
10.1	Kommissionens utvidgningsstrategi.....	27
10.2	Samarbets- och verifikationsmekanismen.....	27
10.3	Albanien	27
10.4	Bosnien och Hercegovina.....	27
10.5	Kosovo	28
10.6	Nordmakedonien	28
10.7	Montenegro	28
10.8	Serbien.....	29
10.9	Turkiet.....	29
10.10	EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet	30
11	EU:s strategi för Östersjöregionen.....	30
12	Medborgarinitiativet	30
13	Politisk reklam	31
14	Rösträtt och valbarhet för rörliga EU-medborgare	31
15	Sammanhållningspolitiken.....	31
16	Instrument för teknisk support.....	32
17	Agenda 2030-samarbetet i EU	32
18	Kärnsäkerhet och strålskydd	33
18.1	Stödprogram för avveckling av kärntekniska anläggningar	33
18.2	Instrument för kärnsäkerhetssamarbete	33

19	Krishantering.....	34	Skr. 2021/22:115
19.1	EU:s integrerade arrangemang för politisk krishantering.....	34	
19.2	Rådsslutsatser om krishantering och resiliens (motståndskraft).....	34	

DEL 3: UTRIKES FRÅGOR

20	Utrikes- och säkerhetspolitik.....	35
20.1	EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik.....	35
20.2	Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.....	35
20.2.1	Arbetet med det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet	35
20.2.2	Kvinnor, fred och säkerhet	35
20.2.3	Insatser i kontinuerlig förändring	36
20.2.4	EU och Nato	36
20.2.5	EU som aktör i FN.....	37
20.3	OSSE och Europarådet.....	37
20.4	Internationella brottmålsdomstolen	38
20.5	Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer	38
20.6	Handlingsplanen för jämställdhet i yttre förbindelser 2021–2025.....	39
20.7	Nedrustning och icke-spridning.....	39
20.7.1	Massförstörelsevapen	39
20.7.2	Konventionella vapen	39
20.7.3	Rymden	40
20.8	Strategisk exportkontroll	40
20.8.1	Krigsmateriel	40
20.8.2	Produkter med dubbla användningsområden	40
20.9	Sanktioner.....	40
20.10	Terrorism.....	40
20.11	Cybersäkerhet.....	41
20.12	Hybridhot	41
20.13	Konsulära frågor och krisberedskap	41
21	Den gemensamma handelspolitiken.....	42
21.1	Multilaterala handelsförhandlingar.....	42
21.2	Regionala och bilaterala frihandels- och investeringsskyddsavtal.....	42
21.3	EU:s arbete med hållbart företagande	43
21.4	Exportkrediter.....	43
21.5	Internationellt upphandlingsinstrument.....	43
21.6	Plurilaterala förhandlingar om e-handel	43
21.7	Handel och hälsa	44
22	EU som global utvecklingspolitisk aktör	44
22.1	EU:s utvecklingspolitik	44
22.2	Samstämmig utvecklingspolitik	44
22.3	Klimat- och energidiplomati.....	45

22.4	EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör	45
22.5	Hälsa och rättigheter.....	45
23	EU:s bilaterala och regionala förbindelser.....	46
23.1	Samarbete mellan EU och Efta-länderna.....	46
23.2	Östliga partnerskapet.....	46
23.3	Centralasien.....	46
23.4	Östeuropa	47
23.4.1	Ryssland	47
23.4.2	Ukraina	47
23.4.3	Georgien	48
23.4.4	Belarus.....	48
23.4.5	Armenien.....	49
23.4.6	Azerbajdzjan.....	49
23.4.7	Nagorno-Karabach	49
23.4.8	Moldavien.....	50
23.5	Arktis.....	50
23.6	Mellanöstern.....	50
23.6.1	Syrien	50
23.6.2	Fredprocessen i Mellanöstern.....	50
23.6.3	Iran	51
23.6.4	Irak	51
23.6.5	Jemen.....	51
23.6.6	Libanon.....	51
23.6.7	Marocko	52
23.7	Amerika.....	52
23.7.1	Nordamerika.....	52
23.7.2	Latinamerika.....	52
23.7.3	Den gemensamma handelspolitiken i relation till Amerika	53
23.8	Afrika	54
23.8.1	Partnerskapet mellan EU och Afrikanska unionen, relationen med AKS-länderna samt de ekonomiska partnerskapsavtalen	54
23.8.2	Afrikas horn.....	54
23.8.3	Väst- och Centralafrika.....	55
23.8.4	Östra och södra Afrika	56
23.9	Asien och Oceanien.....	57
23.9.1	Sydasien	57
23.9.2	Östasien	58
23.9.3	Sydostasien.....	59
23.9.4	Regionala frågor	60

DEL 4: EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

24	Ekonomi och finans	61
24.1	Ekonomisk styrning och samordning	61
24.1.1	Meddelande om översynen av den ekonomiska styrningen i EU	61
24.1.2	Makroekonomiska obalanser: Förvarningsmekanismen.....	61

24.1.3	Stabilitets- och tillväxtpakten	61	Skr. 2021/22:115
24.1.4	EU:s återhämtningsinstrument för att stödja återhämtningen efter covid-19- pandemin	62	
24.1.5	Facilitet för återhämtning och resiliens	62	
24.1.6	Ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation	63	
24.2	Ekonomiska och monetära unionen.....	64	
24.2.1	EMU-fördjupningen	64	
24.3	InvestEU-programmet	64	
24.4	Lånefacilitet för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning.....	64	
24.5	Klimatfinansiering.....	64	
24.6	EU i G20 på det finansiella och ekonomiska området.....	65	
24.7	Finansiellt stabilitetsstöd	65	
24.7.1	Medlemsstater som mottagit stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer	65	
24.7.2	Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU.....	65	
25	Finansmarknaden	66	
25.1	Bankmarknaden.....	66	
25.1.1	Bankpaketet 2019	66	
25.1.2	Ändringar av EU:s kapitaltäckningsregelverk	66	
25.1.3	Bankunionen.....	66	
25.1.4	Säkerställda obligationer	66	
25.1.5	Direktiv om kreditförvaltare och kreditförvärvare	67	
25.1.6	Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism.....	67	
25.2	Värdepappersmarknaden	67	
25.2.1	EU-standard för gröna obligationer.....	67	
25.2.2	Förlängning av övergångsperioden för att byta faktablad för fonder	67	
25.2.3	Europeiska långsiktiga investeringsfonder	68	
25.2.4	Förvaltare av alternativa investeringsfonder och värdepappersfonder	68	
25.2.5	Förordningen om marknader för finansiella instrument	68	
25.2.6	Europeisk gemensam kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information.....	68	
25.2.7	Marknader för kryptotillgångar	69	
25.2.8	Pilotregim för marknadsinfrastruktur baserad på distribuerad databasteknik	69	
25.2.9	Digital operativ motståndskraft i den finansiella sektorn.....	69	
25.3	Försäkringsmarknaden	69	

	25.3.1	Solvens II-paketet.....	69
	25.3.2	Motorfordonsförsäkringsdirektivet.....	70
25.4	Övrigt		70
	25.4.1	Hållbar finansmarknad	70
26	Skatter.....		70
	26.1	Mervärdesskatt	70
	26.1.1	Nya mervärdesskatteregler om vissa förvärv som görs av EU-organ med anledning av covid-19-pandemin	70
	26.1.2	Genomförandebefogenheter för mervärdesskatt till kommissionen	71
	26.1.3	Ändrade regler om mervärdesskattesatser	71
	26.2	Administrativt samarbete	71
	26.2.1	Ändringar i direktivet om administrativt samarbete.....	71
	26.2.2	Offentlig land-för-land-rapportering	72
	26.2.3	Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet.....	72
	26.3	Företagsbeskattning.....	72
	26.3.1	Uppförandekod för företagsbeskattning	72
	26.3.2	Beskattning av den digitala ekonomin.....	72
	26.3.3	Global minimibeskattnig	73
	26.4	Klimat och luft	73
	26.4.1	Gränsjusteringsmekanism för koldioxid.....	73
	26.4.2	Omarbetat energiskattedirektiv.....	73
27	Tull.....		74
	27.1	En kontaktpunkt för tullen i EU	74
	27.2	Ett instrument för inköp av tullkontrollutrustning.....	74
	27.3	Ett tullprogram för samarbete i tullfrågor.....	74
	27.4	Europeiska revisionsrättens särskilda rapport om tullkontroller.....	75
28	EU:s budget.....		75
	28.1	Nya egna medel.....	75
	28.2	EU:s årsbudget	75
	28.3	Brexitjusteringsreserven.....	76
29	Skydd av EU:s finansiella intressen.....		76
	29.1	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2019 års budget	76
	29.2	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2020 års budget	76
30	Statistik		77
DEL 5: RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR			
31	Civilskydd.....		78
	31.1	Kritiska entiteters motståndskraft.....	78
	31.2	Samarbete inom civilskydd	78
32	Civilrättsligt samarbete		79
	32.1	2019 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.....	79
33	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....		79

33.1	Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism och extremism.....	79
33.1.1	Förebygga spridning av terrorisminnehåll online.....	79
33.1.2	Ny förordning för Schengenutvärdering.....	79
33.1.3	Handlingsplan för terroristbekämpning Afghanistan	80
33.1.4	Europolförordningen	80
33.1.5	Tillfälliga restriktioner för icke- nödvändiga resor till EU.....	80
33.1.6	Screening för tredjelandsmedborgare	81
33.1.7	Direktivet om finansiell information för att bekämpa brott	81
33.1.8	EU:s strategi mot organiserad brottslighet 2021–2025	81
33.1.9	EU-handlingsplan mot människosmuggling 2021–2025.....	81
33.1.10	SIS-förordningen om polissamarbete	82
33.1.11	EU:s poliskodex.....	82
33.1.12	Automatiserat informationsutbyte för polissamarbete (Prüm II)	82
33.1.13	Schengens gränskodex.....	83
33.1.14	Datalagring	83
33.2	Straffrättsligt samarbete.....	84
33.2.1	Byrå för straffrättsligt samarbete.....	84
33.2.2	Europeisk åklagarmyndighet	84
33.2.3	E-bevisning.....	84
33.2.4	Digitalisering av rättsligt samarbete	85
33.3	Materiell straffrätt.....	85
33.3.1	Hatbrott och hatpropaganda.....	85
33.3.2	Miljöbrottsdirektivet.....	85
34	Grundläggande rättigheter och medborgarskap	85
34.1	Program för rättigheter och värden.....	85
34.2	EU:s strategi för barnets rättigheter.....	86
34.3	EU:s strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv	86
34.4	EU:s anslutning till Europakonventionen	86
35	Asyl, invandring, visering och annan politik om rörlighet för personer.....	86
35.1	Reform av gemensamma europeiska migrations- och asylsystemet	86
35.2	Situationer där migranter instrumentaliseras för politiska ändamål.....	87
35.3	EU-fonder på asyl- och migrationsområdet.....	88
35.3.1	Asyl- och migrationsfonden	88
35.4	Laglig migration	88
35.5	Viseringspolitik	88
35.5.1	Revidering av EU:s förordning om informationssystemet för viseringar	88
35.5.2	Viseringsförenklingsavtal	88

Skr. 2021/22:115	35.6	Återvändande	88
	35.7	Den externa dimensionen av migration	89
	35.7.1	Samarbete med tredjeland	89
	35.7.2	Uppföljning av FN:s ramverk för flyktingar	89
	35.7.3	Migration och utveckling	89

DEL 6: SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

36	Sysselsättningspolitik.....	90
36.1	Samordning av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden.....	90
36.1.1	Gemensam sysselsättningsrapport.....	90
36.1.2	Landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området.....	90
36.1.3	Rapporter om situationen och utvecklingen på det socialpolitiska området och på sysselsättningsområdet.....	90
37	Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor.....	91
37.1	Direktiv om tillräckliga minimilöner i EU	91
37.2	Fjärde revideringen av carcinogen- och mutagendirektivet.....	91
37.3	Rådsslutsatser om ett hållbart arbetsliv	92
37.4	Direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformsarbete.....	92
37.5	Förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter	92
37.5.1	Revidering av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen	92
38	Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	93
38.1	Antidiskrimineringsdirektivet	93
38.2	Direktiv om bindande åtgärder för insyn i lönesättningen	93
38.3	Arbetet med romsk inkludering.....	94
38.4	Strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning	94
38.5	Barngarantin.....	94
38.6	Europeiska plattformen för att bekämpa hemlöshet	95
38.7	Grönbok om åldrande.....	95
39	Hälsfrågor	95
39.1	EU:s hälsoprogram 2021–2027	95
39.2	Den europeiska myndigheten för beredskap och insatser vid hälsokriser	96
39.3	Europas plan mot cancer	96
39.4	Medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik.....	96
39.5	Förordning om utvärdering av medicinsk teknik	97
39.6	EU:s digitala covidintyg.....	97

39.7	Förslag om en europeisk hälsounion	97	Skr. 2021/22:115
39.8	Handlingsplan för narkotika	98	
39.9	Förslag till direktiv som ska säkerställa läkemedelstillgången på små marknader	98	
39.10	Ärenden om covid-19	98	
39.10.1	Meddelande om de första lärdomarna från covid-19-pandemin	98	
39.10.2	Meddelande om en gemensam väg till ett tryggt och hållbart återöppnande	98	
39.10.3	Meddelande om förenade krafter mot covid-19	99	

DEL 7: KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR

40	Den inre marknadens utveckling.....	100
40.1	Framtidens inre marknad.....	100
40.2	Digital inre marknad.....	100
40.3	Europeisk standardisering	101
40.4	Förordning om maskiner	101
40.5	Ändring av radioutrustningsdirektivet.....	101
41	Näringspolitik	102
41.1	Uppdatering av den nya industristrategin för Europa....	102
41.2	Meddelande om kritiska råmaterial	102
41.3	Förordning om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn	102
41.4	Förordning om snedvridande utländska subventioner ...	103
41.5	Meddelande om bättre lagstiftning	103
41.6	Handlingsplan för immateriella rättigheter.....	103
41.7	Programmet för den inre marknaden	104
41.8	Direktiv om företagens hållbarhetsrapportering.....	104
42	Konsumentpolitik.....	104
42.1	Direktiv om konsumentkrediter.....	104
42.2	En ny konsumentstrategi	104
42.3	Förordning om allmän produktsäkerhet	105
43	Forskning och innovation.....	105
43.1	Attraktiva och hållbara forskarkarriärer	105
43.2	Ett gemensamt företag för ett europeiskt högpresterande datorsystem	105
43.3	Global strategi för forskning och innovation.....	105
43.4	Horisont Europa	106
43.5	Europeiska forskningsområdet	106
43.6	Rådsrekommendation om en pakt för forskning och innovation.....	106
43.7	Gemensamma företag i Horisont Europa	107
43.8	Inrättande av unionens rymdprogram och rymdprogrammyndighet.....	107
43.9	Rådsslutsatser om en ny rymd för människor.....	107
43.10	Rådsslutsatser om användning av rymdtjänster för människor i Europas kustområden	107
43.11	Rymd för alla.....	108

43.12	Europeiskt kompetenscentrum för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning.....	108
43.13	Europeiska försvarsfonden	108

DEL 8: TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

44	Transport.....	109
44.1	Horisontella frågor	109
44.1.1	Strategin för smart och hållbar mobilitet.....	109
44.1.2	Fonden för ett sammanlänkat Europa.....	109
44.1.3	Transeuropeiska transportnätet TEN-T	109
44.1.4	Förnyelse eller förlängning av vissa certifikat och behörigheter.....	110
44.1.5	Utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen	110
44.1.6	Meddelande om en ny strategi för stadstrafiken	110
44.2	Landtransporter	110
44.2.1	Eurovinjettdirektivet.....	110
44.2.2	Hyrd fordon	110
44.2.3	Tågpassagerarförordningen	111
44.3	Sjöfart.....	111
44.3.1	Förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport	111
44.4	Luffart	111
44.4.1	Översyn av flygpassagerares rättigheter.....	111
44.4.2	Det gemensamma europeiska luftrummet	111
44.4.3	Ändringsförordningar om flygbolagens ankomst- och avgångstider	112
44.4.4	Hållbara bränslen inom luftfarten.....	112
44.5	Integrerad havspolitik.....	112
44.5.1	Hållbar blå ekonomi	112
45	Politiken för informationssamhället.....	112
45.1	Elektroniska kommunikationer	112
45.2	Digitalisering.....	112
45.2.1	Förordning om en inre marknad för digitala tjänster	113
45.2.2	Förordning med program för ett digitalt Europa	113
45.2.3	Förordning med program för fonden för ett sammanlänkat Europa	113
45.2.4	Förordning om artificiell intelligens.....	113
45.2.5	Förordning om digital identitet.....	113
45.2.6	Rättsakt om dataförvaltning	114
45.2.7	Översyn av roamingförordningen.....	114
45.2.8	Meddelandet om en digital kompass och beslutet om programmet Vägen till det digitala årtiondet.....	114
46	Informations- och cybersäkerhet.....	115
46.1	EU:s cybersäkerhetsstrategi för ett digitalt decennium	115

46.2	Direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen.....	115
46.3	Rekommendation om inrättandet av en gemensam cyberenheter	115
47	Energi.....	116
47.1	Direktivet om förnybar energi.....	116
47.2	Direktivet om energieffektivisering.....	116
47.3	Förordningen om transeuropeisk energinfrastruktur	116
47.4	Kommissionens meddelande om energipriser	117

DEL 9: JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

48	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	118
48.1	Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken	118
48.2	Handlingsplan om utvecklingen av ekologisk produktion i EU	118
49	Den gemensamma fiskeripolitiken.....	119
49.1	Ändringar när det gäller fiskerikontroll.....	119
49.2	Fiskemöjligheter i Östersjön för 2022	119
49.3	Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021–2027.....	119
49.4	Fiskemöjligheter i Västerhavet för år 2022	120
50	Livsmedel, djur och växter.....	120
50.1	Meddelande om beredskapsplan under kristider	120
50.2	Utvärdering av EU:s djurskyddsstrategi.....	121
50.3	Det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age	121
50.4	Rådsslutsatser om djurskydd vid långa sjötransporter till tredjeland	121
50.5	Rapport om kosttillskott på unionsmarknaden	121
50.6	Nya genomiska tekniker	122
51	Skogsbruk	122
51.1	EU:s nya skogsstrategi för 2030.....	122
51.2	Förslag till förordning för att motverka avskogning och skogsförstörelse	122
52	Landsbygd.....	123
52.1	Meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden	123

DEL 10: MILJÖ

53	Horisontella frågor	124
53.1	Århusförordningen	124
53.2	Åttonde miljöhandlingsprogrammet.....	124
54	Klimat och luft	124
54.1	Genomförandet av Parisavtalet.....	124
54.2	EU:s klimatlag.....	125
54.3	Lagstiftningspaketet Fit for 55	125
54.4	Ansvarsfördelningsförordningen	125
54.5	Utsläppshandelsdirektivet (EU ETS).....	125

Skr. 2021/22:115	54.6	Förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF).....	125
	54.7	Koldioxidkrav på lätta fordon	126
	54.8	Sociala klimatfonden.....	126
	55	Cirkulär ekonomi	126
	55.1	EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet – På väg mot en giftfri miljö	126
	55.2	Batteriförordningen	126
	55.3	Avfallstransporter.....	127
	56	Naturresurser och biologisk mångfald	127
	56.1	EU-handlingsplan för nollförorening för luft, vatten och mark.....	127
	56.2	EU:s jordstrategi.....	127

DEL 11: UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT

	57	Utbildning	129
	57.1	Rådsresolution om strategiskt ramverk för det europeiska utbildningssamarbetet	129
	57.2	Rådsslutsatser om jämlik och inkluderande utbildning	129
	57.3	Rådsslutsatser om initiativet Europauniversitet	129
	57.4	Rådets rekommendation om blandat lärande för grundskole- och gymnasieutbildning	129
	57.5	Rådsresolution om en förnyad europeisk agenda för vuxenlärande	130
	57.6	Rådsresolution om styrningsstrukturen för ramen för ett europeiskt utbildningssamarbete	130
	58	Ungdom	130
	58.1	Rådsslutsatser om flernivåstyrning vid främjandet av ungdomars deltagande i beslutsprocesser.....	130
	58.2	Rådsslutsatser om att upprätthålla och skapa medborgerliga utrymmen för ungdomar	131
	58.3	Rådsresolution om resultatet av den åttonde cykeln av EU:s ungdomsdialog	131
	58.4	Ett Europaår för ungdomar 2022.....	131
	59	Kultur och medier	132
	59.1	Rådsslutsatser om handlingsplan för stöd till återhämtning och omställning av Europas mediesektor	132
	59.2	Rådsslutsatser om tillgänglighet och konkurrenskraft för europeiskt audiovisuellt innehåll och medieinnehåll	132
	59.3	Ett nytt europeiskt Bauhaus.....	132
	59.4	Rådsslutsatser om motståndskraft och hållbarhet för den kulturella och kreativa sektorn.....	133
	60	Idrott	133
	60.1	Huvuddragen i en europeisk modell för idrott.....	133

DEL 12: EU:S INSTITUTIONER

Skr. 2021/22:115

61	Institutionernas verksamhet	134
61.1	Kommissionen.....	134
61.1.1	Kommissionens arbetsprogram	134
61.1.2	Genomförande av direktiv	134
61.1.3	Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen	135
61.2	Europaparlamentet.....	135
61.3	Europeiska unionens domstol.....	135
61.4	Öppenhet och insyn	136
61.5	EU-rekrytering.....	136
61.6	Tolkning	137
61.7	Regionkommittén	137
62	Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2023.....	137
Bilaga 1	Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2021	140
Bilaga 2	Under 2021 avslutade och pågående överträdelseärenden.....	153
Bilaga 3	Beslut i rådet under 2021 som Sverige inte stött	164
Sakregister		167
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 mars 2022		171

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU

1 Inledning

Pandemin och hanteringen av dess effekter fortsatte att stå i fokus. Kommissionens gemensamma upphandling av vaccin mot covid-19 från olika tillverkare skapade förutsättningar för snabb och bred vaccinationstäckning i EU, även om genomförandet i medlemsstaterna varierade. Efter en inledande minskning tog smittspridningen fart igen mot slutet av året, vilket resulterade i fler sjukdomsfall och en ökad belastning på sjukvården.

I EU vidtogs åtgärder för att gemensamt hantera konsekvenserna av pandemin. Digitala covidbevis bidrog till säkrare resor inom EU och var ett stöd för den hårt drabbade europeiska turism- och besöksnäringen. Kommissionen inrättade under hösten en EU-myndighet som ska stärka beredskapen vid kriser på hälsoområdet. EU och medlemsländerna ökade stödet till det globala initiativet Covax för rättvis tillgång till vacciner mot covid-19.

Ekonomi i EU återhämtade sig snabbare än väntat från konjunkturedgången efter pandemin och arbetslösheten minskade. Inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens som började gälla i februari 2021 presenterade medlemsstater sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner. För att underlätta den ekonomiska återhämtningen beslutade kommissionen om en förlängning av den tillfälliga ramen för statligt stöd till sista juni 2022.

Diskussioner fördes om hur EU kan lära av pandemin och stå emot framtida kriser, ofta med inriktningen att utöka unionens oberoende gentemot omvärlden. Strategisk autonomi blev ett omdiskuterat begrepp för att beskriva hur EU bättre ska kunna navigera i en alltmer osäker värld och minska sina sårbarheter. Sverige och många andra medlemsstater betonade att en öppen och väl fungerande inre marknad, öppenhet mot omvärlden och samarbete med internationella partner är avgörande för att stärka EU:s konkurrenskraft och göra EU mer motståndskraftigt. I en sådan miljö kan smarta och selektiva åtgärder vidtas i särskilda fall för att påskynda den gröna och digitala omställningen. Kommissionen presenterade flera förslag som påverkats av ambitionen om stärkt strategisk autonomi, bl.a. en reviderad industristrategi, initiativ för att påskynda den digitala omställningen och fortsätta skapa en digital inre marknad samt en översyn av handelspolitiken.

Klimatfrågorna stod högt på dagordningen, globalt och inom EU. Vid FN:s klimattoppmöte i Glasgow antogs de sista delarna av Parisavtalets regelbok, bl.a. ett enhetligt system för att rapportera utsläpp. Alla länder ombeds att öka ambitionerna i sina nationella klimatåtaganden redan under 2022. EU agerade för ett ambitiöst resultat.

Kommissionen presenterade i juli ett omfattande paket med förslag som ska bidra till att EU minskar koldioxidutsläppen med 55 procent till 2030 för att kunna nå klimatneutralitet till 2050. Regeringen välkomnade paketet och är positiv till en kombination av prissättande styrmedel, standarder och åtaganden som motsvarar en ambitionshöjning och omställningstryck för att alla medlemsländer ska nå upp till målen. Regeringen poängterade det nationella självbestämmandet i skogliga frågor och att det svenska åtagandet för kolsänkor måste vara förenligt med en långsiktigt hållbar avverkningsnivå. I juli antogs den övergripande klimatlag som medlemsländerna kom överens om under 2020.

De senaste årens omfattande diskussioner i EU om rättsstatsfrågorna fortsatte. Flera parallella diskussioner och processer pågick i EU:s institutioner för att på olika sätt försöka påverka den negativa utvecklingen i några medlemsländer i rätt riktning. I början av december föreslog generaladvokaten att EU-domstolen ska ogilla Polens och Ungerns talan om ogiltigförklaring av den villkorlighetsordning som införts för att skydda unionsbudgeten och unionens ekonomiska intressen vid överträdelse av rättsstatens principer. Sverige hör till de medlemsstater som har intervenerat i domstolsprocessen till försvar för villkorlighetsordningen.

Rådet antog i december en allmän inriktning om kommissionens direktivförslag om tillräckliga minimilöner i EU. Regeringen agerade i förhandlingarna för att den svenska arbetsmarknadsmodellen inte ska påverkas negativt. Den allmänna inriktningen är grundvalen för rådets ordförandeskap att förhandla frågan med Europaparlamentet.

Stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet ställde sig i juni bakom nya övergripande EU-mål när det gäller sysselsättning, utbildning och socialt skydd. Målen ska bidra till att vägleda nationell politik och uppnås senast 2030. Regeringen verkade för ambitiösa och realistiska mål.

Jämställdheten i EU påverkades negativt av pandemin. Enligt Europeiska jämställdhetsinstitutets årliga rapport tappade jämställdhetsarbetet fart på områden som arbetsliv, privatekonomi och hälsa. Rapporten visade även att våldet mot kvinnor ökade. Regeringen välkomnade kommissionens handlingsplan för genomförandet av pelaren för sociala rättigheter som innehåller flera insatser för stärkt jämställdhet.

Förhandlingarna om förslaget till migrations- och asylpakt fortsatte, men lösningarna förblev betydande och få framsteg gjordes. För regeringen är det viktigt att alla medlemsstater bidrar samt att asylsystemet är effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medger beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten.

Efter att ha tillämpats provisoriskt från årets början, trädde handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien och det kompletterande avtalet om informationssäkerhet i kraft den 1 maj. Relationen var dock ansträngd under året. Tvistefrågorna rörde särskilt formerna för handeln mellan Nordirland och den brittiska huvudön i enlighet med utträdesavtalets protokoll om Irland och Nordirland samt fiskerelaterade frågor. Regeringen verkade för stabila och goda relationer med Storbritannien på basis av ingångna avtal.

Kommissionen presenterade i april en EU-strategi för att bekämpa organiserad brottslighet. Regeringen välkomnade strategin som ett led i att

intensifiera samarbetet mot den multikriminella organiserade brottsligheten.

Utvecklingen i omvärlden präglades av ett försämrat läge för mänskliga rättigheter och demokrati på många håll samt fortsatta geopolitiska spänningar. Regeringen betonade vikten av ett enigt EU-agerande och verkade för sanktioner och tydliga EU-uttalanden. Under året började EU:s nya globala ramverk för sanktioner mot allvarliga kränkningar och brott mot mänskliga rättigheter att tillämpas. Rådet tog beslut om sanktioner mot individer och entiteter för gärningar begångna i bl.a. Ryssland, Kina, Nordkorea, Libyen, Sydsudan och Eritrea samt mot den så kallade Wagnergruppen och personer kopplade till den.

Talibanernas snabba maktövertagande ändrade förutsättningarna för EU och medlemsstaterna att verka i Afghanistan. Allteftersom stärktes EU-samarbetet kring evakueringen av medborgare och afghaner i behov av skydd. EU utlovade 1 miljard euro till Afghanistans befolkning och dess grannländer. För regeringen är det särskilt viktigt att engagera sig för kvinnors rättigheter i landet.

De transatlantiska relationerna utvecklades positivt med ett ökat mötesutbyte på hög nivå och allt fler samarbetsområden. Utvecklad vaccinsamordning mot bakgrund av covid-19 och lanseringen av handels- och teknikrådet var konkreta exempel på samverkan mellan EU och USA.

Regeringen fortsatte arbetet med att stärka delaktigheten, kunskapen och engagemanget för EU-frågorna i Sverige. För att inspirera unga att delta i EU-debatten förde EU-ministern samtal med elever och lärare i ett stort antal skolor och universitet i landet. Regeringen höll flera möten med organisationer från det civila samhället och andra aktörer för att diskutera EU-politiska frågor. Inom ramen för delaktighetsarbetet och den pågående konferensen om Europas framtid förde EU-ministern samtal om demokrati och EU i den mobila ”demokratistuga” som arrangerades av kommittén Demokratin 100 år.

Regeringen intensifierade förberedelserna för det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd som äger rum under våren 2023. Målet är att Sverige ska vara en professionell och effektiv ordförande som agerar opartiskt och i alla medlemsstaters intresse. Den ordförandeskapstrio där Sverige ingår tillsammans med Frankrike och Tjeckien tog under året fram ett gemensamt program för de kommande 18 månaderna.

2 Information till och överläggning och samråd med riksdagen

Enligt riksdagsordningen ska regeringen redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och varje år lämna en skrivelse om verksamheten i EU till riksdagen.

Regeringens EU-deklaration med prioriteringar för EU-arbetet presenterades av EU-ministern vid den EU-politiska debatten i riksdagen den 20 januari.

Regeringen ska informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades därför 114 faktapromemorior (121 under 2020). Regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor om EU-arbetet som utskotten bestämmer. Överläggningar om EU-frågor ägde rum vid 90 tillfällen under året. Under året tog regeringen del av de 9 utlåtanden om granskningar av EU-dokument som riksdagen beslutat.

Enligt regeringsformen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna samrådsskyldighet fullgörs enligt riksdagsordningen med EU-nämnden.

Under året ägde samråd rum inför möten i rådet och inför Europeiska rådet. Med hänsyn till de särskilda arbetsformer som pandemin krävde genomfördes samråd också inför videomöten som ersatte rådsmöten samt inför videomöten med Europeiska rådets medlemmar. Åtterrapporering från dessa möten har gjorts.

Andelen separata skriftliga samråd med EU-nämnden var betydande eftersom det formella beslutsfattandet på rådsmöten till stor del ersattes av skriftliga beslutsförfaranden. Av samma anledning upphörde framför allt under våren de veckovisa skriftliga samråden om A-punkter.

En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3, Beslut i rådet 2021 som Sverige inte stött.

3 Europeiska rådet

Videomöte med Europeiska rådets medlemmar 21 januari

Stats- och regeringscheferna diskuterade situationen när det gäller covid-19 med fokus på produktion av och tillgången till vaccin, vaccinationsintyg och donationer till tredjeland.

Videomöte med Europeiska rådets medlemmar 25–26 februari

Stats- och regeringscheferna diskuterade covid-19 och hälsofrågor i ett bredare perspektiv. De uttryckte stöd för kommissionens vaccinationsstrategi och diskuterade vaccinationsintyg och reserekommendationer. Ledarna diskuterade också säkerhet och försvar. Den svenska statsministern argumenterade för att strategisk autonomi inte får ske på bekostnad av öppenhet och förordade större fokus på civila insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Videomöte med Europeiska rådets medlemmar 25 mars

Vårtoppmötet fick med anledning av pandemin ersättas med ett videomöte. Stats- och regeringscheferna diskuterade covid-19, inre marknaden, industripolitik och digitalisering samt östra Medelhavet och Ryssland. USA:s president Joe Biden deltog och gav sin syn på samarbetet mellan EU och USA. I anslutning till toppmötet genomfördes ett digitalt eurotoppmöte i inkluderande format.

Fokus var på covid-19 där några ledare uttryckte missnöje över EU:s interna fördelning av vaccin och behov av en omfördelning till fördel för medlemsstater med lägre vaccintäckning. Kommissionens arbete med den så kallade exportkontroll- och transparensmekanismen kommenterades av flera ledare, och bl.a. den svenska statsministern varnade för att handelshinder allvarligt kunde hämma tillgången till vaccin.

I diskussionen om inre marknaden, industripolitik och digitalisering fick Sverige gehör för ett tillägg om att så kallad digital suveränitet ska uppnås genom ”smarta och selektiva åtgärder” som inte motverkar ”öppna marknader och globalt samarbete”.

Informellt möte i Europeiska rådet 7–8 maj

Stats- och regeringscheferna träffades i Porto för att diskutera de sociala frågornas betydelse i arbetet med återhämtning från pandemin och för att klara den gröna och digitala omställningen. Mötet var en uppföljning av 2017 års sociala toppmöte i Göteborg.

En högnivåkonferens hölls med arbetsmarknadens parter m.fl. och Indiens premiärminister Narendra Modi anslöt för ett videomöte.

Extra möte i Europeiska rådet 24–25 maj

På dagordningen stod covid-19, klimat, Belarus, Ryssland, Storbritannien, Mellanöstern och Mali. Europeiska rådet enades om kraftiga fördömanden av det belarusiska agerandet när ett Ryanair-plan tvingades ner i Minsk och beslöt bl.a. att förbjuda flygningar av belarusiska flygbolag i EU:s luftrum. De fem principerna för EU:s politik gentemot Ryssland bekräftades och solidaritet uttrycktes med Tjeckien i den diplomatiska konflikt som uppstått om rysk inblandning i en explosion vid ett ammunitionsförråd. Ledarna enades om att EU skulle donera 100 miljoner vaccindoser under 2021 och diskuterade vaccinationsintyg och reserekommendationer.

Europeiska rådets möte 24–25 juni

Stats- och regeringscheferna diskuterade covid-19, den ekonomiska återhämtningen, migration, Turkiet, Libyen, Ryssland, Belarus, Sahel, Etiopien och cybersäkerhet. Rysslandsfrågan föranledde mest diskussion, bl.a. ett tyskt-franskt förslag om att anordna toppmöten med ryska ledare som dock inte fick enhälligt stöd av ledarna. Utanför dagordningen uppstod en omfattande diskussion om den ungerska hbtqi-relaterade

lagstiftningen som flera ledare uttryckte sig starkt kritiskt om. FN:s Skr. 2021/22:115
generalsekreterare António Guterres deltog på ett lunchmöte.

Informellt möte i Europeiska rådet och toppmöte EU – västra Balkan 5–6 oktober

Stats- och regeringscheferna träffades den 5 oktober i Brdo i Slovenien för att diskutera EU:s roll i världen och den transatlantiska relationen efter Afghanistan och det säkerhetssamarbete som etablerats mellan USA, Storbritannien och Australien. Den 6 oktober genomfördes ett toppmöte med ledarna för västra Balkan-länderna (Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien). En deklaration antogs som bekräftar EU:s starka engagemang och stöd för regionen, välkomnar ländernas EU-närmanden samt också understryker vikten av fortsatta reformer.

Europeiska rådets möte 21–22 oktober

Europeiska rådet diskuterade bl.a. covid-19, digitala frågor, energipriser, migration och handel. Slutsatserna uppmärksammade också Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism.

Störst uppmärksamhet tilldrog sig diskussionen kring de stigande energipriserna. Kommissionens så kallade verktygslåda välkomnades men några ledare beklagade att fokus låg på nationella åtgärder och efterfrågade tydligare EU-åtaganden. De mest kritiska riktade udden mot EU:s klimatpolitik i allmänhet och utsläppshandelssystemet i synnerhet. Under migrationsdiskussionen riktades skarp kritik mot Belarus för att använda flyktingar som politiskt påtryckningsmedel.

En fråga som inte stod på dagordningen men föranledde stor uppmärksamhet och många kritiska uttalanden var den polska författningsdomstolens utlåtande om förhållandet mellan EU-rätt och den polska konstitutionen.

Europeiska rådets möte 16 december

Stats- och regeringscheferna diskuterade pandemins utveckling, energipriserna, krishantering och resiliens samt situationen vid Belarus och Ukrainas gränser. Därutöver diskuterades säkerhet och försvar samt migrationens externa aspekter. Ett eurotoppmöte hölls i anslutning till mötet.

Sverige agerade för skrivningar om vikten av den transatlantiska relationen och samarbete mellan EU och Nato. Återigen stod de stigande energipriserna i centrum för diskussionen och krav på skrivningar om kärnkraft och EU:s utsläppshandelssystem framfördes. Då enighet inte gick att uppnå ströks den föreslagna slutsatstexten om energipriser helt.

Dagen före hölls ett toppmöte med det östliga partnerskapet (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien och Ukraina – Belarus inbjöds inte) där en gemensam förklaring antogs med fokus på ökad motståndskraft,

Skr. 2021/22:115 hållbar återhämtning, jobbskapande och grön omställning samt reformer för att stärka demokratin, mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstaten.

4 Delaktighet i EU-arbetet

Syftet med delaktighet i EU-arbetet är att stärka delaktigheten i demokratins beslutsprocesser inklusive beslut som fattas på EU-nivån. För att stärka delaktigheten i EU-arbetet har regeringen tagit ett flertal initiativ.

För att inspirera unga att engagera sig i EU-debatten har EU-ministern haft samtal med skolelever i Sverige från totalt 49 skolor sedan 2020 (26 skolor under 2021).

I syfte att höja kunskapsnivån om EU för viktiga grupper i samhället har regeringen gett förnyade uppdrag till Universitets- och högskolerådet, Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps), Linnéuniversitet via Medicinstituttet Fojo och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Grupperna omfattar lärare, journalister, förtroendevalda och tjänstemän på kommunal och regional nivå, offentlig anställda och ungdomar.

Ett viktigt verktyg för att säkerställa att den svenska förvaltningen har ett helhetsperspektiv i EU-arbetet är samråd tidigt i beslutsprocessen. Regeringen har arrangerat fem EU-sakråd, om bl.a. konferensen om Europas framtid och om Europa 2020-strategin och genomförandet i Sverige. Inbjudna var representanter från arbetsmarknadens parter, Sveriges Kommuner och Regioner och det civila samhället. Ett annat led i arbetet med att stärka regeringens samrådsformer är att statsministern bjuder in företrädare för arbetsmarknadens parter till EU-råd.

Inom ramen för delaktighetsarbetet och konferensen om Europas framtid beaktar regeringen också det nationella firandet av att den allmänna och lika rösträtten firar 100 år. Kommittén Demokratin 100 år har tagit fram en ”demokratistuga” som turnerar i landet under 2021 där EU-ministern har deltagit. Intresserade ska kunna komma till stugan för samtal om demokrati- och EU-frågor.

I syfte att stärka möjligheten att följa EU:s lagstiftningsprocess finns nu möjlighet att på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) följa EU-lagstiftningskedjan. Härigenom etableras en tydlig koppling mellan regeringens EU-arbete och nationell politik och förenklas tillgången till relevanta dokument.

På temat demokrati och framtid firades Europadagen i Sverige med ett antal seminarier och en digital medborgardialog mellan ungdomar och EU-ministern med flera. Medborgardialogen syftade till att inspirera till fler medborgardialoger inom ramen för konferensen om EU:s framtid.

5 Konferensen om Europas framtid

Den 10 mars undertecknade Europaparlamentets talman, ordförandelandet Portugals premiärminister och kommissionens ordförande en gemensam

deklaration om konferensen om Europas framtid. Deklarationen sätter ramarna för konferensen som syftar till att stärka demokratin i Europa och öka medborgarnas möjlighet att göra sin röst hörd genom olika typer av dialog, digitalt och fysiskt. Framtidskonferensen lanserades på Europadagen den 9 maj och ska avslutas under våren 2022.

Utgångspunkten för regeringens deltagande i framtidskonferensen är ett ambitiöst delaktighetsarbete. I Sverige har diskussionen om EU:s framtid pågått genom olika initiativ under de senaste åren. Målsättningen är att medborgarnas möjligheter att ha insyn i och vara delaktiga i beslut som fattas på EU-nivå ska öka och bli mer likvärdig den kommunala, regionala och nationella nivån.

För att engagera fler i samhället och runt om i landet har regeringen kallat till EU-sakråd med civilsamhället, utbildningsverksamheter, arbetsmarknadens parter och lokala företrädare.

På EU-nivå ingår regeringen i egenskap av ett kommande ordförandeland i konferensens verkställande styrelse. Regeringen har även deltagit i konferensens plenarförsamling och dess arbetsgrupper och tar över ordförandeskapet för en arbetsgrupp om EU i världen från och med årsskiftet 2021/2022.

6 Rättsstatens principer inom EU

Rättsstatsfrågorna står fortsatt högt upp på EU:s dagordning. Bakgrunden är den negativa utvecklingen i några av medlemsstaterna. Flera parallella diskussioner och processer pågår i EU:s institutioner för att på olika sätt försöka påverka utvecklingen i rätt riktning. Förordningen med en ordning som villkorar EU-utgifter med efterlevnad av rättsstatsprincipen trädde i kraft den 1 januari. Syftet med förordningen är att skydda EU:s budget i situationer där unionens ekonomiska intressen kan vara hotade på grund av generella brister som rör rättsstatsprincipen i en medlemsstat.

Kommissionen aktiverade i december 2017 det s.k. artikel 7-förfarandet mot Polen med motiveringen att det rådde en tydlig risk för brott mot rättsstatens principer efter de reformer av rättsväsendet som inletts. Under året har rådet hållit en utfrågning om utvecklingen på rättsstatsområdet i Polen.

Europaparlamentet tog i september 2018 initiativet att initiera ett artikel 7-förfarande mot Ungern. I sitt motiverade yttrande anger Europaparlamentet att det finns en klar risk för att landet åsidosätter EU:s grundläggande värderingar, i synnerhet när det gäller rättsväsendets oberoende, korruption, flyktingars rättigheter, föreningsfrihet, akademisk frihet och yttrandefrihet. Under året har rådet hållit en utfrågning om utvecklingen när det gäller unionens värden i Ungern.

Parallellt med artikel 7-förfarandena har kommissionen initierat överträdelseförfaranden om unionens gemensamma värden och rättsstatsprincipen. Regeringen har intervenerat till stöd för kommissionen i sådana mål vid EU-domstolen. Regeringen har även yttrat sig i mål om begäran om förhandsavgörande när det gäller respekten för rättsstatsprincipen vid bl.a. genomförandet av nationella reformer.

Den europeiska rättsstatsmekanismen introducerades under 2020 och i september 2020 presenterade kommissionen den första årliga rapporten om rättsstatssituationen inom EU och dess medlemsstater. Baserat på denna rättsstatsrapport har rådet för allmänna frågor (nedan kallat allmänna rådet) inlett en mer strukturerad årlig rättsstatsdialog. Mekanismen är förebyggande och är inte strikt avsedd att kontrollera efterlevnaden av EU-rätten. I april hade allmänna rådet fem landsspecifika diskussioner med Tyskland, Irland, Grekland, Spanien och Estland med den första rapporten som grund.

Kommissionens andra årliga rapport om rättsstatssituationen i EU presenterades i juli. Fyra områden har fortsatt granskats av kommissionen: de nationella rättssystemen, åtgärder mot korruption, mediamångfald samt kontroll och balans i det institutionella beslutssystemet. Den andra rapporten behandlar även utmaningar med anledning av covid-19-pandemin.

Med den andra rapporten som grund hade allmänna rådet i oktober en andra horisontell diskussion om rättsstatsutvecklingen inom unionen. I november hade allmänna rådet fem landsspecifika diskussioner med Kroatien, Italien, Cypern, Lettland och Litauen som baseras på den andra rapporten.

Regeringen ställer sig positiv till kommissionens andra årliga rapport om rättsstatsutvecklingen i EU. Den är en god grund för fortsatt diskussion och erfarenhetsutbyte i syfte att förebygga att rättsstatsproblem uppkommer eller förvärras. Rapporten identifierar allvarliga utmaningar på rättsstatsområdet i några medlemsstater. Förordningen om en villkorlighetsordning som länkar rätten till EU-stöd till efterlevnad av rättsstatsprincipen är ett viktigt nytt instrument. Regeringen har tillsammans med ett flertal andra medlemsstater försvarat giltigheten av villkorlighetsordningen när Polen och Ungern angripit den i mål vid EU-domstolen.

7 Den europeiska terminen

7.1 Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Den elfte europeiska terminen inleddes med att kommissionen i september 2020 presenterade sin årliga hållbara tillväxtstrategi med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU.

För 2021 års termin var fokus på uppföljning av medlemsstaternas återhämtning från pandemin inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) och terminen ställdes därför delvis om för att omhänderta detta. Rapportering av åtgärder för att möta upp konsekvenserna av pandemin redovisades främst i den nationella återhämtningsplanen, som komplement till det nationella reformprogrammet.

I maj överlämnade Sverige sina nationella reform- respektive konvergensprogram till kommissionen. Efter att medlemsstaterna bidragit med sina nationella reformprogram, som i år skickades in tillsammans med den nationella återhämtningsplanen, och stabilitets- eller konvergensprogram analyserade kommissionen dessa med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. För 2021 års termin ersattes de sedvanliga landrapporterna med en bedömning från kommissionen av de nationella återhämtningsplanerna.

Rekommendationerna identifierar normalt sett de huvudsakliga utmaningar som kommissionen anser att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i de integrerade riktlinjerna för ekonomisk politik och sysselsättningspolitik, stabilitets- och tillväxtpakten och det makroekonomiska obalansförfarandet. Inga strukturella landsspecifika rekommendationer lämnades 2021 för de medlemsstater som lämnat in sina återhämtningsplaner, utan endast rekommendationer på det finanspolitiska området presenterades.

Vid Ekofinrådet den 18 juni ställde sig finansministrarna bakom de landsspecifika rekommendationerna på det finanspolitiska området.

Samråd med EU-nämnden ägde rum ett flertal gånger mellan oktober och februari och i mars och juni.

Även samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer samt den lokala och regionala nivån ägde rum vid ett flertal tillfällen under året.

7.2 Sveriges nationella reformprogram 2021

Inom den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år utarbeta nationella reformprogram där de redogör för genomförandet av terminen i den nationella politiken.

Finansutskottet informerades om Sveriges nationella reformprogram 2021 innan det överlämnades till kommissionen.

7.3 Sveriges rekommendationer 2021

Eftersom terminen 2021 anpassats till återhämtningsarbetet och RRF har kommissionen endast lämnat förslag på landsspecifika rekommendationer på det finanspolitiska området. På grund av detta behandlades de enbart i Ekofin-strukturen.

7.4 Kommissionens förslag till rekommendationer till Sverige

Kommissionen har följande förslag till rekommendationer till Sverige:

1. Behåll den expansiva finanspolitiska inriktningen över 2022, inklusive den impuls som kommer av faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF). Upprätthåll de offentliga investeringarna.
2. När de ekonomiska förutsättningarna tillåter bör Sverige återgå till en försiktig finanspolitik som garanterar långsiktig hållbarhet, samtidigt som man ökar investeringarna för att öka ekonomins tillväxtpotential.
3. Var särskilt uppmärksam när det gäller de offentliga finansernas sammansättning och kvaliteten på reformerna, så att ni säkerställer en hållbar och inkluderande återhämtning. Prioritera hållbara och tillväxtskapande investeringar, särskilt för att understödja den gröna och digitala omställningen. Prioritera strukturreformer som bidrar till finansiering av prioriterade policyområden och till de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet. Stärk täckningen, precisionen och hållbarheten i trygghetssystemen och inom hälso- och sjukvården.

8 Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

I mars presenterade kommissionen ett meddelande om en handlingsplan för den europeiska pelaren för sociala rättigheter (se faktapromemoria 2020/21:FPM92). Handlingsplanen bygger på ett omfattande samråd som pågick under 2020.

I handlingsplanen aviseras ett antal åtgärder som kommissionen avser presentera för att bidra till genomförandet av principerna i pelaren för sociala rättigheter. Kommissionen föreslår även övergripande mål på EU-nivå som ska uppnås senast 2030 och som ska bidra till att vägleda nationell politik och nationella reformer. Målen föreslås på områdena sysselsättning, utbildning och socialt skydd, och är i överensstämmelse med FN:s mål för hållbar utveckling:

– Minst 78 procent av befolkningen i åldern 20–64 år ska vara sysselsatta 2030.

– Minst 60 procent av alla vuxna ska delta i utbildning varje år.

– Minst 15 miljoner personer ska lyftas ur riskzonen för fattigdom eller social utestängning fram till 2030.

Stats- och regeringscheferna ställde sig bakom de övergripande EU-målen vid det sociala toppmötet i Porto i maj och vid Europeiska rådets möte i juni.

Regeringen höll i början av mars EU-skråd på tjänstemannanivå med arbetsmarknadens parter och med det civila samhället. Överläggning i arbetsmarknadsutskottet hölls i mars och information gavs i april. Socialutskottet informerades i mars och april. Socialförsäkringsutskottet informerades i mars och juni. Utbildningsutskottet informerades i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och juni.

Kommissionen uppmanar vidare medlemsstaterna att fastställa nationella mål för att bidra till uppfyllelsen av de EU-övergripande målen. Regeringen skickade preliminära mål för Sverige till kommissionen i

Skr. 2021/22:115 oktober. EU-sakråd på tjänstemannanivå med arbetsmarknadens parter och det civila samhället hölls i september. Överläggning i arbetsmarknadsutskottet hölls i september. Socialutskottet, socialförsäkringsutskottet och utbildningsutskottet informerades i september.

9 Relationen mellan EU och Storbritannien

9.1 Avtalen mellan EU och Storbritannien

Rådet beslutade den 29 april, efter Europaparlamentets godkännande, att ingå handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien och det kompletterande avtalet om säkerhetsförfaranden för utbyte och skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Avtalet trädde i kraft den 1 maj och är tillsammans med det sedan tidigare gällande utträdesavtalet grunden för EU:s relation med Storbritannien.

Under året har arbetet med att genomföra avtalen fortsatt inom den kommittéstruktur som har inrättats enligt avtalen. Ett möte i handels- och samarbetsavtalets partnerskapsråd ägde rum i juni. När det gäller genomförandet av utträdesavtalet har framför allt situationen på Nordirland stått i fokus. Samtal har pågått om hur parterna kan underlätta genomförandet av det protokoll om Irland/Nordirland som fogats till utträdesavtalet.

EU:s relation med Storbritannien behandlades i allmänna rådet den 23 februari, 20 april, 21 september och 23 november. Europeiska rådet antog vid sitt möte den 24 och 25 maj slutsatser om EU:s relation till Storbritannien.

9.2 Samordning av de sociala trygghetssystemen

Vid allmänna rådet i september togs beslut om den ståndpunkt som skulle intas på EU:s vägnar i den specialiserade kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen. Kommittén har inrättats genom handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien.

Rådets beslut avsåg de ändringar som medlemsstaterna gjorde i bilagorna till protokollet om samordningen av de sociala trygghetssystemen. Regeringen anmälde i detta hänseende ändringar bl.a. om vilka förmåner som i protokollet ska anses vara förmåner vid långvarigt vårdbehov och om att inte i förhållande till handels- och samarbetsavtalet tillämpa en tidigare överenskommelse mellan Sverige och Storbritannien om återbetalning och betalningsavståenden av vårdkostnader.

Ändringarna i bilagorna trädde i kraft den 1 december, genom beslut fattat av den specialiserade kommittén i oktober.

10.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

I oktober presenterade kommissionen det årliga utvidgningspaketet med bedömningar och rekommendationer om samtliga utvidgningsländers EU-närmanden det senaste året. Utvidgningspaketet bestod av ett övergripande meddelande och landrapporter för kandidatländerna Albanien, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien och Turkiet och för de potentiella kandidatländerna Bosnien och Hercegovina samt Kosovo. Allmänna rådet antog den 14 december slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. I slutsatserna klargör rådet sin syn på kandidat- och de potentiella kandidatländernas EU-närmande och reformprocesser. Den förbättrade utvidgningsmetoden tillämpades för första gången, i samband med mellanstatliga konferenser med Montenegro och Serbien.

10.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen

Samarbets- och verifikationsmekanismen upprättades vid Bulgariens och Rumäniens respektive EU-anslutning. Under året presenterade kommissionen en skriftlig rapport för Rumänien. Rådsarbetsgruppen höll ett möte med tillhörande uppdateringar om situationen för rättstatsfrågor i Bulgarien och Rumänien.

10.3 Albanien

I maj presenterade kommissionen en rapport om Albanien med bedömningen att landet uppfyllt rådets reformvillkor från mars 2020 för att få inleda anslutningsförhandlingar. Förhandlingar har inte inletts. I sin landrapport för Albanien från oktober framhöll kommissionen framsteg i reformarbetet, inklusive på rättsstatsområdet där det dock återstod utmaningar i bl.a. arbetet med att bekämpa korruption och organiserad brottslighet. Rådet bekräftade detta i sina slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen i december.

10.4 Bosnien och Hercegovina

Innan kandidatlandsstatus inom EU kan bli aktuellt behöver Bosnien och Hercegovina beakta 14 prioriteringar som kommissionen identifierat. Det rör bl.a. områdena demokrati, rättsstat, mänskliga rättigheter och offentlig förvaltning. I sin landrapport för Bosnien och Hercegovina från oktober konstaterade kommissionen att politiska ledare hade ägnat sig åt splittrande retorik och politiska dispyter, vilket hade hindrat framsteg i arbetet med de 14 prioriteringarna. Vidare hade utbredd korruption präglat landet under pandemin och direkt påverkat befolkningens välmående. Ändå hade några betydande steg tagits. I synnerhet hade kommunala val

genomförts i Mostar 2020, för första gången sedan 2008, vilket låg i linje med reformkraven på landet. Bosnien och Hercegovina behöver fokusera på reformer. Rådet underströk i sina slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen från december att Bosnien och Hercegovina måste genomföra nödvändiga vallagsreformer och konstitutionella reformer inför valet i oktober 2022, i linje med Europadomstolen för mänskliga rättigheters domslut.

10.5 Kosovo

I sin landrapport för Kosovo från oktober konstaterade kommissionen att det endast har skett begränsade framsteg i såväl genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalet som i de prioriterade områdena inom den europeiska reformagendan. Av landrapporten framgår att Kosovo generellt har en låg beredskap för EU-närmande. De senaste årens svåra inrikespolitiska situation har försenat genomförandet av reformer. Kosovo behöver fokusera på reformer som stärker rättsstatens principer och på bekämpning av korruption och organiserad brottslighet. Vidare uppmanade rådet, i sina slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen från december, Kosovo att genomföra reformer i den offentliga förvaltningen och i förvaltningen av offentliga finanser. Den EU-faciliterade normaliseringsdialogen mellan Kosovo och Serbien fortlöpte.

10.6 Nordmakedonien

Nordmakedoniens anslutningsförhandlingar kunde inte inledas, till följd av Bulgariens veto. Stödet för EU-processen i landet minskade som konsekvens. Kommissionen framhöll i sin landrapport att Nordmakedonien hade gjort ytterligare reformframsteg och fortsatt uppfyllde villkoren för att inleda anslutningsförhandlingar. Rådet välkomnade, i sina slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen från december, Nordmakedoniens fortsatta beslutsamhet att genomföra ytterligare reformer.

10.7 Montenegro

Inom ramen för Montenegros anslutningsförhandlingar har samtliga kapitel öppnats för förhandling och tre av dessa är preliminärt stängda. Kommissionen framhöll i sin landrapport från oktober att Montenegro behövde uppvisa mer konkreta resultat när det gällde rättstatsfrågor för att göra framsteg i anslutningsförhandlingarna. I rådets slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen från december lyftes även behov av resultat i arbetet för att motverka korruption och för att garantera yttrande- och pressfrihet.

Sammanlagt har 22 av 35 kapitel öppnats för förhandling, varav två är preliminärt stängda. Under året öppnades de fyra kapitel som återfinns under rubriken Grön agenda och hållbar konnektivitet i Serbiens anslutningsförhandlingar. Kommissionen framhöll i sin landrapport att Serbien behövde uppvisa mer konkreta resultat inom rättsstatsreformer, men bedömde att tillräckliga framsteg nåtts för att öppna kapitel för förhandlingar. Rådet välkomnade kapitelöppningarna i sina slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen i december och upprepade samtidigt vikten av ökad takt och konkreta framsteg i reformagendan, särskilt när det gäller rättsstaten. Den av EU faciliterade normaliseringsdialogen mellan Kosovo och Serbien fortlöpte.

10.9 Turkiet

Kommissionen konstaterade i sin landrapport från 2021 en tillbakagång på flera områden, inklusive respekten för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Allmänna rådet bekräftade i sina slutsatser den 14 december att anslutningsförhandlingarna med Turkiet är frysta och att det inte är aktuellt med vare sig öppning eller stängning av ytterligare kapitel.

Den 11 november beslutade rådet att förlänga sanktionsregimen med anledning av Turkiets olagliga bormingsverksamhet i Cyperns ekonomiska zon och kontinentalsockel till och med den 12 november 2022.

Europeiska rådet bekräftade i sina slutsatser från den 25 juni beredskap att utveckla relationen till Turkiet förutsatt att Turkiet agerar konstruktivt och visar sig redo att främja ett genuint partnerskap. I enlighet med slutsatserna har EU genomfört högnivådialoger med Turkiet om migration respektive klimat, varav den senare följdes av Turkiets beslut att ratificera Parisavtalet. Europeiska rådet uttryckte också oro för hur rättsstatens principer och grundläggande rättigheter respekterades i Turkiet. Kvinnors rättigheter nämndes särskilt, efter att Turkiet den 1 juli frånträtt Istanbulkonventionen om våld mot kvinnor. På uppdrag av Europeiska rådet presenterade kommissionen ett förslag på fortsatt stöd till syriska flyktingar och värdsamhällen i Turkiet och övriga regionen. Europeiska rådet bekräftade sitt fulla stöd för en övergripande lösning på Cypernkonflikten, inklusive Varosha, i överensstämmelse med relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd. Slutsatserna var en uppföljning på Europeiska rådets uttalande från den 25 mars.

Under året fortsatte genomförandet av det gemensamma uttalandet om migration från mötet mellan EU och Turkiet den 18 mars 2016. Samtliga medel inom Faciliteten för flyktingar i Turkiet (FriT) har kontrakterats. Utbetalningar från faciliteten har fortsatt under året.

Rådsslutsatserna om nordöstra Syrien från oktober 2019 är fortsatt utgångspunkten för EU:s politik om export av krigsmaterial till Turkiet med anledning av Turkiets militära offensiv i nordöstra Syrien som inleddes oktober 2019.

10.10 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

Under året antogs ett nytt instrument för EU:s föranslutningsstöd (IPA III). Instrumentet ersätter Instrumentet för EU:s föranslutningsstöd för budgetperioden 2014–2020. IPA III ingår i rubrik 6 ”Grannskapet och omvärlden” i EU:s långtidsbudget. Budgeten för IPA III uppgår till drygt ca 14 miljarder euro i löpande priser för perioden 2021–2027.

Genom IPA III stöds genomgripande reformer för att bistå EU-närmandeprocessen i kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien och Turkiet.

Genom IPA III införs en framstegsbaserad modell för medelsallokering. Det innebär att stöd kan dras ned, omriktas eller suspenderas vid allvarlig tillbakagång eller brist på framsteg för t.ex. rättsstatens principer och grundläggande rättigheter samt demokratiska institutioner. Stöd till bl.a. civilsamhället ska dock värnas. Detta ligger i linje med hur EU agerat i förhållande till Turkiet under genomförandet av IPA II under budgetperioden 2014–2020.

11 EU:s strategi för Östersjöregionen

En reviderad handlingsplan för EU:s Östersjöstrategi antogs den 15 februari. De övergripande målen för Östersjöstrategin är fortsatt att rädda havsmiljön, sammanlänka regionen och öka välbefindandet.

Den nya handlingsplanen har en genomgående klimatinriktning. Även jämställdhet genomsyrar handlingsplanen. Vissa strukturella förändringar har dock gjorts, bl.a. genom att en teknisk och administrativ support, ”Baltic Strategy Point” (BSP), har inrättats. Den nya handlingsplanen föranleder ett nytt reviderat regeringsuppdrag till berörda statliga myndigheter.

I månadsskiftet september/oktober hölls, digitalt, det tolfte årliga forumet för strategin i litauisk regi. Det övergripande temat var grön återhämtning och statsminister Stefan Löfven deltog i ett s.k. digitalt toppmöte vid forumet.

Sverige kommer att överta ordförandeskapet i gruppen för nationella samordnarna för EU:s Östersjöstrategi under ett år från den 1 juli 2022.

12 Medborgarinitiativet

I januari 2020 trädde förordningen om det europeiska medborgarinitiativet i kraft.

Merparten av nyregistrerade initiativ använder sig av det centrala insamlingssystemet. Den tillfälliga förordningen om förlängda tidsfrister

för insamling av stödförklaringar till följd av covid-19-pandemin har resulterat i att tio initiativ har fått förlängd tidsfrist av maxtiden på tolv månader. Vid årets slut fanns tolv pågående initiativ. Skr. 2021/22:115

13 Politisk reklam

Kommissionen presenterade i november inom ramen för det s.k. Demokratipaketet ett förslag till en förordning om transparens och inriktning när det gäller politisk reklam, COM(2021) 731.

Syftet med förordningen är att bidra till en väl fungerande inre marknad för tillhandahållare av politiska reklamtjänster, säkerställa hög transparens och rättssäkerhet för mottagarna av politisk reklam och ge ett gott skydd för behandling av personuppgifter i samband med politiska kampanjer.

Enligt de föreslagna reglerna ska politisk reklam förses med tydlig märkning och även med information om vem som står bakom och vilken ersättning som lämnats. Inriktnings- och förstärkningstekniker i samband med reklam måste enligt förslaget öppet redovisas och förbjudas om känsliga personuppgifter används men med vissa undantag, t.ex. om det finns ett uttryckligt samtycke från personen.

14 Rösträtt och valbarhet för rörliga EU-medborgare

Kommissionen presenterade i november inom ramen för det s.k. Demokratipaketet förslag till revideringar av direktiven om unionsmedborgares rösträtt och valbarhet vid val till Europaparlamentet COM(2021) 732, respektive kommunala val, COM(2021) 733.

Förslagets huvudsakliga syfte är att förbättra tillhandahållandet av information om hur unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare ska gå till väga för att rösta och kandidera i val till Europaparlamentet och i kommunala val (val till kommunfullmäktige och regionfullmäktige). Förslagen innebär bl.a. att unionsmedborgarna proaktivt ska få information om hur de ska gå till väga och att informationen ska ges på två språk.

15 Sammanhållningspolitiken

Lagstiftningspaketet för sammanhållningspolitiken för programperioden 2021–2027 antogs den 24 juni och trädde i kraft den 1 juli. I det ingår Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2021/1056–1060. De handlar om

- Fonden för en rättvis omställning

- Europeiska socialfonden+ (ESF+)
- Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden,
- Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för yttre åtgärder och
- Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+ Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik.

Förhandlingarna om förordningsförslagen inleddes under 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM133, 2017/18:FPM137 och 2019/20:FPM15). Den 18 maj hölls ett informellt videomöte i allmänna rådet (sammanhållningspolitik). Den 18 november hölls ytterligare ett videomöte i allmänna rådet (sammanhållningspolitik).

Information gavs till näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

Arbetsmarknadsutskottet informerades om ESF+ i februari och juni.

16 Instrument för teknisk support

I juni inledde kommissionen en ny utlysning för stöd från instrument för teknisk support (TSI) för 2022. Instrumentet hette tidigare Stödprogrammet för strukturreformer.

Syftet är att ge medlemsstaterna tekniskt stöd för genomförandet av reformprojekt under 2022. Medlemsstaterna har fram till oktober haft möjlighet att lämna in ansökningar om tekniskt stöd inom bl.a. grön och digital omställning, mångfald, offentlig och privat finansiering, migration, företagsklimat, hälsa och utbildning. Medlemsstaterna har också haft möjlighet att begära tekniskt stöd för genomförandet av sina återhämtnings- och resiliensplaner.

Nytt för utlysningen under 2021 är att även myndigheter på regional och lokal nivå har kunnat söka tekniskt stöd från reformprogrammet. Svenska myndigheter har tidigare år sökt och fått stöd för teknisk support, bl.a. Skatteverket.

17 Agenda 2030-samarbetet i EU

EU antog under året rådsslutsatser för att påskynda genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling. Syftet med rådets slutsatser var att understryka vikten av att genomföra Agenda 2030 för en hållbar utveckling. Slutsatserna understryker att detta är särskilt angeläget i återuppbyggandet av ett hållbart samhälle i spåren av covid-19-pandemin.

EU har också under året arbetat fram gemensamma ståndpunkter inför den globala uppföljningen av Agenda 2030 som sker inom ramen för FN:s politiska högnivåforum om hållbar utveckling (HLPF). EU och dess medlemsstater deltog aktivt vid HLPF som anordnades digitalt i juli. Inför forumet presenterade Eurostat sin årliga statusrapport om genomförandet av Agenda 2030 inom EU.

Diskussioner har förts löpande under året om hur Agenda 2030 och hållbar utveckling bättre kan inkluderas i kommissionens olika initiativ.

18 Kärnsäkerhet och strålskydd

Frågor om kärnsäkerhet och strålskydd regleras i det europeiska samarbetet under Euratomfördraget. Under året har bl.a. tre olika rättsakter antagits av rådet, dels om avveckling av kärntekniska anläggningar, dels om kärnsäkerhetssamarbete med tredjeländ.

18.1 Stödprogram för avveckling av kärntekniska anläggningar

Rådet antog två förordningar (se faktapromemoria 2017/18:FPM152). Den ena förordningen avser ett stödprogram för avveckling av kärnkraftverket Ignalina i Litauen. Förordningen innebär ett fortsatt finansiellt stöd till Litauen (Ignalinaprogrammet).

Den andra förordningen avser ett finansieringsprogram för avvecklingen av kärnkraftsreaktorer vid kärnkraftverket Kozloduy i Bulgarien och vid kärnkraftverket Bohunice i Slovakien samt för finansiering av avvecklingen av kommissionens egna kärntekniska anläggningar. Den senare förordningen har även utvidgats att omfatta stöd till gemenskapsanläggningar som drivs av gemensamma forskningscentrum (JRC) under kommissionen.

18.2 Instrument för kärnsäkerhetssamarbete

Rådet antog ett antal förordningar om EU:s externa finansieringsinstrument (se avsnitt 22.1) inom den fleråriga budgetramen för 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM158). En av dessa var en förordning om inrättande av ett europeiskt instrument för kärnsäkerhetssamarbete.

Instrumentet ska främja en hög nivå av kärnsäkerhet, strålskydd och en effektiv kärnämneskontroll i tredjeländer. Förordningen är det tredje i raden av instrument för kärnsäkerhetssamarbete och ska ersätta det nu gällande instrumentet från 2013.

19 Krishantering

19.1 EU:s integrerade arrangemang för politisk krishantering

EU:s integrerade arrangemang för politisk krishantering (IPCR) är fortsatt aktiverat både för migrations- och covid-19-situationen. Detta innebär en kontinuerlig informationsinsamling som ligger till grund för gemensamma lägesbilder i syfte att effektivisera beslutsfattandet i rådet.

19.2 Rådsslutsatser om krishantering och resiliens (motståndskraft)

Vid Europeiska rådet i juni diskuterades de första lärdomarna som kunde dras från pandemin. Rådet uppmanades ta vidare arbetet för att stärka den kollektiva beredskapen, insatsförmågan och motståndskraften vid framtida kriser samt för att skydda den inre marknadens funktion. Allmänna rådet antog slutsatser i frågan den 23 november.

Rådsslutsatserna innehåller bl.a. frågor om att den inre marknaden ska bli mer motståndskraftig vid kriser, hur EU-arrangemangen för integrerad politisk krishantering (IPCR) kan stärkas och mer generellt hur EU:s beredskap i stort ska kunna bli bättre. Europeiska rådet följde den 16 december upp arbetet med krishantering och motståndskraft mot framtida kriser.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november och december.

20 Utrikes- och säkerhetspolitik

20.1 EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik

I ljuset av utmaningarna mot den regelbaserade världsordningen fortsatte arbetet med att omsätta EU:s globala strategi. Prioriteringarna var säkerhet och försvar, stöd till multilateralism och regionala samarbeten liksom resiliens i EU:s bredare grannskap och en integrerad ansats till hanteringen av kriser och konflikter. Arbetet med att effektivisera genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken fortsatte.

20.2 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

20.2.1 Arbetet med det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet

Genomförandet av EU:s globala strategi inom säkerhet och försvar fortsatte under året och i maj antog EU:s utrikes- och försvarsministrar rådsslutsatser om säkerhet och försvar. Bland annat gavs stöd för det pågående arbetet för att ta fram en s.k. strategisk kompass som ska ge vidare inriktning för EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete.

Beslut fattades om att inrätta en europeisk fredsfacilitet (EPF). EPF-instrumentet finansierar militära krishanteringsinsatser och kapacitetsbyggande i tredjeland och ersätter det militära finansieringsverktyget Athenamekanismen och delar av den afrikanska fredsfaciliteten. Beslut om kapacitetshöjande stödåtgärder, inklusive att tillhandahålla utrustning, fattades för flera tredjeländer. Genomförandet av åtagandena i pakten för den civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) har gått framåt. I december antogs rådsslutsatser om framåtblickande prioriteringar för den civila GSFP-pakten.

20.2.2 Kvinnor, fred och säkerhet

Arbetet med att genomföra EU:s handlingsplan för kvinnor, fred och säkerhet (WPS) integrerades som ett centralt tematiskt fokus i EU:s nya övergripande externa jämställdhetsplan, 2021–2025. Ansträngningarna för att stärka WPS-perspektivet och öka andelen kvinnor i EU:s krishanterings- och bredare konfliktinsatser har också fortsatt. I samband

Skr. 2021/22:115 med FN:s generalförsamlings öppnande tog Europeiska rådets ordförande initiativ till ett högnivåmöte om kvinnor i konflikt.

20.2.3 Insatser i kontinuerlig förändring

EU genomförde under året insatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) i Europa, Afrika och Mellanöstern, sju militära och elva civila.

I Ukraina har EU:s rådgivande insats bidragit till reformarbetet i den civila säkerhetssektorn. Insatsens verksamhet breddades något i samband med att mandatet förlängdes med tre år.

Den civila observatörsinsatsen i Georgien verkar för stabilitet genom att övervaka eldupphöravtalet mellan Ryssland och Georgien från 2008.

Under året har EU visat sitt starka engagemang i Sahel. Rådet beslutade bl.a. att förlänga mandatet för EU:s civila kapacitetsbyggande insats i Mali till 2023 samt att insatsen även ska arbeta med stöd för återupprättandet av civila statliga strukturer i centrala Mali.

I Centralafrikanska republiken har EU:s militära utbildningsinsats bidragit till att stärka kapaciteten inom försvarssektorn. Den civila rådgivande insatsen har inlett arbetet med stöd till den centralafrikanska säkerhetssektorn.

Engagemanget på Afrikas horn har fortgått, där EU:s tre GSFP-insatser är viktiga bidrag till stöd för den somaliska försvars- och säkerhetssektorn och för att avvärja, förebygga och bekämpa piratdåd och kriminell verksamhet utanför Somalias kust och i Röda havet. I juli beslutade rådet om en ny militär tränings- och utbildningsinsats i Moçambique.

Rådet har under året beslutat om att förlänga mandatet för EU:s militära krishanteringsinsats i Medelhavet, Operation Irini, med huvuduppgift att bidra till efterlevnaden av FN:s vapenembargo mot Libyen till den 31 mars 2023. Mandatet för EU:s gränshanteringsinsats i Libyen har förlängts till den 30 juni 2023.

EU:s rådgivande insats för reform av den civila säkerhetssektorn i Irak har bidragit till genomförandet av den irakiska säkerhetsstrategin.

EU:s civila insats i Palestina har arbetat med stöd till den palestinska civilpolisen. EU:s gränsövervakningsuppdrag i Rafah har fortgått i begränsad skala.

EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina är en viktig komponent i EU:s engagemang för att upprätthålla fred och säkerhet i regionen. I Kosovo bidrar EU:s civila krishanteringsinsats med stöd till de rättsvårdande institutionerna.

20.2.4 EU och Nato

Arbetet med att genomföra de 74 aktiviteter och samarbetsområden som följer av den gemensamma s.k. Warszawa-deklarationen från 2016 har fortsatt. I fokus är samarbete kring hybridfrågor, operativt samarbete, cyber, förmågeutveckling, stärkt försvarsforsknings- och industrisamarbete, övningar samt kapacitetsbyggande av partner. En sjätte framstegsrapport har presenterats under året.

EU-institutionerna antog i februari ett gemensamt meddelande om multilateralism där samarbetet med FN intog en central plats.

Rådet för utrikes frågor beslutade i juli om årets gemensamma prioriteringar för EU:s arbete i FN under generalförsamlingens 76:e session och underströk bl.a. vikten av ett stärkt samarbete mellan EU och FN, inklusive regelbundna toppmöten mellan organisationerna efter FN:s generalsekreterares besök i Bryssel i samband med Europeiska rådet i juni. Prioriteringarna omfattade bl.a. fred och säkerhet, mänskliga rättigheter, jämställdhet, utvecklingsfrågor, digitalisering, humanitära frågor och icke-spridning av massförstörelsevapen. Globala åtgärder med anledning av covid-19-pandemin och engagemang för klimatfrågorna och biologisk mångfald var också viktiga.

EU är en viktig aktör i FN:s arbete med att genomföra resolution 1325 och efterföljande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet. EU var en ledande aktör i FN:s olika forum för mänskliga rättigheter. Vidare spelade EU en aktiv roll i utarbetandet av rapporten om framtidens globala samarbete (Our Common Agenda), som lanserades av FN:s generalsekreterare i september, och i det uppföljningsarbete som inletts i FN:s generalförsamling.

Under högnivåveckan som hölls i ett hybridformat stod EU värd för ett antal möten och initiativ om bl.a. biologisk mångfald, jämställdhet och nedrustning. Arbetet med att följa upp prioriteringarna för partnerskapet mellan EU och FN inom fredsbevarande insatser och krishantering har fortsatt under året.

Kommissionen har en ambition att vara en stark ledare inom global hälsa. Som ett led i detta arbete har kommissionen varit mycket aktiv i en öppen arbetsgrupp kopplad till WHO:s styrningsmekanismer som diskuterar ett pandemifördrag kopplat till WHO:s konstitution.

20.3 OSSE och Europarådet

Under året har Sverige varit ordförande för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). OSSE:s verksamhet har övervägande fokuserat på den ryska aggressionen mot Ukraina och utvecklingen i de övriga utdragna konflikterna i OSSE-området, vilket har dominerat även EU:s arbete i organisationen.

Även mänskliga rättigheter, grundläggande fri- och rättigheter, inklusive mediefrihet, och rättsstatens principer har varit viktiga frågor för EU. EU har också verkat för att förstärka OSSE:s kapacitet på områdena rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande och krishantering.

Samarbetet mellan EU och Europarådet har fortsatt fokuserat på politisk dialog, bistånds- och samarbetsprojekt och normativt samarbete. För perioden 2020–2022 har EU:s utrikesministrar antagit rådsslutsatser om EU:s prioriteringar för samarbetet med Europarådet. De övergripande samarbetsområdena omfattar Europarådets kärnvärden: mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. EU och dess medlemsstater är de största finansiella bidragsgivarna till Europarådet.

EU bidrar med den största delen av finansieringen av Europarådets tekniska bistånds- och samarbetsprogram som omfattar kandidatländer till EU, länder som ingår i Östra partnerskapet samt länder i södra Medelhavet och Centralasien.

20.4 Internationella brottmålsdomstolen

EU och dess medlemsstater arbetade under året för att få fler stater att ansluta sig till Romstadgan liksom för ökat samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att genomföra Romstadgan införs i statsparternas nationella lagstiftning.

EU och dess medlemsstater har under året uttryckt politiskt stöd för domstolens oberoende och integritet i samband med externt politiskt tryck på domstolen.

20.5 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

EU har under året uppmärksammat situationen för mänskliga rättigheter i specifika länder och tematiska frågor. Rådsslutsatser om EU:s agerande i FN:s forum för mänskliga rättigheter antogs den 22 februari. EU har, ensamt eller gemensamt med andra, lagt fram både tematiska och landsspecifika resolutioner i dessa forum.

Den 22 februari antogs rådsslutsatser om en rättighetsbaserad återhämtning från covid-19-pandemin.

I mars beslutade rådet för utrikes frågor om de första listningarna inom ramen för EU:s globala sanktionsregim mot allvarliga kränkningar av och brott mot mänskliga rättigheter. Besluten rörde ett antal individer och enheter från sex olika länder, som en reaktion på olika typer av allvarliga MR-överträdelser begångna i olika delar av världen.

Under året har EU:s institutioner inlett ett arbete som syftar till att bättre samordna EU:s och dess medlemsstaters demokratibistånd, i syfte att genomförandet av detta ska få bättre genomslag i fält. EU:s demokratifrämjande arbete har också stått i centrum i förberedelserna inför det amerikanska demokratitoppmötet som ägde rum i december.

Under året höll EU och FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter sin första strategiska dialog i Bryssel. Högnivådialogen syftar till att diskutera aktuella frågor och prioriteringar på området för mänskliga rättigheter och på så sätt bygga upp ett starkare partnerskap som kan främja multilateralism och en regelbaserad världsordning. Dialogen kommer att fortsätta på årlig basis och följas upp med utbyten i frågor av gemensamt intresse.

20.6 Handlingsplanen för jämställdhet i yttre förbindelser 2021–2025

Skr. 2021/22:115

Under året har genomförandet av handlingsplanen påbörjats där EU-delegationerna tagit fram lokala planer för jämställdhetsarbetet, s.k. Country-Level Implementation Plans.

Enligt handlingsplanen ska EU vara en stark global aktör för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Handlingsplanen ska genomföras i alla delar av EU:s yttre förbindelser.

20.7 Nedrustning och icke-spridning

20.7.1 Massförstörelsevapen

EU:s förberedelser inför den kommande översynskonferensen för icke-spridningsfördraget fortsatte. EU deltog vidare vid den årliga sessionen i FN:s generalförsamlings första utskott där man bl.a. höll gemensamma anföranden i den allmänna debatten samt i de två tematiska debatterna.

EU uttryckte stöd för provstoppsavtalet och vikten av att det träder i kraft. EU har uppmanat Iran att återgå till att efterleva avtalet. I samband med IAEA:s generalkonferens har EU uttryckt oro över Irans fortsatta avsteg från det kärntekniska avtalet (JCPOA). EU uppmanade Iran att snarast återgå till samtalen i Joint Commission och välkomnade USA:s intention att återansluta sig till JCPOA.

Mot bakgrund av användning av kemiska vapen i Syrien samt mordförsöket mot den ryska oppositionspolitikern Aleksej Navalnyj med ett kemiskt stridsmedel, förlängde EU den tematiska sanktionsregimen (inrättad 2018). EU har fortsatt uttryckt stöd för Organisationen för förbud mot kemiska vapens uppdrag att identifiera ansvariga för kemvapenattacker och deltog i arbetet i det internationella partnerskapet mot straffrihet för kemvapen användning.

EU bidrog till projekt till stöd för konventionen mot biologiska stridsmedel och toxinvapen (B-vapenkonventionen) och talade vid dess expertmöten.

20.7.2 Konventionella vapen

Arbetet med att genomföra EU-strategin för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen fortsatte. EU uttryckte stöd för konventionen om klusterammunition och fattade beslut om ett nytt projektstöd för stärkt genomförande av Ottawakonventionen. Inför konventionen om vissa konventionella vapens översynskonferens antog EU gemensamma rådsslutsatser och bidrog till projekt till stöd för konventionens genomförande.

20.7.3 Rymden

EU har fortsatt att främja säkerhet och långsiktig hållbarhet och motverka en kapprustning i rymden, bl.a. genom ett samordnat deltagande i FN:s generalförsamlings första utskott. EU:s medlemsstater bidrog till att en resolution kunde antas om att inrätta en arbetsgrupp för att ta vidare arbetet om ansvarsfullt uppträdande i rymden.

20.8 Strategisk exportkontroll

20.8.1 Krigsmateriel

Resultaten av EU:s översynsarbete om den gemensamma ståndpunkten om vapenexport har genomförts under året. EU och dess medlemsstater har under året bidragit till genomförandet av vapenhandelsfördraget (ATT), bl.a. genom projekt som syftar till att stärka statsparternas nationella exportkontrollssystem.

20.8.2 Produkter med dubbla användningsområden

EU:s medlemsstater fortsatte arbetet med att tillämpa FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning och uppfylla åtaganden i de internationella exportkontrollregimer som reglerar produkter med dubbla användningsområden. I maj antogs en uppdaterad förordning om produkter med dubbla användningsområden (2021/821).

20.9 Sanktioner

Under året har EU genomfört FN-sanktioner samt förstärkt, förlängt eller på annat sätt justerat befintliga sanktioner när det gäller ett stort antal geografiska samt tematiska sanktionsregimer. EU har för första gången listat ett antal personer och enheter under EU:s globala sanktionsregim för mänskliga rättigheter som antogs 2020. EU har också beslutat om en ny sanktionsregim med anledning av situationen i Libanon. Samtidigt avslutade EU under året sanktioner mot personer som konstaterats vara ansvariga för förskingring av statliga medel i Egypten.

20.10 Terrorism

EU:s utrikespolitiska arbete mot terrorism har under året väglett av Europeiska rådets slutsatser om EU:s externa antiterrorismpolitik som antogs i juni 2020. Engagemanget innebär bl.a. ett ökat fokus på politiskt motiverad våldsbejakande högerextremism, liksom ett fortsatt nära samarbete med länder i närområdet. Vissa EU-delegationer i bl.a. Mellanöstern och Nordafrika samt i Afrika söder om Sahara har under året förstärkts med antiterrorismexperter.

EU har under året fortsatt att delta i förhandlingarna om cyberfrågor inom FN:s generalförsamling. Som en del i utvecklingen av EU:s s.k. diplomatiska verktygslåda för att hantera och bemöta statsunderstödda cyberangrepp har sanktionslistningar uppdaterats under den tematiska sanktionsregimen för cyberfrågor på EU-nivå.

20.12 Hybridhot

Den övergripande målsättningen med EU:s arbete mot hybridhot är att stärka samordningen inom EU och mellan dess medlemsstater i syfte att stärka förmågan att identifiera, förstå och bemöta olika slags hybridhot. Covid-19-pandemin har satt fokus på hybridhot som desinformation och cyberangrepp.

Kommissionen och Europeiska utrikestjänsten (EEAS) har utökat sitt arbete mot desinformation. EU:s strategi för en säkerhetsunion 2020–2025 innehåller tydliga skrivningar om hybridhot. Hybridhot fortsätter att vara ett prioriterat område i samarbetet mellan EU och Nato.

20.13 Konsulära frågor och krisberedskap

EU:s medlemsstater arbetar löpande med informations- och erfarenhetsutbyte för att utarbeta effektiva samarbetsformer och synergier på det konsulära området. Ansträngningarna har under året särskilt fokuserat på covid-19-arbetet. Informationsutbyte och EU-samverkan har under året ägt rum vid flera konsulära kriser bl.a. i samband med försämrade säkerhetslägen i Afghanistan, Etiopien, Myanmar, Gaza och Sudan.

Arbetet med att ta fram och uppdatera EU-gemensamma krisberedskapsplaner, bl.a. i ljuset av Storbritanniens utträde, och genomföra konsulära krisövningar fortlöper. Arbetet med en ny provisorisk EU-resehandling, dvs. en handling som är gemensam för alla EU:s medlemsstater och som temporärt kan ersätta ett förlorat nationellt EU-pass, är inne i slutskedet. På grund av covid-19-pandemin har arbetet dragit ut på tiden. En utvärderingsanalys om genomförandet av direktivet från 2015 om konsulärt skydd pågår och förväntas presenteras under 2022. Direktivet handlar om samordnings- och samarbetsåtgärder för att underlätta konsulärt skydd till icke-företrädde unionsmedborgare i tredjeländer.

21 Den gemensamma handelspolitiken

21.1 Multilaterala handelsförhandlingar

Arbetet med att förbereda EU:s deltagande i Världshandelsorganisationens (WTO) tolfte ministerkonferens i december har pågått under året med fokus dels på multilaterala och plurilaterala förhandlingar inom WTO, dels på att staka ut en väg framåt för organisationen. Ministerkonferensen sköts dock upp med kort varsel med anledning av covid-19-pandemin.

21.2 Regionala och bilaterala frihandels- och investeringsskyddsavtal

Under året har framsteg gjorts i flera avtalsförhandlingar.

Förhandlingar om ett uppdaterat handelsavtal är nära ett avslut med Chile efter två förhandlingsrundor och flera intersessionella förhandlingsmöten under året, men en principöverenskommelse har ännu inte nåtts.

Två förhandlingsrundor hölls med Australien och två med Nya Zeeland. Med Indonesien genomfördes under året två förhandlingsrundor om ett frihandelsavtal.

Beträffande frihandelsavtalet med Sydkorea har EU:s handelspolitiska kommitté under året fokuserat på genomförande och uppföljning av avtalet samt återrapportering från dess olika underkommittéer.

Vid ledarmötet mellan EU och Indien enades man om att återuppta de förhandlingar om ett frihandelsavtal som avbröts 2013 och om att inleda parallella separata förhandlingar om ett investeringsskyddsavtal och ett avtal om geografiska ursprungsbeteckningar.

Förhandlingarna om ett investeringsavtal mellan EU och Kina, som hade pågått sedan 2013, resulterade i december 2020 i en principöverenskommelse på politisk nivå om ett avtalspaket omfattande marknadstillträde, jämn spelplan och hållbar utveckling. Efter att EU:s ministerråd under den globala MR-sanktionsregimen i mars antog sanktioner mot fyra individer och en enhet med anledning av överträdelser mot de mänskliga rättigheterna i Xinjiang i västra Kina antog Kina motsanktioner mot en rad personer och organisationer i EU. I maj antog Europaparlamentet en resolution om att arbetet för att ratificera investeringsavtalet inte kunde fortsätta så länge de kinesiska motsanktionerna kvarstod.

Inom ramen för de bredare hållbarhetskapitlen i EU:s frihandelsavtal är jämställdhet, miljö och klimat områden som integrerats alltmer, t.ex. i nya avtal.

21.3 EU:s arbete med hållbart företagande

Skr. 2021/22:115

Kommissionen aviserade, i arbetsprogrammet för 2021, ett initiativ om hållbar bolagsstyrning. Det kan inkludera förslag som rör bolagsrätten och tillbörlig aktsamhet i globala leverantörskedjor. Regeringen svarade på kommissionens konsultation om obligatorisk tillbörlig aktsamhet i globala leverantörskedjor samt ledningens skyldigheter och hållbar bolagsstyrning i februari. Initiativet har skjutits upp ett flertal gånger och väntas nu presenteras första kvartalet 2022. Överläggning med civilutskottet ägde rum i januari.

21.4 Exportkrediter

Arbetet med att modernisera gällande regler inom OECD-arrangemanget för exportkrediter fortsatte.

EU föreslog 2020 en uppdatering av regelverket om kolkraftsrelaterade projekt i samband med förhandlingar mellan parterna i OECD:s konsensusöverenskommelse om exportkrediter. Förslaget syftade till att överbrygga motsättningen mellan parternas åtaganden att uppfylla Parisavtalets långsiktiga mål och bestämmelser som fortfarande gjorde det möjligt att stödja export av koleldade kraftverk och den globala värdekedjan för energikraftproduktion.

Beslut om EU:s inriktning i förhandlingen inom OECD fattades av rådet den 29 oktober.

21.5 Internationellt upphandlingsinstrument

Efter intensiva förhandlingar under våren antog rådet sitt förhandlingsmandat i slutet av maj. Förslaget, som syftar till att möjliggöra större marknadstillträde för EU-aktörer i offentlig upphandling i tredjeland på reciprok basis, har behandlats i Europaparlamentets handelsutskott under hösten. Trepartsmöte kommer att inledas när Europaparlamentet har antagit sin slutliga ståndpunkt.

21.6 Plurilaterala förhandlingar om e-handel

Plurilaterala förhandlingar om e-handel har fortsatt mellan drygt åttio länder inklusive EU. Målsättningen är att slutföra förhandlingarna till WTO:s trettonde ministerkonferens, preliminärt 2023. Syftet med förhandlingarna är att förbättra villkoren för den globala elektroniska handeln till förmån för företag och konsumenter och att skapa nya möjligheter att främja inkluderande och hållbar tillväxt och utveckling. Förhandlingarna har skett inom ramen för det förhandlingsmandat som antogs av rådet för utrikes frågor (handel) i maj 2019.

21.7 Handel och hälsa

Det arbete som Sverige initierade under våren 2020 om handel för hälsa och som sedan övergick i ett EU-gemensamt initiativ har diskuterats inom Världshandelsorganisationen (WTO) under året. Målsättningen är att få en multilateral överenskommelse. Sverige har drivit på och stöttat kommissionen i arbetet med en deklARATION med tydliga åtaganden för att underlätta handeln med kritiska varor, öka produktion och förenkla distribution för att bekämpa pandemin.

22 EU som global utvecklingspolitisk aktör

22.1 EU:s utvecklingspolitik

I mars antogs programmet Global Europe (NDICI), EU:s nya utrikesinstrument för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete. Instrumentet finansierar unionens globala prioriteringar fram till år 2027 och har en total budget om 79,462 miljarder euro i löpande priser. Global Europe är resultatet av en sammanslagning av flera tidigare finansieringsinstrument, vilket syftar till att garantera ett mer samstämmigt externt agerande från EU. Instrumentet består av tre delar: en geografisk del, en tematisk del och en del för snabbinsatsåtgärder. Det innehåller också en buffert för nya utmaningar och prioriteringar som ska möjliggöra finansiering vid oförutsedda omständigheter eller nya initiativ, till exempel vid en kris eller en efterkrissituation.

Team Europa-ansatsen, EU:s globala respons på covid-19 pandemin, har vidareutvecklats till en helomfattande strategisk ansats för gemensamt agerande av EU på utvecklingsområdet. Ansatsen fokuserar på att samordna politisk och finansiell mobilisering för att bl.a. möta humanitära behov och skapa motståndskraft i hälsosystem. Nya rådsslutsatser antogs i april.

Den 14 juni antogs rådsslutsatser om hur den europeiska arkitekturen för utvecklingsfinansiering kan effektiviseras och understödja infriandet av EU-prioriteringar på utvecklingsområdet.

Den 1 december presenterade EU en ny global konnektivitetsstrategi, Global Gateway Initiative, som bl.a. omfattar infrastruktursatsningar i utvecklingsländer. Strategin ska mobilisera investeringar på upp till 300 miljarder euro fram till 2027.

22.2 Samstämmig utvecklingspolitik

EU:s arbete med att uppnå samstämmighet i utvecklingspolitiken har fortsatt. I rådets slutsatser om Agenda 2030 som antogs den 22 juni lyftes vikten av att säkerställa samstämmighet för hållbar utveckling som en central del i genomförandet av Agenda 2030.

Rådet antog den 25 januari slutsatser om klimat- och energidiplomati som ett led i att förstärka EU:s strategi den gröna given med en extern dimension. Slutsatserna konstaterade att de av människan orsakade klimatförändringarna utgör ett existentiellt hot mot mänskligheten och att de internationella åtagandena är otillräckliga. Slutsatserna redogjorde för EU:s åtaganden och behovet av att EU fortsätter arbeta med frågan internationellt, inte minst när det gäller att förmå fler länder att presentera ambitiösa klimatplaner, s.k. nationella klimatåtaganden (NDO). Detta i enlighet med Parisavtalet, inför FN:s klimatkonferens i Glasgow i november.

I september välkomnade kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik ett koncept för en integrerad ansats för klimatrelaterade säkerhetsrisker.

22.4 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

Under året har generaldirektoratet för europeiskt civilskydd och humanitära biståndsåtgärder bidragit med 1,9 miljarder euro i humanitär bistånd och civilskyddsassistans.

Den 9 mars antogs kommissionens meddelande EU:s humanitära insatser – nya utmaningar, samma principer. I meddelandet föreslog kommissionen bl.a. åtgärder för att bemöta ökande humanitära behov globalt, den växande klyftan mellan dessa behov och tillgänglig humanitär finansiering, samt minskad efterlevnad av internationell humanitär rätt. Efterföljande rådsslutsatser antogs den 20 maj.

22.5 Hälsa och rättigheter

Kommissionen är en viktig aktör inom global hälsa, en position som ytterligare bekräftas under den fortsatta covid-19-pandemin. Arbetet för ett samlat och koordinerat arbete inom Team Europa har intensifierats, inte minst när det gäller hälsofrågorna och särskilt frågorna om global tillgång till vaccin, diagnostik och behandling har varit särskilt prioriterade under året. Kommissionen bidrog tidigt till att skapa en plattform, Access to COVID-19 Tools Accelerator.

EU:s strategi för vaccin mot covid-19 har en uttalad ambition att bidra till global tillgång till vaccin. Kommissionen har tillsammans med medlemsstaterna bidragit med såväl finansiella resurser som donationer av vaccindoser framför allt genom stöd och samarbete med det globala vaccinationsprogrammet Covax.

Under året har även förslag om ett pandemifördrag presenterats. Inom ramen för den arbetsgrupp som WHO etablerat har arbete bedrivits att besluta om att inleda formella förhandlingar före årets slut. Kommissionen och EU:s medlemsstater har varit instrumentella i detta arbete.

EU:s tredje jämställdhetsplan och EU:s utvecklingspolicy Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår

framtid har varit utgångspunkter för EU:s arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). I ljuset av ökat motstånd mot SRHR globalt har EU fortsatt att vara en finansjär och en tydlig röst för SRHR-frågorna bl.a. i FN och inom Team Europa-initiativet.

23 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

23.1 Samarbete mellan EU och Efta-länderna

Två möten hölls under året med EES-rådet som är det högsta organet inom EES och som inbegriper EU, Island, Liechtenstein och Norge. EES-rådet antog ett gemensamt uttalande under det första mötet. EU:s medlemsstater kunde dock inte enas om ett gemensamt uttalande under det andra mötet.

I juni meddelade Schweiz att de inte avsåg gå vidare med det institutionella ramavtal med EU som hade förhandlats fram. Efter det schweiziska beslutet inledde EU och Schweiz diskussioner om alternativa sätt att uppdatera och reglera de bilaterala avtalen.

23.2 Östliga partnerskapet

Arbetet med att formulera nästa steg i Östliga partnerskapet slutfördes i och med toppmötet den 15 december. Toppmötet antog en gemensam deklARATION och skrev under ett dokument med konkreta åtaganden – Återhämtning, resiliens och reform: post-2020 prioriteringar för Östliga partnerskapet, utarbetat av den europeiska utrikes tjänsten (EEAS) och kommissionen och framlagt i juli. Dokumentet baseras på det gemensamma meddelandet från 2020 och rådsslutsatser om Östliga partnerskapet. Ett utrikesministermöte och ett miljöministermöte har ägt rum, liksom ett civilsamhällsforum.

23.3 Centralasien

Dialogen med Centralasien har präglats av genomförandet av EU:s Centralasienstrategi, som fokuserar på institutionellt stöd och regional samverkan samt demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt situationen i Afghanistan och konsekvenser för regionen. EU har drivit förslag om en regional plattform med Afghanistans grannländer där Turkmenistan, Uzbekistan och Tadzjikistan skulle ingå. EU:s covid-19-stöd till Centralasien har fortsatt, främst genom vaccinsamarbetet Covax. EU har påbörjat en långsiktig översyn av utvecklingssamarbetet med Centralasien, och vattenfrågor i regionen har diskuterats som särskild punkt på ett rådsmöte.

23.4 Östeuropa

23.4.1 Ryssland

Toppmötesformat mellan EU och Ryssland samt förhandlingar om viseringsfrihet och frihandel var fortsatt suspenderade med anledning av Rysslands aggression mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim. Relationen mellan EU och Ryssland diskuterades vid ett informellt utrikesministermöte, fyra formella utrikesministermöten och två möten i Europeiska rådet. Det senare formatet publicerade slutsatser från båda möten som bekräftade ramarna för EU:s balanserade och principiella Rysslandspolitik enligt de s.k. fem principerna. I slutsatserna uppdrog Europeiska rådet åt institutionerna att utveckla flera delar av Rysslandspolitiken, inklusive EU:s motståndskraft mot ryska försök att skada unionen, EU:s sanktioner mot Ryssland samt mellanfolkliga kontakter och selektivt engagemang inom vissa angivna områden.

Diskussionerna påverkades av det försämrade läget för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Ryssland samt Rysslands agerande i närområdet, särskilt i Ukraina och Belarus. Befintliga sanktioner med anledning av konflikten i östra Ukraina och den illegala annekteringen av Krim förlängdes. Därtill antogs nya restriktiva åtgärder mot ryska medborgare inom ramen för EU:s globala system för sanktioner om mänskliga rättigheter. Vid sidan av detta fördes samtal mellan EU och Ryssland inom ramen för olika regionala samarbeten, t.ex. Östersjöstaternas råd, Barentsrådet och den Nordliga dimensionen.

23.4.2 Ukraina

Rådet för utrikes frågor har diskuterat EU:s relation till Ukraina under en informell videokonferens mellan utrikesministrarna den 19 april. Därtill har frågor kopplade till vårens ryska militära upprustning vid gränsen till Ukraina samt på Krim diskuterats i rådet för utrikes frågor (försvar) den 6 maj. EU:s stöd till Ukraina har stärkts sedan den illegala annekteringen av Krim och inledningen av konflikten i östra Ukraina 2014. Stödet uttrycks bl.a. genom förlängda sanktioner riktade mot Ryssland. Under året har dels samtliga befintliga sanktionsregimer kopplade till Ukraina förlängts, dels nya sanktionslistningar gjorts inom ramen för sanktionsregimen om territoriell integritet.

I augusti deltog representanter för EU (Europeiska rådets ordförande och kommissionens vice ordförande Dombrovskis) i invigningen av det ukrainska initiativet Krimplattformen i Kiev. Även statsminister Stefan Löfven deltog i invigningen. Den 12 oktober hölls ett toppmöte mellan EU och Ukraina, där ett gemensamt uttalande gjordes. EU upprepade sitt stöd för landets självständighet, suveränitet och territoriella integritet. EU välkomnade också Ukrainas ansträngningar i reformarbetet kopplat till

23.4.3 Georgien

EU fortsätter att stödja Georgiens suveränitet och territoriella integritet liksom landets ansträngningar att motverka konsekvenserna av konflikterna kring utbrytarregionerna Abchazien och Sydossetien. EU:s observatörsinsats verkar fortsatt utan tillträde till utbrytarregionerna. Det sjätte associeringsrådet mellan EU och Georgien hölls i Bryssel den 16 mars. I ljuset av den inrikespolitiska krisen i landet efter parlamentsvalen hösten 2020 faciliterade och medlade EU fram ett avtal mellan de politiska partierna, som sedermera lämnades av regeringspartiet med anledning av att oppositionspartierna inte tillträtt det. Rådet för utrikes frågor diskuterade den inrikespolitiska situationen i Georgien vid två tillfällen, i mars och april.

23.4.4 Belarus

Situationen i Belarus har kontinuerligt varit aktuell i rådet. Den 24 maj fördömde Europeiska rådet tvångslandningen av ett Ryanair-plan i Minsk samt frihetsberövande av två belarusiska journalister. Den 4 juni beslutade rådet att införa ett förbud mot överflygning av EU:s luftrum och mot tillträde till unionens flygplatser för belarusiska lufttrafikföretag av alla slag.

Den 28 maj presenterade kommissionen ramarna för ett stödpaket till Belarus om 3 miljarder euro som kan aktiveras vid en övergång till demokrati.

Den 21 juni beslutade rådet att införa restriktiva åtgärder mot ytterligare 78 personer och åtta enheter mot bakgrund av den belarusiska regimens allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter samt våldsamma förtryck av det civila samhället, den demokratiska oppositionen och journalister. Ytterligare sju personer och en enhet uppfördes på grund av sina kopplingar till den olagliga tvångslandningen av ett Ryanair-plan i Minsk den 23 maj.

Den 9 november antog rådet ett beslut om tillfälligt upphävande av tillämpningen av delar av avtalet mellan EU och Belarus om förenklat viseringsförfarande. Beslutet var ett svar på den belarusiska regimens utnyttjande av migranter mot EU:s yttre gräns för politiska syften.

Den 15 november breddade rådet de kriterier som kan ligga till grund för uppförande på sanktionsförteckningen med hänsyn till situationen vid EU:s gräns mot Belarus och den belarusiska regimens utnyttjande av människor i politiskt syfte. Enskilda personer och enheter som organiserar eller bidrar till verksamhet som underlättar olaglig passage av EU:s yttre gräns kan nu föras upp på sanktionsförteckningen.

Den 17 november meddelade kommissionen att 700 000 euro avsatts för humanitär hjälp till personer i en utsatt situation i Belarus. Den 24 november meddelade kommissionen att 3,5 miljoner euro ställs till förfogande för frivilligt återvändande från Belarus till ursprungsländer.

Under november förde kommissionen också tekniska samtal med Belarus Skr. 2021/22:115 om frivilligt återvändande.

Den 2 december beslutade rådet att införa restriktiva åtgärder mot ytterligare 17 personer och 11 enheter mot bakgrund av kränkningar av mänskliga rättigheter, förtryck av det civila samhället, den demokratiska oppositionen och pressfriheten samt verksamhet som underlättar olaglig passage av EU:s yttre gräns.

Belarus deltog inte under Östliga partnerskapets toppmöte den 15 december och landets stol lämnades tom. Den höga representanten stod i stället värd för informella samtal med representanter för den belarusiska oppositionen och civilsamhället den 12 december. Europeiska rådets ordförande höll ett välkomstanförande och från EU:s medlemsländer deltog utrikesministrar, däribland Sverige.

23.4.5 Armenien

Den 1 mars trädde partnerskapsavtalet mellan EU och Armenien (CEPA) formellt i kraft efter att ha ratificerats av samtliga EU-medlemsstater, Europaparlamentet och Armenien. Avtalet är en viktig milstolpe i relationen mellan EU och Armenien. Efter extra val till parlamentet den 20 juni gjorde EEAS ett uttalande och uppmärksammade att OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) konstaterat att valet var fritt och över lag genomförts på ett bra sätt, men även att valkampanjen präglats av polarisering som hindrat en sakpolitisk debatt samt att kvinnor åsidosatts under valkampanjen. Inom ramen för det bilaterala samarbetet bistår EU Armenien med 65 miljoner euro/år i form av reformstöd. Team Europa har bistått Armenien med cirka 100 miljoner euro i åtgärder relaterade till covid-19.

23.4.6 Azerbajdzjan

Förhandlingar med Azerbajdzjan om ett nytt fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal med EU har fortsatt. EU har lanserat ett projekt för att stärka myndigheter i sitt arbete med att stödja och skydda personer som utsatts för våld i hemmet. Team Europa har bistått Azerbajdzjan med ca 32 miljoner euro i åtgärder relaterade till covid-19.

23.4.7 Nagorno-Karabach

EU har stött samordförandena i OSSE:s Minskgrupp samt OSSE ordförandeskapets personliga representant i fredsskapande åtgärder i konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan. Kommissionen har under året allokerat 13 miljoner euro i humanitärt stöd till de drabbade. EEAS och den höga representanten har även gjort flera uttalanden under året med uppmaning till förtroendeskapande åtgärder och en långsiktigt hållbar fred. EU:s särskilda representant till Södra Kaukasien och krisen i Georgien har gjort flera besök till Armenien och Azerbajdzjan under året.

23.4.8 Moldavien

Det sjätte associeringsrådet mellan EU och Moldavien hölls i Bryssel den 28 oktober. Rådet för utrikes frågor diskuterade i oktober den då uppkomna naturgaskrisen i Moldavien som EU gav ett budgetstöd för om 60 miljoner euro.

23.5 Arktis

EU:s nya gemensamma meddelande om EU:s strategi för Arktis presenterades den 13 oktober (se faktagrupp 2021/22:FPM15). Strategins huvudprioriteringar är klimat, hållbar utveckling och internationellt samarbete. EU-Arctic Forum genomfördes den 10–11 november i Bryssel. Europaparlamentet antog en resolution om Arktis vid sin plenarsession den 7 oktober.

23.6 Mellanöstern

23.6.1 Syrien

EU och dess medlemsstater är den största givaren av stöd för att lindra konsekvenserna av Syrienkonflikten, med mer än 250 miljarder kronor i stöd sedan 2011. I mars stod EU, för femte året i rad, värd för en givarkonferens för behövande i Syrien och i grannländerna. I samband med konferensen uppmärksammade EU det faktum att konflikten i Syrien nu pågått i tio år, bl.a. genom en särskild kommunikationskampanj. EU har vid upprepade tillfällen fördömt attackerna på civilbefolkning och humanitär- och sjukvårdspersonal samt uppmärksammat kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Syrien. EU:s sanktionsregim som rör Syrien förlängdes med ett år till den 1 juni 2022.

23.6.2 Fredprocessen i Mellanöstern

Fredsprocessen i Mellanöstern berördes av rådet för utrikes frågor vid flera möten. I maj hölls ett extrainsatt utrikesministermöte med anledning av våldeskaleringen i Israel och Palestina. I samband med mötet i juli träffade den höga representanten och EU:s utrikesministrar den israeliska utrikesministern.

Under året har EU kritiserat mot Israels bosättningsexpansion, demoleringar, vräkningar, bosättningsvåld och betonat vikten av att respektera status quo vid de heliga platserna i Jerusalem. EU har betonat vikten av en förhandlad tvåstatslösning grundad i folkrätten. EU har också framhållit Israels legitima säkerhetsbehov och fördömt urskillningslösa raketattacker mot Israel av Hamas och andra terroristorganisationer i Gaza. EU har även arbetat för att förbättra den humanitära situationen i Gaza. EU har fortsatt att vara den största givaren till Palestina.

23.6.3 Iran

EU fortsätter verka aktivt för att bevara överenskommelsen om Irans kärntekniska program (JCPOA) som slöts 2015. I egenskap av samordnare för JCPOA:s gemensamma kommission har den höga representanten ansvarat för EEAS medlingsinsatser under samtal i Wien som syftat till att USA, som utträdde ur JCPOA 2018, ska återinträda i överenskommelsen och att Iran ska återgå till full efterlevnad av sina åtaganden.

Rådet för utrikes frågor har i januari, februari, maj och oktober 2021 tagit upp Iran i samband med diskussioner om JCPOA och om EU:s främjande av regional dialog och nedtrappning i Gulfen. EU har förlängt sanktioner avseende såväl allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran som icke-spridning av massförstörelsevapen till 2022. Ett flerårigt indikativt program har antagits för EU:s utvecklingssamarbete med Iran. Stödet uppgår till 87 miljoner euro för 2021–2024.

23.6.4 Irak

EU:s breda engagemang i Irak till stöd för reformer och demokratisk utveckling har fortsatt. Irak diskuterades i rådet för utrikes frågor i juni. Efter beslut från den höga representanten genomfördes i samband med parlamentsvalet i oktober EU:s första valobservatörsinsats i Irak. Den höga representanten besökte Irak i september.

Inom ramen för genomförandet av partnerskapsavtalet hölls dialog om energifrågor. En arbetskommitté förberedde för ett kommande högnivåmöte. EU:s insats till stöd för civil säkerhetssektorreform lanserade sin närvaro i Erbil. Under hösten beslutades det fleråriga indikativa programmet för EU:s bistånd till Irak 2021–2027.

23.6.5 Jemen

EU har ytterligare stärkt sin roll i de internationella fredssträngningarna i Jemen, som omfattar politiskt stöd, humanitärt stöd och utvecklingsinsatser. EU har tagit steg mot ett mer strategiskt sammanhållet engagemang, bl.a. genom att anta en integrerad ansats för arbetet med Jemenkrisen. EU stöder de politiska ansträngningarna genom flera dialoginitiativ.

EU har fortsatt att bidra till samordning i givarsamfundet när det gäller de humanitära frågorna och stod tillsammans med Sverige och Schweiz som värd för ett högnivåmöte till stöd för den humanitära responsen till landet. EU:s humanitära stöd till Jemenkrisen uppgår 2021 till över 1,3 miljarder kronor.

23.6.6 Libanon

Libanon behandlades vid rådet för utrikes frågor i juli, mot bakgrund av landets allvarliga sociala, politiska och ekonomiska kris. Samma månad upprättade EU en sanktionsregim som rör Libanon och återupprepade behovet av genomgripande reformer, inklusive mot korruption, för att

Skr. 2021/22:115 bemöta krisen. Libanon diskuterades också under aktuella frågor vid rådet för utrikes frågor i april och juni.

23.6.7 Marocko

Den 29 september dömde EU-domstolens första instans att EU:s jordbruks- respektive fiskepartnerskapsavtal med Marocko skulle ogiltigförklaras av folkrättsliga skäl. Domstolen bekräftade tidigare domar (2016 och 2018) om att Västsahara har en separat och distinkt status från Marocko. Domstolen konstaterade att samtycke från det västahariska folket krävs för att avtalen från 2019 ska kunna omfatta Västsahara och bedömde att ett sådant samtycke inte säkerställdes. Domstolen tillät dock provisorisk tillämpning av avtalen under en övergångsperiod, till dess att domarna antingen fastställts eller överklagats och dom avkunnats av högre instans. I november beslutade ett oenigt råd för utrikes frågor (utvecklingsfrågor) att överklaga domarna.

23.7 Amerika

23.7.1 Nordamerika

USA

EU har under året haft ett nära samarbete med USA. Politiska högnivåmöten och konsultationer har skett kontinuerligt. Den transatlantiska agendan rymmer säkerhets- och utrikespolitiska frågor, antiterrorism samt rättsliga och inrikes frågor. USA:s utrikesminister har vid flera tillfällen besökt Bryssel under 2021.

Samordning för att bekämpa pandemin, fördjupat samarbete för att främja demokrati och hållbarhet samt lanseringen av handels- och teknikerådet är konkreta exempel på transatlantisk samverkan mellan EU och USA under 2021.

Kanada

EU och Kanada höll toppmöte 15 juni. Båda parter underströk den nära bilaterala dialogen. Deklarationen fokuserade på hanteringen av covid-19-pandemin samt klimatarbetet. Därutöver var samarbete inom handel, teknologi och innovation samt att stärka arbetet för demokratiska värderingar, fred och säkerhet deklARATIONENS huvudtema.

23.7.2 Latinamerika

Latinamerika och Karibien diskuterades vid utrikesrådet den 21 juni. Rådet fokuserade särskilt på den politiska och ekonomiska utvecklingen samt de dramatiska socioekonomiska konsekvenserna av spridningen av covid-19 i regionen. Rådet uttryckte sin beredvillighet att samarbeta för att

säkerställa ett starkt stöd till regionen för att hantera covid-19-pandemin. Rådet betonade behovet av att stärka regionens finansiella motståndskraft genom att stärka handelsförbindelserna med de viktigaste partnerländerna, framför allt Mexiko och Chile samt med Mercosur, dvs. Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay. Slutligen diskuterade rådet regionala konflikthärdar där det krävs stöd för att få i gång en politisk dialog.

Kuba

I enlighet med avtalet om politisk dialog och samarbete mellan EU och dess medlemsstater och Kuba genomfördes flera dialoger mellan EU och Kuba inom prioriterade områden. Avtalet tillämpas provisoriskt sedan den 1 november 2017 i väntan på samtliga medlemsstaters ratificering.

Nicaragua

Till följd av den försämrade politiska och sociala situationen i Nicaragua beslutade EU och dess medlemsstater att lägga till åtta personer på förteckningen över personer och enheter som omfattas av restriktiva åtgärder, dvs. inreseförbud till EU och frysning av tillgångar. Den 11 oktober förlängde EU ramverket för riktade restriktiva åtgärder med anledning av situationen i Nicaragua till den 15 oktober 2022.

Venezuela

EU och dess medlemsstater beslutade att lägga till 19 ledande venezuelanska tjänstemän på förteckningen över personer som omfattas av restriktiva åtgärder, på grund av deras medverkan till beslut som undergräver demokratin och rättsstaten, eller vars handlingar bidragit till allvarliga kränkningar av eller brott mot de mänskliga rättigheterna i Venezuela. Listan omfattar totalt 55 personer och de restriktiva åtgärderna förlängdes i november till den 14 november 2022.

EU har fortsatt ansträngningarna med att främja en fredlig och politiskt förhandlad lösning på krisen. Den 21 november genomfördes regional- och lokalval, där oppositionen deltog efter flera år av bojkott. EU skickade för första gången på 15 år en fullfjädrad valobservationsmission till Venezuela för att bevaka valen.

23.7.3 Den gemensamma handelspolitiken i relation till Amerika

EU:s handelsrelation med USA har under året utvecklats i en positiv riktning. I samband med toppmötet den 15 juni inrättades ett bilateralt handels- och tekniskråd, TTC. Syftet är att fördjupa och bredda den transatlantiska handels- och investeringsrelationen, undvika nya handelshinder och samarbeta kring nya standarder där det är möjligt. Det första mötet i TTC ägde rum i Pittsburgh den 29 september.

Därutöver nådde EU och USA den 31 oktober en överenskommelse om att nå ett slut på USA:s s.k. sektion 232-tullar på stål och aluminium.

Tidigare under året kom man dessutom överens om att slopa de tullar tillämpats i samband med WTO-tvisten om europeiskt och amerikanskt statsstöd till flygplanstillverkarna Airbus och Boeing.

23.8 Afrika

23.8.1 Partnerskapet mellan EU och Afrikanska unionen, relationen med AKS-länderna samt de ekonomiska partnerskapsavtalen

Den 26 oktober ägde ministermöte mellan EU och AU rum i Kigali, med deltagande från EU:s och AU:s institutioner respektive EU:s och AU:s medlemsstater. Vid mötet antogs en gemensam kommuniké som berör centrala samarbetsområden i partnerskapet EU-AU.

Det planerade toppmötet mellan EU och AU sköts upp till 2022 på grund av covid-19-pandemin. Toppmötet diskuterades vid Europeiska rådet i december. Slutsatser antogs.

Den 15 april paraferades det nya partnerskapsavtalet, även kallat post-Cotonouavtalet, mellan EU och de s.k. AKS-länderna (79 länder i Afrika, Karibien och Stilla havet). Innan avtalet kan träda i kraft krävs bl.a. att rådet ska fatta beslut om undertecknande och provisorisk tillämpning, till dess att berörda länder ratificerat avtalet.

Förhandlingarna om de ekonomiska partnerskapsavtalen mellan EU och AKS-länderna har fortsatt under året. EU har inlett processen med förhandlingar om investeringsförenklingsavtal för hållbara investeringar. Det första avtalet förhandlas med Angola och planer finns på att fortsätta med andra länder i regionen.

EU stödjer AU:s flaggskeppsprojekt med att skapa ett frihandelsavtal och en gemensam marknad för kontinenten genom African Continental Free Trade Area (AfCFTA). Handel inleddes under AfCFTA den 1 januari 2021 men fortfarande pågår förhandlingar om under vilka villkor denna handel ska ske.

23.8.2 Afrikas horn

Etiopien

EU antog rådsslutsatser den 11 mars med uppmaning till parterna i konflikten om ett omedelbart stopp på våldet, krav på obehindrat humanitärt tillträde och ansvarsutkrävande för övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter. Detta uttrycktes även i slutsatser från Europeiska rådets möte 16 december. EU har upprätthållit en tät dialog med etiopiska regeringsföreträdare under året genom högnivåbesök från bl.a. Finlands utrikesminister på den höga representantens vägnar, EU:s särskilda representant för Afrikas horn och kommissionären för internationella partnerskap. EU har suspenderat budgetstöd till Etiopien, utökat det humanitära stödet och initierat en humanitär luftbro till Tigray.

Somalia

EU är en av de största biståndsgivarna i Somalia och ger brett stöd till landets freds- och statsbyggnadsprocess. Under 2021 har stort fokus också legat på genomförandet av de federala valen i Somalia, som EU bevakat och bidragit till genom bl.a. FN:s valstödsprogram. Valen till parlamentets överhus avslutades i november, medan valen till underhuset fortsatte över årsskiftet 2021/22.

En del av EU:s bistånd stödjer Somalias hantering av covid-19-pandemin. I samarbete med WHO, UN-Habitat och den federala regeringen i Somalia har EU bidragit till insatser för att förebygga spridning och minska negativa konsekvenser till följd av pandemin.

EU är också en av de största finansörerna av AU:s fredsbevarande insats AMISOM. Under året har beslut godkänts om stöd till AMISOM genom EU:s nya instrument, den europeiska fredsfaciliteten. AMISOM:s mandat har förlängts t.o.m. mars 2022 och EU följer förberedelserna inför att ett nytt mandat tas fram. Verksamhet har också bedrivits inom ramen för EU:s tre civila och militära insatser i landet.

Sudan

Vid årsskiftet bevitnade EU Sudans avlistning från USA:s terrorlista State Sponsor of Terrorism List. EU välkomnade att Sudan i juli påbörjade världens största skuldavskrivning inom ramen för processen för mycket skuldsatta fattiga länder (HIPC).

EU har gett stöd till den demokratiska övergångsprocessen i Sudan. Efter ett kufförsök den 21 september genomfördes en militärkupp den 25 oktober som därmed kullkastade den demokratiska övergångsprocessen. Militärkuppen fördömdes kraftfullt av EU27 och den höga representanten. EU:s bistånd till Sudan pausades.

Sydsudan

EU har fortsatt att verka för att fredsavtalet från 2018 ska genomföras i sin helhet och för att vapenvilan i Sydsudan ska respekteras. EU har tillsammans med FN och AU fortsatt att stödja den process som syftar till att stödja genomförandet av fredsavtalet.

EU har med anledning av den omfattande humanitära krisen, inklusive covid-19-pandemin, gett stort stöd till Sydsudan.

EU:s nytillträdda särskilda representant för Afrikas horn besökte Sydsudan i augusti.

23.8.3 Väst- och Centralafrika

Centralafrikanska republiken

EU har en civil och militär utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken (CAR) till stöd för den nationella försvars- och säkerhetssektorn. EU har med anledning av den omfattande humanitära

krisen gett stort stöd till CAR. EU beslutade i oktober om en utvidgning av undantagen från vapenembargot mot CAR samt ändringar av de restriktiva åtgärdernas omfattning.

Nigeria/Tchadsjöregionen

EU har fördjupat samarbetet med Nigeria, bl.a. inom ramen för Nigeria-EU Joint way forward. Utvecklingssamarbetet med Nigeria är fortsatt omfattande, totalt har EU avsatt 562 miljoner euro för perioden 2014–2020. Under 2021 bidrog EU även med 52 miljoner euro i humanitärt stöd till landet. EU har även stöttat Nigeria med 9 miljoner euro för hanteringen av covid-19-pandemin och möjliggjort tre humanitära luftbroar i samarbete med FN:s livsmedelsprogram.

EU fortsatte även stödja den multinationella gemensamma militära insatsen i Tchadsjöregionen.

Sahel/Mali

Utvecklingen i Mali och andra delar av Sahel har diskuterats löpande i EU under året, inklusive vid rådet för utrikes frågor i januari och i november.

EU har ett stort utvecklingssamarbete och humanitärt stöd till de s.k. G5 Sahelländerna (Burkina Faso, Mali, Mauretanien, Niger och Tchad) och bidrar finansiellt till G5 Sahels gemensamma säkerhetsstyrka som ska verka för bekämpning av terrorism och ökad regional säkerhet. EU har tre pågående insatser i Sahel inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. I april antog EU även en ny och ambitiös Sahelstrategi.

EU fördömde den militärkupp som genomfördes i Mali i maj och uttalade fortsatt stöd till den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS. I november uttryckte rådet för utrikes frågor stark oro över den långsamma övergångsprocessen och beslutade att ta fram ett ramverk för restriktiva åtgärder i Mali, vilket sedan infördes genom ett rådsbeslut i december.

23.8.4 Östra och södra Afrika

Tanzania

I oktober återupptogs den politiska dialogen mellan EU och Tanzania efter ett uppehåll på fyra år. Vid mötet diskuterades bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter, den privata sektorns betydelse för inkluderande tillväxt, situationen i norra Moçambique samt globala frågor.

Moçambique

På inbjudan från Moçambiques regering beslutade EU i juli om en utbildningsinsats för att stärka landets förmåga att upprätthålla ordningen i den nordliga provinsen Cabo Delgado. Insatsen inledde sin verksamhet under oktober. EU beslutade även att inom ramen för europeiska

Demokratiska republiken Kongo

EU har under 2021 fortsatt att verka för att situationen avseende mänskliga rättigheter och demokrati i DRK belyses i bl.a. FN:s råd för mänskliga rättigheter. Vidare har EU fortsatt understrukit betydelsen av att rättvisa skipas i fallet om mordet på de två FN-expertter som mördades i mars 2017, varav en var svensk medborgare.

Rådet beslutade i december om ytterligare en förlängning av EU:s restriktiva åtgärder mot DRK. I samband med detta avlistades en avliden person.

Zimbabwe

I februari beslutades om en ettårig förlängning av de restriktiva åtgärder som infördes 2002 och som bl.a. omfattar vapenembargo och ett vapenföretag. Sanktionerna omfattar även riktade åtgärder mot tre individer, dock med suspenderad tillämpning.

23.9 Asien och Oceanien

23.9.1 Sydasien

Indien

Den 8 maj genomfördes ett ledarmöte mellan EU och Indien. Vid mötet antogs ett omfattande gemensamt uttalande som bl.a. tog upp frågor kring global hälsa i ljuset av pandemin, grön tillväxt och klimatfrågor. Det handlade även om att inleda partnerskap om konnektivitet och samarbete i demokrati och mänskliga rättigheter. Vid mötet kunde EU och Indien fatta beslut om att återuppta förhandlingarna om ett frihandelsavtal och inleda förhandlingar om ett investeringsskyddsavtal.

EU och Indien har vid flera tillfällen bekräftat att frågor om regionen Indiska Oceanen/Stilla havet är centrala. I det gemensamma uttalandet från ledarmötet den 8 maj betonades vikten av en öppen och regelbaserad världsordning i regionen.

Förutom ledarmötet har EU och Indien haft ett nära samarbete när det gäller utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Bland annat har dialog om antiterrorism, möten om nedrustning och icke-spridning, dialog om maritim säkerhet samt cybersäkerhetsdialog genomförts. MR-dialogen kunde också hållas i april 2021 efter ett längre uppehåll.

Afghanistan

Rådet för utrikes frågor diskuterade fredsprocessen och den internationella närvaron i Afghanistan vid två tillfällen under våren.

EU:s förutsättningar för arbete i Afghanistan förändrades radikalt efter talibanernas maktövertagande i augusti då EU och EU:s medlemsstater lämnade Afghanistan med mycket kort varsel. I samband med detta genomförde flera medlemsstater en evakuering av sina medborgare och afghaner i behov av skydd.

Mot bakgrund av de förändrade förutsättningarna i Afghanistan antog rådet i september rådsslutsatser om Afghanistan. Slutsatserna innehåller fem kriterier för bedömning av talibanernas agerande: tillstånd för utländska medborgare och skyddsbehövande afghaner att lämna landet; respekt för mänskliga rättigheter med särskilt fokus på kvinnor och flickor; humanitärt tillträde och humanitär neutralitet; bekämpande av internationell terrorism; och behovet av en inkluderande regering. Rådsslutsatserna lyfter fram behovet av och EU:s stöd för humanitära insatser. Rådsslutsatserna understryker behovet av samordning med partners, inklusive med länder i regionen.

Vikten av och inriktningen för EU:s stöd till befolkningen i Afghanistan diskuterades vid ett extrainkallat möte i rådet för utrikes frågor (utveckling) den 11 oktober. EU har utlovat 1 miljard euro till Afghanistans befolkning och dess grannländer.

23.9.2 Östasien

Nordkorea

EU för en kritisk engagemangspolitik gentemot Nordkorea för att stärka fred och säkerhet och förhindra utvecklingen och spridningen av massförstörelsevapen.

EU har genomfört de sanktioner som antagits av FN:s säkerhetsråd, samt de sanktioner EU därutöver har antagit, efter Nordkoreas kärnvapenprovsprängningar och robottest.

EU har vidare verkat för att länder utanför unionen ska kunna stärka sitt genomförande av sanktionerna.

Likt tidigare år lade EU fram resolutioner i FN:s generalförsamling och FN:s råd för mänskliga rättigheter om den svåra situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. EU har i flera år bidragit med humanitärt stöd till ett antal organisationer, däribland Internationella Rödakorsfederationen.

Kina

Liksom föregående år var det med anledning av covid-19-pandemin inte möjligt att under 2021 hålla ett fysiskt toppmöte mellan EU och Kina. Vid telefonsamtal i oktober mellan Europeiska rådets ordförande och Kinas president enades parterna om att arbeta för att inom kort hålla ett toppmöte på lämpligt sätt.

I september höll den höga representanten för utrikes frågor och Kinas utrikesminister den 11:e s.k. strategiska dialogen mellan EU och Kina. Vid mötet avhandlade parterna frågor som klimatförändringarna, mänskliga rättigheter och covid-19-pandemin, liksom regionala frågor som Afghanistan och Myanmar.

I september höll kommissionens vice ordförande Frans Timmermans och Kinas klimatsändebud den andra högnivådialogen mellan EU och Kina om miljö- och klimatfrågor.

I mars antog rådet sanktioner mot en rad personer och en enhet i Kina med anledning av överträdelser mot de mänskliga rättigheterna i Xinjiang i västra Kina. Efter det att Kina antog motsanktioner mot en rad individer och organisationer i EU antog Europaparlamentet i maj en resolution. Den tog bl.a. upp att arbetet inte kunde fortsätta för att ratificera det investeringsavtal EU och Kina hade ingått en principöverenskommelse om under 2020, så länge de kinesiska motsanktionerna kvarstod.

Japan

I januari besökte Japans utrikesminister EU:s utrikesministermöte för att diskutera regionen Indiska oceanen/Stilla havet samt regional säkerhet i Östasien.

I maj hölls ett toppmöte över video mellan EU:s och Japans ledare. Mötet fokuserade på EU:s och Japans nära och djupa relation, stärkandet av multilateralismen (särskilt när det gäller covid-19, klimat och handel), nyttjandet av redan existerande bilaterala samarbeten och avtal, samt gemensamma värderingar. Ett antal gemensamma initiativ lanserades i samband med toppmötet, inte minst en s.k. grön allians mellan EU och Japan. Aktiviteter i tredjeländer under konnektivtetsavtalet konkretiserades.

23.9.3 Sydostasien

Myanmar

Sedan militärkuppen i Myanmar i februari har EU vid flera tillfällen fördömt kuppen, och vid tre tillfällen beslutat om ytterligare restriktiva åtgärder (både listning av individer och ekonomiska sanktioner mot enheter med koppling till militären). Resolutioner om Myanmar har antagits både i FN:s råd för mänskliga rättigheter och i FN:s generalförsamling, något som EU verkat aktivt för. Vid FN:s råd för mänskliga rättigheter i mars antogs med konsensus EU:s resolution om Myanmar.

EU:s utvecklingssamarbete har också setts över och biståndet lagts om. Det humanitära stödet har ökat. EU har vidare verkat för internationell samordning, framhållit Aseans roll i processen och uttryckt stöd för organisationens särskilda sändebud för Myanmar.

Sydostasiatiska nationers förbund och Asien-Europa-mötet

I augusti ägde ett virtuellt ministermöte rum mellan EU och Sydostasiatiska nationers förbund (Asean) där EU representerades av den höga representanten. I november hölls ett dialogmöte mellan EU och Asean om hållbar utveckling. Asien-Europa-mötets (ASEM) toppmöte hölls digitalt den 25–26 november. Toppmötet fokuserade på multilateralism och socioekonomisk återhämtning efter covid-19-pandemin. Som en politisk markering uteslöts Myanmar från att delta på politisk nivå vid toppmötet.

EU:s strategi för samarbete för regionen Indiska oceanen/Stilla havet

På grundval av EU-medlemsstaternas förnyade åtagande i regionen i rådets slutsatser den 16 april presenterade kommissionen och den höga representanten i september meddelandet EU:s strategi för samarbete i regionen Indiska oceanen/Stilla havet (se faktapromemoria 2021/22:FPM7). Rådets slutsatser och meddelandet lyfter fram att EU har för avsikt att öka sitt engagemang i regionen.

24 Ekonomi och finans

24.1 Ekonomisk styrning och samordning

24.1.1 Meddelande om översynen av den ekonomiska styrningen i EU

I oktober presenterade kommissionen ett meddelande om EU:s ekonomi efter covid-19 och konsekvenserna för den ekonomiska styrningen (se faktagromemoria 2020/21:FPM16).

I meddelandet anger kommissionen att arbetet med översynen, som inleddes 2020, återupptas och uppdaterar förutsättningarna för översynen i ljuset av covid-19-pandemin. Kommissionen lägger inte fram några förslag utan reser i stället ett antal frågor för diskussion. Sedan översynen återupptogs har konsultationer med intressenter pågått. Under 2022 avser kommissionen att presentera riktlinjer för finanspolitiken framöver och lägga fram förslag på möjliga reformer av den ekonomiska styrningen.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

24.1.2 Makroekonomiska obalanser: Förvarningsmekanismen

I juni presenterade kommissionen djupgranskningar för tolv medlemsstater, däribland Sverige. Djupgranskningarna syftar till att identifiera eventuella makroekonomiska obalanser i medlemsstaterna. När det gäller Sverige bedömde kommissionen att Sverige fortsatt har makroekonomiska obalanser kopplade till hushållens höga skuldsättning och höga bostadspriser.

Ekofinrådet antog slutsatser om 2021 års fördjupande granskningar den 13 juli. I november publicerade kommissionen 2022 års förvarningsrapport.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, juni och juli.

24.1.3 Stabilitets- och tillväxtpakten

24.1.3.1 Finanspolitiska riktlinjer

I mars presenterade kommissionen ett meddelande med förslag på riktlinjer för hur den finanspolitiska samordningen i EU kan utformas under de kommande åren (se faktagromemoria 2020/21:FPM93).

I meddelandet betonar kommissionen vikten av att inte dra tillbaka stöd för tidigt och att ta hänsyn till landsspecifika förutsättningar. Därtill konstaterar kommissionen att aktiveringen av undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten har gett medlemsstaterna utrymme att hantera den ekonomiska krisen och resonerar kring kriterier för när klausulen bör avaktiveras. Kommissionen föreslår att detta bör ske efter en samlad bedömning av det ekonomiska läget, där en återgång till 2019-års BNP-nivå är ett huvudkriterium. I maj bedömde kommissionen att kriterierna är uppfyllda för en fortsatt tillämpning av klausulen under 2022.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

24.1.3.2 Beslut och rekommendation om underskottsförfarande

För medlemsstater med alltför stora underskott tillämpas ett särskilt förfarande enligt bestämmelserna i stabilitets- och tillväxtpakten, det s.k. underskottsförfarandet. Under 2020 placerades Rumänien, som enda medlemsstat, i ett sådant förfarande.

Den 18 juni ställde sig Ekofinrådet bakom en rekommendation till Rumänien om att korrigera det alltför stora underskottet till 2024.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

24.1.4 EU:s återhämtningsinstrument för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin

I april presenterade kommissionen ett meddelande om en strategi för att finansiera EU:s återhämtningsinstrument (se faktapromemoria 2020/21:FPM104).

Återhämtningsinstrumentet ska, enligt rådets beslut om EU:s egna medel, finansieras genom att kommissionen för unionens räkning lånar upp medel på kapitalmarknaden. I meddelandet redovisar kommissionen hur upplåningen på kapitalmarknaden ska organiseras och skötas inom de ramar som fastställs i beslutet om egna medel. Upplåningen inleddes i juni 2021. Nettoupplåningen ska avslutas senast vid utgången av år 2026.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april och november.

24.1.5 Facilitet för återhämtning och resiliens

Den 11 februari godkände rådet faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) (se faktapromemoria 2019/20:FPM52) och faciliteten trädde därefter i kraft.

Under året har arbetet fokuserat på medlemsstaters ansökningar om medel genom nationella återhämtnings- och resiliensplaner. Bland de villkor som faciliteten ställer på planerna ingår att de ska inkludera konkreta och tidsatta mål och delmål för reformer och investeringar, att dessa åtgärder ska vara förenliga med relevanta landsspecifika rekommendationer och att minst 37 procent av stödet från faciliteten ska gå till klimatomställningen och 20 procent till den digitala omställningen.

Under 2021 ansökte 26 medlemsstater om finansiellt stöd från faciliteten och 22 planer godkändes i Ekofinrådet. För de återhämtningsplaner som godkändes uppgår det totala stödet till 445 miljarder euro, varav 291 miljarder euro i bidrag och 154 miljarder euro i lån.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, februari, mars, april, juni, juli, augusti, september, oktober, november och december. Finansutskottet informerades i juni.

24.1.5.1 Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

I maj beslutade regeringen om Sveriges återhämtnings- och resiliensplan och lämnade in den till kommissionen som inledde sin granskning. Därefter fattade regeringen beslut om vissa ändringar i planen i september och oktober. Detta mot bakgrund av att förutsättningarna för att genomföra delar av planen förändrats. För en del åtgärder gjordes även mer tekniska justeringar i de mål och delmål som kommer att följas upp under genomförandet. Riksdagens beslut om budgeten för 2022 kräver ytterligare ändringar i planen.

Sverige har ansökt om ca 33 miljarder kronor i bidrag från faciliteten, vilket är den preliminära tilldelningen (fastställs slutgiltigt i juni 2022). Åtgärderna i planen är fördelade på fem olika fokusområden: (1) grön återhämtning, (2) utbildning och omställning, (3) bättre förutsättningar att möta den demografiska utmaningen och säkra integriteten i det finansiella systemet, (4) utbyggnad av bredband, digitalisering av offentlig förvaltning och forskning, (5) investeringar för tillväxt och bostadsbyggandet.

Urvalet av åtgärder har styrts av de krav som ställs av RRF. Finansutskottet informerades i april, juni, september och december.

24.1.6 Ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation

Under 2020 antogs ett nytt låneinstrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (SURE), och rådet godkände stöd till 18 medlemsstater (se faktapromemoria 2019/20:FPM35). Under 2021 har rådet godkänt stöd till ytterligare en medlemsstat, Estland, och utökning av lånesumman till Malta, Lettland, Litauen, Grekland, Cypern och Belgien.

Sammantaget uppgår godkänt stöd från SURE till 94 miljarder euro. Kommissionen har under 2021 publicerat två halvårsrapporter om genomförandet av SURE.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, april, september och oktober. Finansutskottet informerades i oktober.

24.2 Ekonomiska och monetära unionen

24.2.1 EMU-fördjupningen

I januari presenterade kommissionen ett meddelande på temat strategisk autonomi, med förslag på hur EU:s ekonomiska och finansiella system kan stärkas för att minska EU:s sårbarhet för yttre störningar (se faktapromemoria FPM 2020/21:FPM76).

För att nå detta syfte bör, enligt kommissionen, eurons internationella roll bli större, EU:s finansiella infrastruktur stärkas och genomförandet av EU:s sanktioner effektiviseras.

För att stärka eurons internationella roll framhålls betydelsen av en fortsatt fördjupning av finansmarknaderna i EU. Även den gemensamma upplåningen inom återhämtningsinstrumentet för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin förväntas öka intresset för euron internationellt.

För att stärka EU:s finansiella infrastruktur framhålls vikten av att ha en internationell öppenhet samtidigt som man skyddar sig mot sårbarheter och stärker förmågan att värna sina egna intressen. Kommissionen anser bl.a. att man ska se över hur kritiska funktioner, som exempelvis s.k. clearing och verksamhet i investmentbanker, i högre grad kan utföras inom EU i stället för i tredjeland.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i mars.

24.3 InvestEU-programmet

InvestEU-förordningen (se faktapromemoria 2019/20:FPM48) antogs av rådet den 17 mars.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni 2020. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december 2020.

24.4 Lånefacilitet för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning

Förordningen för lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning (se faktapromemoria 2019/20:FPM14) antogs av rådet den 12 juli.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni 2020. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli 2021.

24.5 Klimatfinansiering

Rådsslutsatser om internationell finansiering för klimatåtgärder inför FN:s klimattoppmöte COP26 antogs vid Ekofinrådet den 5 oktober. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för

klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet. Skr. 2021/22:115

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

24.6 EU i G20 på det finansiella och ekonomiska området

Under året höll G20 ett möte med stats- och regeringschefer och fyra möten med finansministrar- och centralbankschefer, samt även ett gemensamt möte med finans- och hälsoministrar. Den ekonomiska återhämtningen från covid-19-pandemin har varit en central del av G20-arbetet under året. Även klimat och global beskattning har varit prioriterat. I oktober ställde sig också G20:s stats- och regeringschefer bakom en övergripande politisk överenskommelse om hur digitaliseringens utmaningar för beskattningen ska hanteras.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i månadsskiftet mars-april och i oktober.

24.7 Finansiellt stabilitetsstöd

24.7.1 Medlemsstater som mottagit stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer

Grekland är föremål för förstärkt övervakning av sina reformåtaganden till eurogruppen vilken genomförs kvartalsvis av kommissionen i samarbete med ECB, ESM och IMF. Eurogruppen kan bevilja vissa skuldåtgärdsåtgärder till Grekland om reformåtagandena bedöms genomföras och har under 2021 beviljat sådana om totalt 1,5 miljarder euro.

Vidare har kommissionen övervakat Cypern, Irland, Portugal och Spaniens återbetalningsförmåga. Denna övervakning genomförs två gånger per år och pågår till dess att länderna har återbetalat minst 75 procent av sina lån från de stödfaciliteter som dels EU (EFSM), dels euroländerna (EFSF/ESM) har upprättat. Ländernas återbetalningsförmåga bedöms av kommissionen vara god.

24.7.2 Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

Under året fortsatte genomförandet av de makrofinansiella stödprogrammen som antogs av Europeiska rådet 2020 för att motverka de ekonomiska konsekvenserna av covid-19-pandemin.

En första utbetalning gjordes till Albanien, Bosnien och Hercegovina samt Tunisien och en andra utbetalning till Albanien, Jordanien, Kosovo, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien och Ukraina. För Georgien beslutades att en andra utbetalning inte skulle genomföras.

Förutom stöden för att motverka de ekonomiska effekterna av covid-19-pandemin finns sedan tidigare ett makrofinansiellt stödprogram till Jordanien. De sista utbetalningarna avses betalas ut under 2022.

25 Finansmarknaden

25.1 Bankmarknaden

25.1.1 Bankpaketet 2019

I maj 2019 antogs ändringar av tillsynsförordningen, kapitaltäckningsdirektivet och krishanteringsdirektivet, det s.k. bankpaketet (se faktapromemoria 2016/17:FPM39). Lagändringarna i svensk rätt som rörde krishantering trädde i huvudsak i kraft den 1 juli 2021.

25.1.2 Ändringar av EU:s kapitaltäckningsregelverk

I oktober presenterade kommissionen ett förslag till hur den sista delen i Basel III-överenskommelsen ska genomföras i EU:s kapitaltäckningsregelverk för banker (se faktapromemoria 2021/22:FPM18). Kommissionen lämnade även förslag kring hur hållbarhetsfaktorer bättre kan integreras i tillsynsarbetet och hur tillsynsarbetet kan harmoniseras ytterligare.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

25.1.3 Bankunionen

I november 2015 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem (se faktapromemoria 2015/16:FPM27). Förhandlingar om förslaget har pågått sedan 2016. Förhandlingar om en gemensam finansiell säkerhetsmekanism för att säkra den gemensamma resolutionsfonden inleddes i november 2016 (se faktapromemoria 2012/13:FPM148).

Under året har arbetet fokuserat på att förbereda det tidiga införandet av säkerhetsmekanismen som Euroländerna beslutade om 2020, bl.a. att underteckna och ratificera de ändrade mellanstatliga avtalen om ESM respektive resolutionsfonden. Sverige deltar inte i bankunionen och berörs därför inte i nuläget.

25.1.4 Säkerställda obligationer

I mars 2018 presenterade kommissionen ett förslag till regelramverk för utgivning av säkerställda obligationer (se faktapromemoria

2017/18:FPM67). Rättsakterna, som består av ett nytt direktiv och ändring av tillsynsförordningen, trädde i kraft den 7 januari 2020. Ändringarna av tillsynsförordningen ska börja gälla den 8 juli 2022.

Skr. 2021/22:115

25.1.5 Direktiv om kreditförvaltare och kreditförvärvare

Under året har förhandlingar slutförts om förslaget till direktiv om kreditförvaltare och kreditförvärvare (se faktagromemoria 2017/18:FPM69). Förslaget är ett led i arbetet med att motverka problem med nödlidande lån inom unionen. Direktivet antogs av Europaparlamentet och rådet i november.

Förslaget till direktiv innehöll även regler om ett gemensamt förfarande för ianspråktagande av säkerheter. Dessa regler kom under förhandlingsarbetets gång emellertid att brytas ut till ett eget direktiv.

25.1.6 Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism

I juli presenterade kommissionen förslag till ett lagstiftningspaket om bekämpning av penningtvätt och bekämpning av terrorism som syftar till att förbättra EU:s system på området (se faktagromemoria 2020/21:FPM146). Förslaget, som omfattar fyra separata rättsakter, innebär att den administrativa regleringen för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i EU utvecklas.

Förhandlingar i rådet inleddes i juli. Ett förhandlingsmandat inför trepartsmöte med Europaparlamentet antogs i december för en av rättsakterna.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli och i december.

25.2 Värdepappersmarknaden

25.2.1 EU-standard för gröna obligationer

I juli presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om en frivillig EU-standard för gröna obligationer (se faktagromemoria 2020/21:FPM129). Förslaget är en del av kommissionens arbete med en hållbar finansmarknad och syftar till att styra kapitalflöden i riktning mot en mer hållbar ekonomi. Förslaget har under hösten förhandlats i rådet.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli. Överläggning med finansutskottet ägde rum i september.

25.2.2 Förlängning av övergångsperioden för att byta faktablad för fonder

I juni presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i förordningen om faktablad för investeringsprodukter och direktivet om

värdepappersfonder för att förlänga en övergångsperiod när det gäller byte av faktablad för fonder (COM(2021) 397 och 399). Bakgrunden är uppdaterade regler kring innehållet i faktabladen som fondförvaltare ska byta till. Förhandlingar pågick i rådet under hösten och i november nåddes en överenskommelse med Europaparlamentet.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i september.

25.2.3 Europeiska långsiktiga investeringsfonder

I november presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i förordningen om europeiska långsiktiga investeringsfonder, COM(2021) 772. Syftet är att öka antalet europeiska långsiktiga investeringsfonder och investeringar i dessa eftersom intresset hittills varit lågt.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

25.2.4 Förvaltare av alternativa investeringsfonder och värdepappersfonder

I november presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder och direktivet om värdepappersfonder, COM(2021) 721. Syftet är bl.a. att harmonisera vissa bestämmelser i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder respektive direktivet om värdepappersfonder och att genomföra regulatoriska förbättringar när det gäller exempelvis likviditetshanteringsverktyg och rapportering.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

25.2.5 Förordningen om marknader för finansiella instrument

I november presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i förordningen om marknader för finansiella instrument, COM(2021) 726, 727. Syftet med förslaget är bl.a. att förbättra transparensen och tillgången till marknadsdata i handeln med finansiella instrument och att åstadkomma mer lika villkor när det gäller olika sätt att handla med finansiella instrument.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

25.2.6 Europeisk gemensam kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information

I november presenterade kommissionen ett förslag för en europeisk gemensam kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information, COM(2021) 723, 724, 725. Syftet med förslaget är att tillhandahålla centraliserad elektronisk tillgång till information och produkter inom EU som är av relevans för kapitalmarknader, finansiella tjänster och hållbar finansiering.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

25.2.7 Marknader för kryptotillgångar

Kommissionen presenterade i september 2020, inom ramen för strategin för digitalisering av finanssektorn, ett förslag till förordning om marknader för kryptotillgångar (se faktagromemoria 2020/21:FPM15). Ett förhandlingsmandat inför trepartsmöte med Europaparlamentet antogs i november.

Finansutskottet informerades i maj och september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

25.2.8 Pilotregim för marknadsinfrastruktur baserad på distribuerad databasteknik

Kommissionen presenterade i september 2020 ett förslag till förordning som inrättar en pilotregim för marknadsinfrastruktur med distribuerad databasteknik, den s.k. DLT-pilotregimen (se faktagromemoria 2020/21:FPM15). Förhandlingsmandat inför trepartsmöte med Europaparlamentet antogs i juni. Trepartsmöte har pågått under hösten och en överenskommelse nåddes i november.

Finansutskottet informerades i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

25.2.9 Digital operativ motståndskraft i den finansiella sektorn

Kommissionen presenterade i september 2020 ett förslag till förordning om digital operativ motståndskraft i den finansiella sektorn (se faktagromemoria 2020/21:FPM16). Förhandlingsmandat inför trepartsmöte med Europaparlamentet antogs i juni.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni. Finansutskottet informerades i oktober.

25.3 Försäkringsmarknaden

25.3.1 Solvens II-paketet

Kommissionen presenterade i september ett förslag till ändringar i Solvens II-direktivet samt ett nytt krishanteringsramverk för försäkringssektorn (se faktagromemoria 2021/22:FPM8). Förslagen syftar till att öka möjligheterna för försäkringsföretagen att bidra till återhämtningen av ekonomin, den gröna omställningen och fullbordandet av kapitalmarknadsunionen, till att öka proportionaliteten i tillsynsreglerna samt att stärka skyddet för EU:s försäkringstagare. Förhandlingar i rådet inleddes under hösten.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och oktober.

25.3.2 Motorfordonsförsäkringsdirektivet

Kommissionen presenterade förslaget till revidering av motorfordonsförsäkringsdirektivet i maj 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM119). Förslaget syftar till att ge bättre skydd för skadelidande vid trafikolyckor och förbättra försäkringstagares rättigheter. Trepartsmöte påbörjades i januari 2020 och avslutades i juni 2021. Förslaget antogs av Europaparlamentet och rådet i november. Ändringsdirektivet ska i huvudsak vara genomfört i december 2023.

Civilutskottet informerades i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och november.

25.4 Övrigt

25.4.1 Hållbar finansmarknad

Kommissionen presenterade i juli en strategi för att finansiera omställningen till en hållbar ekonomi (se faktapromemoria 2020/21:FPM128).

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli. Överläggning med finansutskottet ägde rum i september.

Den 4 juni antog kommissionen en delegerad akt till EU:s gröna taxonomiförordning som fastställer kriterier för att avgöra under vilka villkor en viss ekonomisk verksamhet ska anses vara hållbar i förhållande till taxonomins två klimatomål. Sverige invände mot den delegerade akten.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni. Finansutskottet informerades i december.

26 Skatter

26.1 Mervärdesskatt

26.1.1 Nya mervärdesskatteregler om vissa förvärv som görs av EU-organ med anledning av covid-19-pandemin

I april presenterade kommissionen ett förslag om att varor och tjänster som EU-organ förvärvar i krissituationer ska undantas från mervärdesskatt om förvärven är avsedda att skänkas vidare till en medlemsstat eller en tredje part. I juni presenterade ordförandeskapet ett kompromissförslag där det föreslagna undantaget från mervärdesskatt begränsats till att gälla förvärv som görs med anledning av covid-19-pandemin. Kompromissförslaget antogs den 13 juli.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 20 april. Information lämnades till skatteutskottet i juni. Överläggning med utskottet ägde rum i april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och i juli.

Skr. 2021/22:115

26.1.2 Genomförandebefogenheter för mervärdesskatt till kommissionen

Kommissionen publicerade i december 2020 ett förslag om att mervärdesskattedirektivet ska ändras på så sätt att kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter för att fastställa innebörden av termer som används i vissa bestämmelser i direktivet (se faktapromemoria 2020/21:FPM74). Ett granskningsförfarande ska enligt förslaget användas när kommissionen ska anta genomförandebestämmelser. Det innebär att en kommitté ska yttra sig över de bestämmelser som ska antas av kommissionen. Om kommittén avger ett positivt yttrande ska kommissionen anta utkastet till genomförandebestämmelser. För ett positivt yttrande av kommittén krävs inte enhällighet utan ett förfarande med kvalificerad majoritet används.

26.1.3 Ändrade regler om mervärdesskattesatser

I januari 2018 presenterade kommissionen ett förslag om ändring av reglerna om skattesatser i mervärdesskattedirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM54). Det framförhandlade kompromissförslaget innebär en ökad flexibilitet för medlemsstaterna att tillämpa reducerade skattesatser och kvalificerade undantag från mervärdesskatt. En allmän inriktning om kompromissförslaget beslutades den 7 december.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 15 juni. Information lämnades till skatteutskottet i maj och december. Överläggning med utskottet ägde rum i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och i december.

26.2 Administrativt samarbete

26.2.1 Ändringar i direktivet om administrativt samarbete

I juli 2020 presenterade kommissionen ett förslag till ändring av direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (se faktapromemoria 2019/20:FPM66). Det är en del av ett åtgärds paket för rättvis och enkel beskattning.

Ordförandeskapets kompromissförslag antogs av rådet den 22 mars.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i oktober 2020. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars 2021.

26.2.2 Offentlig land-för-land-rapportering

I april 2016 lämnade kommissionen ett förslag till offentlig land-för-land-rapportering om skatt (se faktagromemoria 2015/16:FPM81). Förslaget ställer krav på vissa multinationella företag verksamma inom EU att rapportera om sin verksamhet. Den 8 mars antogs ett mandat för att inleda trepartsmöte. Direktivet antogs den 24 november.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 20 april.

26.2.3 Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet

Den 20 maj antogs en förordning om inrättande av Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet (se faktagromemoria 2017/18:FPM160). Programmet syftar till att effektivisera skattepolitiken genom bl.a. administrativt samarbete och stöd till skattemyndigheterna.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i oktober 2018. Information lämnades till skatteutskottet i maj 2021. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj 2021.

26.3 Företagsbeskattning

26.3.1 Uppförandekod för företagsbeskattning

Under året har uppförandekodgruppen fortsatt sitt arbete med att granska att nya skatteåtgärder inte strider mot uppförandekoden. Gruppen har vidare diskuterat en revidering av sitt mandat. Denna fråga behandlades av Ekofinrådet den 7 december, dock utan att enighet nåddes.

Uppförandekodgruppen har även fortsatt sitt arbete med EU-förteckningen över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet. Under 2020 och början av 2021 utvärderade uppförandekodgruppen hur de övervakade jurisdiktionerna hade genomfört sina åtaganden att åtgärda problem inom angivna tidsgränser. Rådet antog slutsatser om EU-förteckningen och den uppdaterade förteckningen den 22 februari respektive den 5 oktober.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och i december.

26.3.2 Beskattning av den digitala ekonomin

I mars 2018 presenterade kommissionen förslag för beskattningen av den digitala ekonomin (se faktagromemorior 2017/18:FPM73, 2017/18:FPM74 och 2017/18:FPM75). Enighet har inte kunnat nås i Ekofinrådet.

Ett omfattande internationellt arbete inom OECD pågår för att motverka s.k. skattebaserosion och flyttning av vinster (BEPS). De senaste åren har arbetet varit uppdelat i två delar eller pelare, varav pelare 1 avser omfördelning av beskattningsrätt mellan stater och pelare 2 fokuserar på att införa en global minimibesättning som motverkar skatteundrandraganden. En övergripande politisk överenskommelse om pelarna nåddes den 8 oktober.

För svensk ståndpunkt om kommissionens förslag för beskattningen av den digitala ekonomin, se skatteutskottets protokoll från den 24 april 2018, den 29 november 2018 respektive den 29 januari 2019. Se vidare skatteutskottets protokoll från den 14 maj 2019 för svensk ståndpunkt om förslag om koordinering av EU-ståndpunkt i G20 och OECD samt skatteutskottets protokoll från den 2 mars 2021 för svensk ståndpunkt om beskattning av den digitaliserade ekonomin.

Information lämnades till skatteutskottet i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

26.3.3 Global minimibesättning

Den 22 december presenterade kommissionen ett förslag till hur överenskommelsen i OECD om en global minimibesättning avseende pelare 2 (GloBE-reglerna; Global Base Erosion) för vissa koncerner ska genomföras i EU (COM(2021) 823), se även avsnitt 26.3.2.

Syftet med förslaget är att hantera kvarvarande problem med skattebaserosion och flyttning av vinster i multinationella företag (BEPS, base erosion and profit shifting) genom att säkerställa att dessa företag betalar en viss minsta skattenivå på sina vinster oavsett var de är verksamma, s.k. global minimibesättning.

26.4 Klimat och luft

26.4.1 Gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Som en del av lagstiftningspaketet Fit for 55 presenterade kommissionen i juli ett förslag om inrättande av en gränsjusteringsmekanism för koldioxid i syfte att minska risken för koldioxidläckage (se faktagromemoria 2020/21:FPM133). Mekanismen föreslås komplettera EU:s utsläppshandelssystem genom att tillämpa en motsvarande ordning när det gäller import till EU. De varor som föreslås omfattas är cement, elektricitet, gödselmedel, järn och stål samt aluminium.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning i februari respektive i september.

26.4.2 Omarbetat energiskattedirektiv

Ett av förslagen i lagstiftningspaketet Fit for 55 var ett omarbetat energiskattedirektiv (se faktagromemoria 2020/21:FPM130). Syftet med förslaget är att direktivet ska bidra till att uppnå EU:s klimatmål för 2030

samt klimatneutralitet till 2050 inom ramen för den gröna given, att bevara och förbättra EU:s inre marknad samt att bibehålla möjligheten för medlemsstaterna att få intäkter från energibeskattningen.

Kommissionens förslag breddar skattebasen genom att fler bränslen beskattas och antalet undantag, som enligt kommissionen främjar förbrukning av fossila bränslen, minskar. Strukturen för minimiskattnivåerna föreslås även att ändras genom att de baseras på bränslenas energiinnehåll och miljöprestanda.

Information lämnades till skatteutskottet i september och i december.

27 Tull

27.1 En kontaktpunkt för tullen i EU

Kommissionen presenterade i oktober 2020 ett förslag till förordning om att inrätta en miljö med en kontaktpunkt för tullhanteringen i EU och om ändring av unionstullkodexen (se faktapromemoria 2020/21:FPM40). Det är en del av kommissionens handlingsplan för att ta tullunionen till nästa nivå. Ett förhandlingsmandat inför trepartsmöte med Europaparlamentet antogs i december.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggning i februari. Information lämnades till skatteutskottet i september och december.

27.2 Ett instrument för inköp av tullkontrollutrustning

Rådet antog den 24 juni en förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i november 2019. Information lämnades till skatteutskottet i maj 2021. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj 2021.

27.3 Ett tullprogram för samarbete i tullfrågor

Rådet antog den 11 mars en förordning om inrättande av ett tullprogram för samarbete i tullfrågor.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i november 2019. Information lämnades till skatteutskottet i maj 2021. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari 2021.

27.4 Europeiska revisionsrättens särskilda rapport om tullkontroller

Skr. 2021/22:115

Rådet antog den 28 juni slutsatser om Europeiska revisionsrättens särskilda rapport om tullkontroller.

Överläggning med skatteutskottet ägde rum i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

28 EU:s budget

28.1 Nya egna medel

Kommissionen presenterade förslag till revidering av systemet för nya egna medel den 22 december.

Förslaget innebär att nya egna medel införs baserat på tre beräkningsbaser: 1) intäkterna från auktioneringen av utsläppsrätter inom utsläppshandelssystemet EU ETS; 2) intäkterna från handeln med certifikat inom ramen för den föreslagna mekanismen för justering av koldioxidutsläpp vid unionens gränser (CBAM); 3) 15 procent av uppbörderna av intäkterna från omfördelningen av beskattningsrätt mellan stater i enlighet med pelare 1 i den överenskommelse som träffades i oktober inom ramen för OECD:s BEPS arbete (se avsnitt 26.3.2).

Enligt förslaget ska 25 procent av ETS-intäkterna, 75 procent av CBAM-intäkterna och 15 procent av intäkterna från pelare 1 upptas som egna medel.

28.2 EU:s årsbudget

Kommissionen presenterade sitt förslag till EU:s årsbudget för 2022 i juni.

Utgiftstaken för 2022 års budget fastställdes i förhandlingen om den fleråriga budgetramen 2021–2027. Kommissionen presenterade en ändringskrivelse av årsbudgetförslaget i november för att beakta resultatet av förhandlingen om den fleråriga budgetramen. Åtagandena föreslogs uppgå till 169,0 miljarder euro och betalningarna till 170,6 miljarder euro.

Mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning har Sverige under rådsförhandlingarna ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknat tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret. Rådets ståndpunkt antogs den 6 september och förhandlingsmandatet uppdaterades i november. Rådets ståndpunkt innebar minskningar jämfört med kommissionens förslag.

Under förlikningen med Europaparlamentet i november kunde en överenskommelse nås om årsbudgeten för 2022 som innebar en åtagandenivå på 169,5 miljarder euro och betalningar på 170,6 miljarder euro. Marginalerna uppgick till 1,2 miljarder euro respektive 1,6 miljarder

euro. Överenskommelsen kunde antas innan förlikningsperiodens slut den 15 november.

Rådet fattade beslut om EU:s årsbudget för 2022 den 23 november och Europaparlamentet den 24 november.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli och november.

28.3 Brexitjusteringsreserven

I december 2020 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om en brexitjusteringsreserv (se faktagromemoria 2020/21:FPM75). Syftet med detta specialinstrument är att kunna ge ekonomiska bidrag för att motverka negativa konsekvenser i medlemsstater, regioner och sektorer orsakade av Storbritanniens utträde ur unionen. Totalt uppgår brexitjusteringsreserven till fem miljarder euro i 2018 års priser. Rådet fattade beslut den 28 september och Europaparlamentet den 10 oktober om att införa brexitjusteringsreserven.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

29 Skydd av EU:s finansiella intressen

29.1 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2019 års budget

Ekofinrådet beslutade den 16 februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2019 års budget. Sverige valde att lägga ned sin röst vid omröstningen i Ekofinrådet (se vidare i bilaga 3). Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2019 års budget.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

29.2 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2020 års budget

Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2020 publicerades den 26 oktober.

Revisionsrätten granskar EU:s inkomster och utgifter för att bedöma om de är lagliga och korrekta. För budgetåret 2020 lämnade revisionsrätten en revisionsförklaring med avvikande mening när det gällde kostnaderna. Revisionsrätten uppskattade att 2,7 procent av de underliggande transaktionerna inte hade skett i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå för budgetåret 2019 var 2,7 procent). Det överstiger

den vedertagna gränsen för fel som ligger på 2 procent. Ekofinrådet kommer under första kvartalet 2022 att ta ställning till om Europaparlamentet ska rekommenderas att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för 2020. Skr. 2021/22:115

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

30 Statistik

Under året beslutades en förordning om att inrätta programmet för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, och europeisk statistik (se faktapromemoria 2017/18:FPM150).

Under året har förhandlingar pågått om tre förslag till rättsakter: 1) förordning om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket (se faktapromemoria 2020/21:FPM81), 2) ändring av förordning om regionalräkenskaper för jordbruket (se faktapromemoria 2020/21:FPM80) och 3) ändring av förordning om unionens bidrag till integrerad statistik över jordbruksföretag (se faktapromemoria 2021/22:FPM1).

Europeiska rådgivande organet för statistikstyrning presenterade i januari sin tolfte årliga rapport om genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik. Årets rapport analyserar hur det europeiska statistiksystemet har fungerat under covid-19-pandemin.

Ekofinrådet antog den 9 november slutsatser om EU-statistik. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

31 Civilskydd

31.1 Kritiska entiteters motståndskraft

I december 2020 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om kritiska entiteters motståndskraft (se faktagromemoria 2020/21:FPM72). Syftet med direktivet är att stärka motståndskraften hos kritiska entiteter som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster inom ett flertal sektorer och stärka entiteternas förmåga att förebygga, motstå och hantera störningar eller avbrott. Det nya direktivet ska ersätta direktivet om europeisk kritisk infrastruktur från 2008. Rådet antog den 20 december en allmän inriktning om förslaget.

Överläggning med försvarsutskottet ägde rum i februari. Information lämnades till utskottet i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni och december.

31.2 Samarbete inom civilskydd

I maj började förordningen (EU) 2021/836 om en civilskyddsmekanism för unionen att gälla. Civilskyddsmekanismen förstärker samarbetet mellan unionen och medlemsstaterna och underlättar samordningen på civilskyddsområdet i syfte att förbättra unionens insatser vid naturkatastrofer och katastrofer som orsakats av människor.

Anledningen till ändringen av beslutet om en civilskyddsmekanism var att covid-19-pandemin visat att det fanns ett behov av bättre beredskap inom EU för att kunna hantera framtida storskaliga nödsituationer.

Ändringarna i lagstiftningen innebär bl.a. att kommissionen snabbt kan anskaffa lämpliga resurser, förse kommissionen med den logistiska kapaciteten att säkerställa snabba transporter och tillhandahålla bistånd. De innebär även att utforma ett mer flexibelt system för att hantera storskaliga nödsituationer och att förbättra den operativa samordnings- och övervakningsrollen för Centret för samordning av katastrofberedskap (ERCC) till stöd för snabba och effektiva EU-insatser.

Ett konkret exempel är inrättandet av rescEU sjukvårdslager som innebär lagerhållning av bl.a. personlig skyddsutrustning som andningsmasker och skyddsrockar samt ventilatorer. EU har byggt upp nio sjukvårdslager runt om i Europa. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är ansvarig för det lager som finns i Sverige.

32.1 2019 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område

Förhandlingarna om EU:s anslutning till 2019 års Haagkonvention om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område har slutförts (se faktapromemoria 2020/21:FPM 132).

Förslaget innebär att EU ansluter sig till konventionen och i samband med det avger en särskild förklaring som innebär att EU inte kommer att tillämpa konventionen på domar rörande vissa hyresavtal för fast egendom som är belägen inom unionen. Rådet antog den 9 december beslut om att inhämta Europaparlamentets godkännande.

Civilutskottet informerades i oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

33 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

33.1 Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism och extremism

33.1.1 Förebygga spridning av terrorisminnehåll online

I april antog Europaparlamentet och rådet en förordning för att motverka spridning av terrorisminnehåll till allmänheten på internet. Förordningen innebär en skyldighet för medlemsstaterna att utse en eller flera behöriga myndigheter som ska få befogenheter att genomföra de uppgifter som följer av förordningen för att förebygga spridning av terrorisminnehåll på internet. En behörig myndighet ska till exempel kunna utfärda en order till en värdtjänstleverantör att ta bort eller göra visst terrorisminnehåll otillgängligt, och påföra sanktioner vid överträdelser av förordningen.

I Sverige har arbetet påbörjats med att bl.a. utreda vilka författningsändringar som krävs för att anpassa svensk rätt för att förordningen ska kunna tillämpas här. Förordningen ska tillämpas i alla medlemsstater från och med den 7 juni 2022.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i februari.

33.1.2 Ny förordning för Schengenutvärdering

I juni presenterade kommissionen sitt förslag till reviderad förordning om den s.k. Schengenutvärderingsmekanismen (se faktapromemoria 2020/21:FPM120). Syftet är bl.a. att utvärderingsinstrumentet ska bli mer

strategiskt, att förutsättningarna för en effektivare uppföljning av genomförda utvärderingar ska förbättras samt att ett ökat tryck på deltagande införs av medlemsstaternas och institutionernas experter vid de utvärderingar som genomförs.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i september.

33.1.3 Handlingsplan för terroristbekämpning Afghanistan

Handlingsplanen syftar till att motverka att situationen i Afghanistan efter talibanernas maktövertagande leder till nya säkerhetshot när det gäller exempelvis terrorism och organiserad brottslighet.

Handlingsplanen beskriver hur befintliga verktyg kan användas för att förutse och hantera möjliga hot mot EU. Handlingsplanen omfattar bl.a. kontroller och informationsutbyte för att säkerställa skyddet av EU:s yttre gräns och förebyggande arbete för att minimera riskerna för ökad radikaliserings- och propagandarbete. Den omfattar även åtgärder för att motverka att organiserad brottslighet används för terrorismfinansiering genom exempelvis narkotika- och vapenhandel. En översyn av handlingsplanen ska äga rum varje halvår.

33.1.4 Europolförordningen

I december 2020 presenterades ett förslag till revidering av Europolförordningen (se faktapromemoria 2020/21:FPM62). Förslaget innehåller tre huvuddelar: Europols samarbete med privata aktörer, till exempel banker och internetoperatörer, Europols hantering av stora datamängder (s.k. Big Data), samt Europols hantering av data för forsknings- och innovationsändamål. En gemensam inriktning uppnåddes i rådet i juni och under hösten inleddes trepartsmöte.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i februari.

33.1.5 Tillfälliga restriktioner för icke-nödvändiga resor till EU

I mars 2020 antog kommissionen ett meddelande om tillfälliga restriktioner för icke-nödvändiga resor från tredjeländer till EU. I juni samma år presenterade kommissionen en strategi för hur inreserestriktionerna gradvis skulle kunna avskaffas och kort därefter presenterade kommissionen ett förslag på rådsrekommendation om att stegvis avskaffa restriktionerna. Rekommendationen har under året regelbundet reviderats framför allt när det gäller vilka tredjeländer som ska vara undantagna inreseförbudet.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, februari, maj, juni, juli, augusti, september, oktober och november.

Den 13 oktober 2020 antog rådet sin rekommendation 2020/1475 med syfte att skapa en gemensam strategi vad gällde inskränkningar i den fria rörligheten med anledning av covid-19. Rådsrekommendationen

uppdaterades därefter i början av 2021 för att hantera uppkomsten av nya varianter. Den uppdaterades på nytt under sommaren 2021, då för att harmonisera rådsrekommendationen med den nyantagna förordningen om EU:s digitala covidcertifikat.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari och i juni.

Skr. 2021/22:115

33.1.6 Screening för tredjelandsmedborgare

I september 2020 presenterade kommissionen ett förslag om screening av tredjelandsmedborgare vid yttre gräns (se faktagpromemoria 2020/21:FPM22). Medlemsstaterna kom under våren överens om stora delar av förslaget. I ett försök att komma framåt i de utestående frågorna diskuterades screeningförslaget på rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

33.1.7 Direktivet om finansiell information för att bekämpa brott

I juli presenterade kommissionen förslag till revidering av direktivet om finansiell information (se faktagpromemoria 2020/21:FPM142). Förslaget innebär att vissa myndigheter med ansvar för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra brott ges tillgång till andra medlemsstaters centrala bankkontoregister.

33.1.8 EU:s strategi mot organiserad brottslighet 2021–2025

Kommissionens meddelande om en EU-strategi för att bekämpa organiserad brottslighet fastställer prioriterade områden där åtgärder behövs för att på ett bättre sätt skydda medborgarna och ekonomin mot organiserade kriminella grupper (se faktagpromemoria 2020/21:FPM102).

Strategin innehåller fyra prioriterade områden: 1. stärkt samarbete på det rättsvårdande och det rättsliga området, 2. effektiva utredningar: upplösa strukturer för organiserad brottslighet och bekämpa högprioriterad brottslighet, 3. ta vinster från kriminella som uppkommer genom organiserad brottslighet och 4. anpassa brottsbekämpningen och rättsväsendet till den digitala eran.

Information lämnades till justitieukskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

33.1.9 EU-handlingsplan mot människosmuggling 2021–2025

Kommissionens meddelande om en EU-handlingsplan mot människosmuggling 2021–2025 bygger vidare på de åtgärder som

Skr. 2021/22:115 identifierades i EU:s handlingsplan mot människosmuggling 2015–2020 (se faktapromemoria 2021/22:FPM11). Åtgärderna som presenteras i handlingsplanen handlar till stor del om att intensifiera det gemensamma arbetet mot människosmuggling genom att bättre utnyttja tillgängliga verktyg och genomföra befintliga regelverk.

Handlingsplanen innehåller åtgärder för att förstärka samarbetet med EU:s partnerländer och internationella organisationer, fullt ut använda FN:s och EU:s sanktionsmöjligheter mot människosmugglare och förhindra exploatering av migranter. Den innehåller även åtgärder för att förstärka samarbetet mellan brottsbekämpande myndigheter och stödjande brottsbekämpande arbete samt att förbättra kunskaper om människosmuggling och smuggnätverkens tillvägagångssätt.

33.1.10 SIS-förordningen om polissamarbete

I december 2020 presenterade kommissionen sitt förslag till ändringar i SIS-förordningen om polissamarbete (se faktapromemoria 2020/21:FPM62). Förslaget syftar till att skapa en möjlighet att under vissa förutsättningar kunna föra in registreringar i Schengens informationssystem (SIS) som är baserade på information som fås från tredjeland eller internationella organisationer. Registreringen ska gälla personer misstänkta för brott, som faller inom Europol's kompetens (exempelvis terrorbrott). En allmän inriktning uppnåddes i rådet i oktober och därefter inleddes trepartsmöte.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i februari.

33.1.11 EU:s poliskodex

Den 8 december presenterade kommissionen sitt förslag till poliskodex som omfattar två delar, dels ett direktiv om förbättrat informationsutbyte, dels rådsrekommendationer om operativt polissamarbete (se COM(2021) 782 och faktapromemoria 2021/22:FPM26).

Direktivet består dels av en modernisering av rådets rambeslut från 2006 om förenklat informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter, dels av rådets rekommendationer om utvecklingen av nationella kontaktpunkter för informationsutbyte, s.k. SPOC.

Rådsrekommendationerna handlar om förstärkt operativt samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter i gränsregioner. Rekommendationerna riktar sig till medlemsstaterna som bl.a. uppmantras att ingå bi- eller multilaterala överenskommelser.

33.1.12 Automatiserat informationsutbyte för polissamarbete (Prüm II)

Den 8 december presenterade kommissionen sitt förslag till förordning om automatiserat informationsutbyte för polissamarbete (Prüm II), COM(2021) 784. Förslaget innehåller en utökning av det existerande automatiserade informationsutbytet enligt ”Prüm-rådsbesluten” (DNA,

fingeravtryck och fordonregisteruppgifter) till att omfatta även ansiktsbilder och (fakultativt) polisregisterinformation. Skr. 2021/22:115

Vidare föreslås en harmonisering av den kompletterande information som ska lämnas efter en verifierad träff. Syftet utökas till att omfatta även brottsbekämpande myndigheters efterforskning av försvunna personer och oidentifierade kroppar. Europol föreslås delta i det automatiserade utbytet av biometrisk information.

Slutligen föreslås en ny centraliserad teknisk arkitektur som ska förenkla och snabba upp utbytet och säkerställa interoperabilitet med den gemensamma databasen för identitetsuppgifter (CIR). Dataskyddet anpassas till EU:s dataskyddsreform.

33.1.13 Schengens gränskodex

I december presenterade kommissionen sitt förslag till ändringar i kodexen om Schengengränserna, COM(2021) 891. Förslagen omfattar ändringar och nya bestämmelser på områdena instrumentalisering av migration, allvarliga hot mot hälsa och återinförande av gränskontroll vid inre gräns.

33.1.14 Datalagring

I oktober 2020 meddelade EU-domstolen domar i två mål (målet C-623/17 och förenade målen C-511/18, C 512/18 och C-520/18). Domstolen upprepade i huvudsak sina ställningstaganden från Tele2-domen, som bl.a. låg till grund för en förnyad diskussion vid RIF-rådet i mars. Rådsmötet ledde till att kommissionen under sommaren samlade in medlemsstaternas synpunkter på hur EU skulle kunna utforma en ny lagstiftning på området.

I augusti tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att bl.a. se över datalagringsregleringen i förhållande till nya kommunikationstjänster och att göra en översyn i förhållande till EU-domstolens senaste praxis (dir. 2021:58).

EU-domstolens handläggning fortsatte även av målen C-793/19, C-794/19 och C-140/20. Målen gällde de tyska och irländska datalagringsregleringarna. Regeringen yttrade sig i målen och argumenterade vid muntlig förhandling i september för tillåtligheten av en begränsad och differentierad datalagring. I november kom EU-domstolens generaladvokat med ett icke bindande förslag till avgörande i målen.

I november yttrade sig regeringen i ett mål som gäller den franska regleringen om en viss myndighets åtkomst till uppgift om innehavare av IP-adress i syfte att utreda immaterialrättsintrång. Regeringen argumenterade för vikten av att åtkomst till sådana uppgifter tillåts för beivrande av brottslighet i allmänhet och att myndigheter bör kunna få tillgång till sådana uppgifter utan föregående prövning av en domstol eller oberoende förvaltningsmyndighet.

Information lämnades till justitieutskottet i mars. Samråd med EU-nämnden ägde också rum i mars.

33.2 Straffrättsligt samarbete

33.2.1 Byrå för straffrättsligt samarbete

I mars beslutade rådet att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar med vissa tredjeländer om samarbetsavtal med byrån för straffrättsligt samarbete (Eurojust).

I december presenterade kommissionen förslag till ändringar av Eurojust-förordningen från 2018 och rådsbeslutet från 2005 om informationsutbyte och samarbete när det gäller terroristbrott, COM(2021) 757. Förslaget är en del i arbetet med att digitalisera det rättsliga samarbetet och ingår i kommissionens paket med initiativ för att modernisera EU:s rättssystem.

Ändringarna tar framför allt sikte på bestämmelserna om Eurojusts terrorismbekämpningsregister (CTR) som inrättades 2019. Det övergripande syftet med förslaget är att förbättra möjligheterna att hitta länkar i ärenden som rör terroristbrottslighet i syfte att Eurojust bättre ska kunna stötta medlemsstaterna i en koordinerad respons mot terrorism.

I december presenterade kommissionen även förslag till en förordning om att inrätta en it-plattform för gemensamma utredningsgrupper, COM(2021) 756. Gemensamma utredningsgrupper samlar åklagare, brottsbekämpande myndigheter och domare från två eller flera länder för att gemensamt bekämpa viss gränsöverskridande brottslighet.

33.2.2 Europeisk åklagarmyndighet

Förordningen om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet (Eppo) inom det straffrättsliga samarbetet har flertalet medlemsstater anslutit sig till, dock inte Danmark, Irland, Polen, Sverige och Ungern. Eppo blev operativ den 1 juni och har börjat sitt brottsutredande arbete.

Regeringen tillsatte i november 2019 en utredning som fick i uppdrag att analysera behovet av och föreslå författningsändringar och andra åtgärder för ett svenskt deltagande i Eppo. Utredningen redovisade sitt betänkande i december 2020. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Information lämnades till justitieutskottet i mars, juni, september och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni, oktober och december.

33.2.3 E-bevisning

Rådet antog en allmän inriktning om förordning om tillgång till elektronisk bevisning, e-bevisning, i december 2018 och om direktiv om att utse en representant för utlämnande av e-bevisning i mars 2019 (se faktapromemoria 2017/18:FPM88). Trepartsmöte om förordningen och direktivet har pågått under året.

Information lämnades till justitieutskottet i februari, juni och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och december.

33.2.4 Digitalisering av rättsligt samarbete

Skr. 2021/22:115

Kommissionen presenterade i december 2020 ett förslag till förordning om ett it-system som kallas för e-Codex (se faktapromemoria 2020/21:FPM48). E-Codex är en teknisk lösning, som har tagits fram på frivillig basis av vissa medlemsstater, för elektroniskt utbyte av information i gränsöverskridande rättsliga förfaranden. Syftet med förordningen är att införliva e-Codex i EU-samarbetet. Förordningen reglerar inte vilken information som ska utbytas i systemet. Rådet för rättsliga och inrikes frågor antog en allmän inriktning i juni.

Under hösten har trepartsmöte genomförts. Överläggning med justitiekommittén ägde rum i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

I december presenterade kommissionen förslag till en förordning om digitalisering av rättsligt samarbete och tillgång till rättslig prövning i gränsöverskridande civilrättsliga, handelsrättsliga och straffrättsliga frågor. Syftet med förslaget är bl.a. att reglera vilken information som ska utbytas via e-Codex.

33.3 Materiell straffrätt

33.3.1 Hatbrott och hatpropaganda

I december presenterade kommissionen ett initiativ till att utvidga den rättsliga grunden för straffrättslig EU-lagstiftning så att den även omfattar hatpropaganda och hatbrott, COM(2021) 777.

33.3.2 Miljöbrottsdirektivet

I december presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser, COM(2021) 851. Det nya direktivet föreslås ersätta 2008 års miljöbrottsdirektiv.

34 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

34.1 Program för rättigheter och värden

Som en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 presenterade kommissionen i maj 2018 förslag till ett nytt finansieringsprogram för rättigheter och värden. Programmet föreslås ersätta de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap (se faktapromemoria 2017/18:FPM126).

Förordningen antogs i april.

34.2 EU:s strategi för barnets rättigheter

Den 24 mars presenterade kommissionen meddelandet EU:s strategi för barnets rättigheter (se faktagromemoria 2020/21:FPM98). I strategin tar kommissionen upp utmaningar och föreslår konkreta åtgärder för att skydda, främja och uppfylla barnets rättigheter.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i maj.

34.3 EU:s strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv

Den 5 oktober presenterade kommissionen meddelandet EU:s strategi för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv (2021–2030) (se faktagromemoria 2021/22:FPM13). Strategin är en del av kommissionens insatser för att bekämpa alla former av hat, diskriminering och rasism och kompletterar EU:s handlingsplan mot rasism 2020–2025. Strategin består av tre pelare: förebygga och bekämpa alla former av antisemitism, skydda och främja judiskt liv i EU, främja minnet av samt utbildning och forskning om Förintelsen.

Därutöver innehåller strategin avsnitt om EU:s roll i det globala arbetet mot antisemitism och om strategins genomförande.

34.4 EU:s anslutning till Europakonventionen

Rådet för rättsliga och inrikes frågor antog i oktober 2019 kompletterande förhandlingsdirektiv efter att EU-domstolen framfört invändningar mot utkastet till avtal om EU:s anslutning till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Under 2020 återupptogs förhandlingarna om anslutningsavtalet mellan EU och Europarådet. Förhandlingarna pågår fortsatt.

Konstitutionsutskottet informerades i februari.

35 Asyl, invandring, visering och annan politik om rörlighet för personer

35.1 Reform av gemensamma europeiska migrations- och asylsystemet

Kommissionens meddelande om en ny migrations- och asylpakt (se faktagromemoria 2020/21:FPM19) behandlades på rådet för rättsliga och

inrikes frågor under året. Förhandlingarna fortsatte om kommissionens förslag till förordning om införande av screening för tredjelandsmedborgare vid yttre gräns (se faktagromemoria 2020/21:FPM22) och om förordning om asyl- och migrationshantering (se faktagromemoria 2020/21:FPM20). Det förhandlades även om de ändrade förslagen till asylprocedurförordning (se faktagromemoria 2020/21:FPM21) och omarbetad Eurodacförordning. En politisk överenskommelse nåddes i juni om förslaget till förordning om EU:s myndighet för asylfrågor (EUAA) och formellt antagande ägde rum vid rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 10–11 december.

Informationstillfällen med socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni och september.

35.2 Situationer där migranter instrumentaliseras för politiska ändamål

Med anledning av händelseutvecklingen vid EU:s gräns mot Belarus, som föranleddes av den belarusiska regimens instrumentalisering av migranter, presenterade kommissionen den 1 december ett förslag till rådsbeslut om provisoriska nödgärder till förmån för Lettland, Litauen och Polen (COM(2021) 752).

Förslaget syftar till att underlätta för dessa medlemsstater att på ett snabbt och ordnat sätt hantera situationen med ett plötsligt ökat antal asylsökande vid gränsen mot Belarus. Förslaget innebär att dessa medlemsstater tillfälligt, med bibehållen respekt för mänskliga rättigheter och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, inklusive rätten att ansöka om asyl och principen om non-refoulement, får göra undantag från vissa EU-regler när det gäller asylprövning, mottagandevillkor och återvändande. Förslaget innebär också att Frontex, EU:s asylmyndighet EASO och Europol ska prioritera förfrågningar om operativt stöd till Lettland, Litauen och Polen.

Den 14 december presenterade kommissionen även ett förslag om att etablera en mer permanent ordning som vid behov snabbt ska kunna aktiveras om någon eller några medlemsstater ställs inför en liknande situation av instrumentalisering. Förslaget till förordning om bemötande av situationer av instrumentalisering på migrations- och asylområdet (COM(2020) 890) bygger vidare på kommissionens förslag om provisoriska nödgärder till förmån för Lettland, Litauen och Polen. Enligt förordningsförslaget ska berörd medlemsstat, förutom undantag från vissa EU-regler när det gäller asylprövning, mottagandevillkor och återvändande, bl.a. även ha möjlighet att begära stöd och solidaritetsåtgärder från andra medlemsstater för att hantera situationen.

35.3 EU-fonder på asyl- och migrationsområdet

35.3.1 Asyl- och migrationsfonden

Under sommaren antogs förordningen 2021/1147 om inrättande av Asyl-, migrations- och integrationsfonden. Under hösten lämnades det nationella programmet för perioden 2021–2027 formellt in till kommissionen för antagande.

Information lämnades till socialförsäkringsutskottet i juni.

35.4 Laglig migration

Under hösten antogs direktiv 2021/1883 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning och om upphävande av rådets direktiv 2009/50/EG (se faktapromemoria 2015/16:FPM113). Information lämnades till socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

35.5 Viseringspolitik

35.5.1 Revidering av EU:s förordning om informationssystemet för viseringar

Den reviderade förordningen om informationssystemet för viseringar (VIS) antogs av rådet den 27 maj (se faktapromemoria 2017/18:FPM71).

35.5.2 Viseringsförenklingsavtal

Beslut om att partiellt suspendera viseringsförenklingsavtalet mellan EU och Belarus antogs av rådet den 9 november (se faktapromemoria 2021/22:FPM12). Åtgärderna tar sikte på officiella belarusiska företrädare och innebär att vissa viseringsförenklingsåtgärder som stadgas i avtalet suspenderas.

35.6 Återvändande

Kommissionen presenterade i februari ett meddelande om samarbete om återvändande och återtagande (se faktapromemoria 2020/21:FPM82).

Överläggning med socialförsäkringsutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i mars.

I april presenterade kommissionen även ett meddelande om EU:s strategi för självmant återvändande och återintegrering (se faktapromemoria 2020/21:FPM107).

Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i juni.

Kommissionen föreslog under året även beslut om vissa viseringsåtgärder i förhållande till Bangladesh, Gambia och Irak i syfte att få till stånd ett bättre samarbete om återtagande (se faktapromemoria 2020/21:FPM131). Rådet fattade därefter beslut om genomförande av åtgärder på viseringsområdet när det gäller Gambia.

Information lämnades till socialförsäkringsutskottet i september.

I december antog rådet slutsatser om Europeiska revisionsrättens rapport om EU:s återtagandesamarbete med tredjeländer.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

35.7 Den externa dimensionen av migration

35.7.1 Samarbete med tredjeland

Den externa dimensionen av migrations- och asylpakten har stått i fokus, bl.a. genom genomförandet av ett ”jumbo-råd” med deltagande av inrikes- och utrikesministrarna i mars, ett högnivåmöte med ett antal afrikanska länder i april, samt extrainsatta ministermöten under sensommaren för att bl.a. diskutera utvecklingen i Afghanistan.

Vid Europeiska rådets möte i juni uppmanades kommissionen och den höga representanten för utrikes frågor och säkerhetspolitik att, i nära samarbete med medlemsstaterna, omedelbart presentera konkreta åtgärder, inklusive påtagligt stöd till prioriterade ursprungs- och transitländer. Under hösten presenterades åtta handlingsplaner som diskuterades i rådet. Handlingsplanerna innehåller övergripande målsättningar, migrationsmål, arbetssätt samt redogör för EU:s och medlemsstaternas aktiviteter. Programmeringen av de EU-medel som ska finansiera insatserna pågår och fortsätter kontinuerligt.

35.7.2 Uppföljning av FN:s ramverk för flyktingar

Arbetet med varaktiga lösningar för personer i behov av internationellt skydd genom vidarebosättning har fortsatt varit centralt för EU. Arbetet är kopplat till uppföljningen av det globala flyktingramverket och genomförandet av UNHCR:s treårsstrategi för ökad global vidarebosättning.

35.7.3 Migration och utveckling

Kopplingen mellan migration och utveckling är en del av både EU:s utvecklings- och migrationspolitik. Betydelsen av reguljär migration lyfts som en viktig bidragande faktor till hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt.

I migrations- och asylpakten framgår att partnerskapen med tredjeland ska vara heltäckande, balanserade och skraddarsydd. Stöd till flyktingar och deras värdländer ska utökas. Även arbetet med att bemynda grundorsaker till irreguljär migration och tvångsfördrivning ska stärkas.

DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

36 Sysselsättningspolitik

36.1 Samordning av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden

36.1.1 Gemensam sysselsättningsrapport

I november 2020 presenterade kommissionen ett utkast till gemensam sysselsättningsrapport, som en del av kommissionens höstpaket inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Rapporten visade bl.a. att EU innan covid-19-pandemin bröt ut hade en stadig ökning av sysselsättningen, men att denna trend plötsligt och skarpt vände vid pandemins utbrott.

En negativ utveckling av arbetslösheten hade dock kunnat begränsas tack vare snabba stödåtgärder, särskilt när det gäller korttidsarbete. EU hade agerat snabbt och starkt. Genomförande av den sociala pelarens principer sågs som centralt för att tillförsäkra att återhämtningen blir rättvis och inkluderande. Den gemensamma sysselsättningsrapporten antogs av rådet i mars.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

36.1.2 Landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området

Den europeiska planeringsterminen har under året varit anpassad till EU:s facilitet för återhämtning och resiliens (RRF) (se avsnitt 24.1.5). Med anledning av detta antogs inga landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området 2021.

36.1.3 Rapporter om situationen och utvecklingen på det socialpolitiska området och på sysselsättningsområdet

Kommittén för socialt skydd har genomfört olika typer av erfarenhetsutbyten mellan medlemsstaterna och tagit fram en årlig rapport

om den sociala situationen, reformer och utvecklingstrender på det socialpolitiska området. Kommittén för socialt skydd har tillsammans med kommissionen även tagit fram två tematiska rapporter som analyserar medlemsstaternas gemensamma utmaningar när det gäller vård vid långvarigt vårdbehov och pensioner.

Även Sysselsättningskommittén har genomfört motsvarande erfarenhetsutbyten och tagit fram en årlig rapport om den sysselsättningspolitiska situationen och utvecklingen.

Rådet godkände huvudbudskapen från respektive kommittés årliga rapport i oktober.

Arbetsmarknadsutskottet, socialutskottet och socialförsäkringsutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

37 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

37.1 Direktiv om tillräckliga minimilöner i EU

Kommissionen lämnade den 28 oktober 2020 ett förslag om tillräckliga minimilöner i EU (se faktagromemoria 2020/21:FPM41). Behandling har ägt rum i rådsarbetsgrupp sedan hösten 2020. På EPSCO-rådet den 14 juni presenterades en lägesrapport. Vid rådets möte den 6 december antogs en allmän inriktning med en kompromiss som innebär ett ramverk på EU-nivå som inte tillskapar några nya individuella rättigheter. Sverige röstade efter samråd med EU-nämnden ja till att ställa sig bakom rådets allmänna inriktning.

Europaparlamentet beslutade sitt betänkande i november.

En förberedande rådsarbetsgrupp inför trepartsmöte hölls i december.

Information lämnades till arbetsmarknadsutskottet i februari, mars, april, juni, september och november. Information respektive samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och december.

37.2 Fjärde revideringen av carcinogen- och mutagendirektivet

Kommissionen lämnade 2020 ett förslag till en fjärde revidering av direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet. Trepartsmöten genomfördes i juni. På grund av att Europaparlamentets förslag innehöll ämnen som inte omfattas av direktivet, t.ex. hormonstörande ämnen och hälsofarliga läkemedel, sökte och fick kommissionen under hösten ett förnyat mandat inför fortsatta förhandlingar. I december nåddes en preliminär överenskommelse.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i september och i november.

37.3 Rådsslutsatser om ett hållbart arbetsliv

I oktober presenterades ett utkast om rådsslutsatser om hållbart arbetsliv. Syftet med rådsslutsatserna är att uppmärksamma att andelen personer som är i förvärvsarbetande ålder minskar inom EU. Rådsslutsatserna betonar betydelsen av god arbetsmiljö, ett livslångt lärande och att sysselsättningsgapet mellan kvinnor och män minskar.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i oktober. Rådsslutsatserna godkändes i december.

37.4 Direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformsarbete

Kommissionen lämnade den 9 december ett förslag om direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformsarbete. Kommissionen har föreslagit ett minimidirektiv som ska syfta till att förbättra arbetsvillkor för plattformsarbete genom att bl.a. säkerställa en korrekt bedömning av anställningsstatus.

En första behandling i rådsarbetsgruppen inleddes den 13 december. Förslaget till direktiv kommer fortsätta att behandlas i rådsstrukturen under 2022.

Arbetsmarknadsutskottet informerades om kommissionens aviserade initiativ den 2 februari och den 1 juni 2021. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet om kommissionens aviserade initiativ ägde rum den 27 april.

37.5 Förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

I maj 2018 presenterade kommissionen ett förslag till förordning för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter efter 2020 (se faktapromemoria 2017/18:FPM128). Förordningen antogs vid EPSCO-rådet den 28 april. Sverige röstade, efter samråd med EU-nämnden, nej till antagande av förordningen (se bilaga 3).

Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari och april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

37.5.1 Revidering av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen

I förhandlingarna om revideringen av regelverket om samordning av de sociala trygghetssystemen (se faktapromemoria 2016/17: FPM54) har två trepartsmöten hållits under året. Ordförandeskapet återrapporterade från trepartsmötet i Coreper den 3 mars respektive 17 december och gav vidare en lägesrapport i Coreper den 23 juni samt i rådet den 6 december. Trepartsmötet som hölls i december resulterade i en preliminär

överenskommelse i de utestående delarna om arbetslöshetsförmåner och tillämplig lagstiftning. Skr. 2021/22:115

Överläggning i socialförsäkringsutskottet ägde rum den 21 december.

Regeringen fick stöd i riksdagen till att rösta ja till det framtagna revideringsförslaget. En kvalificerande majoritet uppnåddes dock inte i Coreper och förslaget kunde därmed inte gå vidare till omröstning i rådet.

Socialförsäkringsutskottet informerades om förhandlingsläget i mars, juni, september och november. Arbetsmarknadsutskottet informerades om förhandlingsläget i mars och juni.

38 Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Under våren presenterades ett utkast till rådsslutsatser om de socioekonomiska effekterna av covid-19 på jämställdhet, som ett led i den kontinuerliga uppföljningen av åtaganden inom ramen för Pekingplattformen. Arbetsmarknadsutskottet informerades om rådsslutsatserna i april. Rådsslutsatserna antogs i juni.

I maj publicerades en rapport av Europeiska revisionsrätten som avsåg jämställdhetsintegrering i EU:s långtidsbudget. Rådsslutsatser antogs i oktober. Arbetsmarknadsutskottet informerades i september.

Under hösten presenterades ett utkast till rådsslutsatser om den artificiella intelligensens påverkan på jämställdheten. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i september.

Rådsslutsatserna antogs i december.

38.1 Antidiskrimineringsdirektivet

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till direktiv om skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (se faktapromemoria 2007/08:FPM127). Vid rådets möten i juni och december informerade ordförandeskapet om läget i förhandlingarna, som alltså är låst.

Arbetsmarknadsutskottet informerades senast i juni.

38.2 Direktiv om bindande åtgärder för insyn i lönesättningen

Kommissionen lämnade den 4 mars ett förslag till direktiv om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete tack vare insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer (se faktapromemoria 2020/21:FPM91). Förslaget har till syfte att upprätthålla den i fördragen föreskrivna principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete. Detta genom

individuell insyn i lönesättningen, lönerapportering, gemensamma löneanalyser, tillräckliga rättsmedel vid överträdelse och uppföljning.

Vid rådets möte i december antogs en allmän inriktning om förslaget.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i mars. Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari, juni, september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och december.

38.3 Arbetet med romsk inkludering

Den 12 mars antog rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) en rådsrekommendation om romsk jämlikhet, inkludering och delaktighet. Rådsrekommendationen utgår från det nya europeiska ramverket på området som omfattar åren 2020–2030.

Konstitutionsutskottet informerades i februari och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

38.4 Strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning

I mars presenterade kommissionen ett meddelande om en strategi för rättigheter för personer med funktionsnedsättning för åren 2021–2030 (se faktapromemoria 2020/21:FPM90). Syftet med meddelandet är att främja genomförandet av konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vid rådets möte (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 14–15 juni godkändes rådsslutsatserna om strategin.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i april. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

38.5 Barngarantin

I mars presenterade kommissionen ett förslag till en europeisk barngaranti i form av en rådsrekommendation (se faktapromemoria 2020/21:FPM10). Målet med den europeiska barngarantin är att förebygga och bekämpa fattigdom och social utestängning av barn (0–17 år). Detta ska göras genom att stödja medlemsstaterna i deras ansträngningar att garantera tillgång till grundläggande tjänster av hög kvalitet för behövande barn: förskoleverksamhet och barnomsorg, utbildning (inklusive skolbaserade aktiviteter), hälso- och sjukvård, kost och boende.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i april. Socialförsäkringsutskottet informerades i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

38.6 Europeiska plattformen för att bekämpa hemlöshet

Skr. 2021/22:115

Kommissionen presenterade i juni en europeisk plattform för att bekämpa hemlöshet. Syftet med plattformen är att stödja arbete med att få bort hemlösheten i medlemsstaterna till 2030. Plattformen ska stödja en politisk dialog mellan medlemsstaterna, kommissionen och intressenter som arbetar aktivt med att bekämpa hemlöshet samt skapa engagemang för att få dem att åta sig att bekämpa hemlöshet i medlemsstaterna.

I samband med EU:s högnivåkonferens om hemlöshet den 21 juni undertecknade Sverige en deklaration om en europeisk plattform för att bekämpa hemlöshet.

Socialutskottet informerades om EU:s högnivåkonferens om hemlöshet i juni.

38.7 Grönbok om åldrande

Kommissionen publicerade i januari ”Grönbok om åldrande. Främja solidaritet och ansvar mellan generationer” (se faktapromemoria 2020/21:FPM78). Syftet med grönboken är att inleda en bred politisk diskussion i Europa om åldrande och att diskutera alternativ för att föregripa och hantera de utmaningar och möjligheter som åldrandet medför, och särskilt beakta FN:s Agenda 2030 för hållbar utveckling och FN:s årtionde för hälsosamt åldrande.

Socialutskottet informerades i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

39 Hälsifrågor

39.1 EU:s hälsoprogram 2021–2027

Programmet EU för hälsa är EU:s ambitiösa svar på covid-19-krisen. Med det nya programmet EU för hälsa vill EU gå längre än till bara krisinsatser och stärka vårdens resiliens. Programmet ska ge finansiering till stödberättigade enheter, hälsoorganisationer och icke-statliga organisationer från EU-länderna och länder utanför EU som är associerade till programmet. Med programmet EU för hälsa ska EU investera 5,3 miljarder euro i insatser som kompletterar medlemsstaternas folkhälsopolitik och där EU tillför ett mervärde.

EU för hälsa genomförs med hjälp av årliga arbetsprogram. Insatserna handlar om sjukdomsförebyggande åtgärder, krisberedskap, hälso- och sjukvårdssystem och digitalisering med cancer som ett övergripande ämne.

Information om hälsoprogrammet lämnades till socialutskottet i juni, september, november 2020 och februari 2021. Samråd ägde rum med EU-nämnden i juni 2020.

39.2 Den europeiska myndigheten för beredskap och insatser vid hälsokriser

Den europeiska myndigheten för beredskap och insatser vid hälsokriser (Hera) syftar till att stärka EU:s beredskap och respons när det gäller gränsöverskridande hälsokriser.

I februari presenterade kommissionen ett meddelande som ett första steg inför att inrätta Hera. Meddelandet handlade om den s.k. Hera-inkubatorn och berörde framför allt möjligheterna till stärkt samarbete mellan EU:s medlemsstater för att snabbt upptäcka och bekämpa nya varianter av viruset som orsakar covid-19 (se faktapromemoria 2020/21:FPM84).

I september presenterade kommissionen ett meddelande för att introducera Hera, samt ett förslag till en radsförordning om en ram för åtgärder som ska säkerställa försörjning av krisnödvändiga medicinska motåtgärder i händelse av ett hot mot folkhälsan på unionsnivå (se faktapromemoria 2021/22:FPM5). I samband med detta fattade kommissionen även ett beslut om att inrätta Hera inom kommissionens organisation.

En diskussion om förslaget till rådets förordning om en ram för åtgärder när det gäller medicinska motåtgärder hölls vid rådets möte (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 7 december. En politisk överenskommelse nåddes i rådet den 20 december.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i september och information gavs till socialutskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

39.3 Europas plan mot cancer

I februari presenterade kommissionen ett meddelande, Europas plan mot cancer (se faktapromemoria 2020/21:FPM79). Planen syftar till insatser mot cancer i alla stadier. Planen är strukturerad runt fyra centrala åtgärdsområden: 1. förebyggande insatser, 2. tidig upptäckt, 3. diagnos och behandling, samt 4. cancerpatienters och canceröverlevares livskvalitet.

Socialutskottet informerades i mars.

39.4 Medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik

Kommissionen presenterade i oktober ändringar i förordningen om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik. Skälet för detta var att

det under pandemin visat sig att det inte finns tillräckligt med anmälda organ för bedömning av medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik.

Övergångsreglerna medför, beroende på produktklass, att övergångstiden förlängs fram till maj 2028. Att inte ändra i övergångsreglerna skulle ha medfört störningar på den inre marknaden för medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik.

Socialutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Förordningen antogs av rådet i december.

39.5 Förordning om utvärdering av medicinsk teknik

År 2018 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om utvärdering av medicinsk teknik (se faktagromemoria 2017/18:FPM57). Förslaget handlar om utvärdering av metoder inom hälso- och sjukvården på unionsnivå och om gemensamma regler för klinisk granskning.

Förordningen antogs av rådet i november för att därefter antas av Europaparlamentet i december.

39.6 EU:s digitala covidintyg

Kommissionen presenterade i mars förslag om en förordning om en ram för utfärdande, kontroll och godtagande av interoperabla intyg om vaccination, testning och tillfrisknande för att underlätta fri rörlighet under covid-19-pandemin (se faktagromemoria 2020/21:FPM97). Till förslaget är knutet en förordning om utfärdande av sådana intyg till tredjelandsmedborgare som lagligen vistas i en EU-medlemsstat. Förordningen innebär att alla EU:s medlemsstater ska kunna utfärda och erkänna bevis om vaccination mot sjukdomen covid-19, negativt test samt tillfrisknande efter genomgången sjukdom. Dessa bevis ska medlemsstaterna kunna använda för att ge inresande undantag från t.ex. krav på karantän. De båda förordningarna (EU:s digitala covidintyg) antogs av Europaparlamentet och rådet i juni och började tillämpas den 1 juli. Förordningarna gäller till den 30 juni 2022.

Inom ramen för förordningen om EU:s digitala covidintyg har det även etablerats ett förfarande där kommissionen kan besluta om att tredje land får anslutas till EU-systemet för verifikation, under förutsättning att deras respektive intyg uppfyller kraven och kan verifieras digitalt.

Överläggning om de svenska ståndpunkterna om förslaget ägde rum med socialutskottet i mars. Socialutskottet informerades skriftligen om de pågående förhandlingarna i maj.

39.7 Förslag om en europeisk hälsounion

I november 2020 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket för en europeisk hälsounion. Det innehåller ett meddelande som sätter ramarna för unionens beredskaps- och krishanteringsarbete och tre förordningar (se faktagromemoria 2020/21: FPM43).

Den 15 juni nåddes en allmän inriktning på EPSCO-rådet om förordningen om Europeiska läkemedelsmyndighetens mandat. En preliminär överenskommelse nåddes med Europaparlamentet i november. Den 23 juli antogs en allmän inriktning för förordningen om allvarliga gränsöverskridande hälsohot respektive för förordningen som utvidgar Europeiska smittskyddsmyndighetens mandat (ECDC). En preliminär överenskommelse nåddes med Europaparlamentet om ECDC i december.

Information gavs till socialutskottet i februari, juni, september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och information gavs i juni.

39.8 Handlingsplan för narkotika

I december 2020 antog rådet EU:s nya narkotikastrategi för 2021–2025. Baserat på innehållet i strategin togs ett utkast fram för EU:s handlingsplan för narkotika 2021–2025. Handlingsplanen beslutades av rådet i juni och består av 85 åtgärder för att genomföra narkotikastrategin.

Information lämnades till socialutskottet i juni.

39.9 Förslag till direktiv som ska säkerställa läkemedelstillgången på små marknader

Kommissionen presenterade den 17 december ett förslag till direktiv som ska säkerställa läkemedelstillgången på små marknader som Cypern, Irland Malta jämte Nordirland. Fortsättningsvis måste läkemedel ha ett godkännande för att kunna distribueras på marknaden. Förslaget är tänkt att gälla för en övergångsperiod på tre år.

39.10 Ärenden om covid-19

39.10.1 Meddelande om de första lärdomarna från covid-19-pandemin

I juni presenterade kommissionen ett meddelande som ett svar på Europeiska rådets begäran om en rapport om de första lärdomarna från covid-19-pandemin (se faktapromemoria 2020/21:FPM122). Meddelandet är en interimrapport med syfte att vara en grund som gör det möjligt att dra ytterligare lärdomar på längre sikt. Kommissionens meddelande redogör för tio tidiga lärdomar från pandemin som uppmanar till förebyggande sammanhållet arbete inom EU inför framtida kriser.

39.10.2 Meddelande om en gemensam väg till ett tryggt och hållbart återöppnande

I mars presenterade kommissionen ett meddelande om en gemensam EU-strategi för ett tryggt och hållbart återöppnande (se faktapromemoria

2020/21:FPM96). Meddelandet redogör för sex olika områden som är viktiga för återöppnandet av samhället. Skr. 2021/22:115

39.10.3 Meddelande om förenade krafter mot covid-19

I januari presenterade kommissionen ett meddelande som tar utgångspunkt i covid-19-pandemins utveckling under hösten 2020 samt framstegen med att få fram vacciner och påbörja vaccineringen i EU:s medlemsstater (se faktapromemoria 2020/21:FPM77).

Meddelandet omfattar fyra huvudsakliga områden: öka takten i vaccineringen och säkra leveransen av vacciner, öka testning och sekvensering för att kontrollera spridningen och nya virusvarianter, säkerställa den inre marknadens funktion samt visa europeiskt ledarskap och internationell solidaritet.

40 Den inre marknadens utveckling

40.1 Framtidens inre marknad

I kommissionens reviderade industristrategi som presenterades den 5 maj i form av ett meddelande framhålls vikten av att upprätthålla den fria rörligheten för personer, varor, tjänster och kapital på den inre marknaden mot bakgrund av pandemin (se faktagromemoria 2020/21:FPM112). Vidare framgår behovet av att stärka den inre marknadens motståndskraft.

I meddelandet aviseras ett kommande förslag om ett krisinstrument för den inre marknaden. Kommissionen föreslår även en återkommande årsrapport om den inre marknaden, där den ekonomiska utvecklingen och integrationen analyseras. Vidare betonas tjänstesektorns betydelse för en snabbare återhämtning. Sverige har varit pådrivande när det gäller prioritering av den fria rörligheten av tjänster inom ramen för en välfungerande inre marknad.

SMET (Single Market Enforcement Taskforce) fortsatte under året sitt arbete med genomförande och tillämpning av inre marknadslagstiftning. En första årsrapport från gruppen presenterades vid konkurrenskraftsrådets möte i september. Efter att ha diskuterat hinder och störningar på den inre marknaden som uppstått som en följd av pandemin har gruppen bl.a. arbetat med fri rörlighet för tjänsteutövare och yrkeskvalifikationsdirektivet.

Kommissionen och medlemsstaterna har följt upp meddelandet om rekommenderade reformer för reglering av yrkesmässiga tjänster från 2017. Uppdateringen publicerades i juli 2021.

På grund av covid-19-pandemin har Europeiska rådet och konkurrenskraftsrådet, i ett flertal slutsatser, betonat vikten av en fördjupning och förstärkning av den inre marknaden för snabbare återhämtning och ett konkurrenskraftigt Europa.

40.2 Digital inre marknad

Den digitala strategin från 2020 innefattar bl.a. planer på ny lagstiftning för digitala tjänster som ska ta ett samlat grepp om regleringen av internetplattformar. Kommissionen presenterade två lagförslag inom den digitala strategin i december 2020: förordningen om en inre marknad för digitala tjänster och förordningen om öppna och rättvisa marknader (se faktagromemoria 2020/21:FPM66 och FPM67). Förhandlingar i rådet har pågått om dessa rättsakter.

Kommissionen presenterade i mars meddelandet om digital kompass 2030 (se faktapromemoria 2020/2021:FPM94). Det är en övergripande vision för EU:s digitalisering till 2030 med utgångspunkt i solidaritet, utveckling och hållbarhet, stärkta individer och företag i ett digitalt samhälle samt säkerhet och motståndskraft i digitala ekosystem och värdekedjor.

Meddelandet innehåller också ambitionsutfästelser om ett interinstitutionellt avtal om digitala principer och om ökat internationellt engagemang på digitala områden.

40.3 Europeisk standardisering

Kommissionen aviserade en strategi för standardisering i sitt meddelande om EU:s digitala årtionde från februari 2020 (2021/22:FPM4, COM 2021 574). Förslaget omnämndes även i handlingsplanen om synergier för civil-, försvars- och ryndindustrier från februari 2021 (2020/21:FPM85, COM(2021) 70) och preciserades därefter i den uppdaterade industristrategin från maj 2021 (2020/21:FPM112, COM(2021) 350).

Förslaget var aviserat till tredje kvartalet men hade vid årets slut ännu inte presenterats. Strategin väntas innehålla förslag som syftar till att stödja europeiska intressen i fråga om standardisering, men även för att stödja ett öppet samarbete med andra aktörer på områden av ömsesidigt intresse.

40.4 Förordning om maskiner

Kommissionen presenterade sitt förslag till en ny förordning om maskiner den 21 april 2021. Europeiska kommissionen föreslog en ny förordning om maskiner som ska ersätta det nu gällande maskindirektivet (se faktapromemoria 2020/21:FPM106). Förslaget till förordning är tänkt att bidra både till den digitala övergången och till att stärka den inre marknaden. Målen med det nuvarande maskindirektivet är att upprätthålla, öka och utjämna säkerhetsnivån på maskiner mellan medlemsstaterna inom EU.

Behandling har ägt rum i rådsarbetsgruppen sedan april 2021. Överläggning med näringsutskottet skedde den 3 juni 2021.

40.5 Ändring av radioutrustningsdirektivet

I oktober presenterade kommissionen sitt förslag om att med ändring av radioutrustningsdirektivet (direktiv 2014/53/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning) införa en gemensam lösning för laddning av mobiltelefoner, datorplattor, digitala kameror, hörlurar, headset, handhållna videospelskonsoler och bärbara högtalare (se faktapromemoria 2021/22:FPM10). Kommissionens förslag syftar till att förhindra en fragmentering av marknaden när det gäller laddningsgränssnitt och

41 Näringspolitik

41.1 Uppdatering av den nya industristrategin för Europa

Den 10 mars 2020 presenterade kommissionen en ny industristrategi som skulle bidra till den gröna och digitala omställningen, göra industrin i EU mer konkurrenskraftig på världsmarknaden och hantera EU:s strategiska beroenden. Dagen efter meddelade WHO att covid-19 utvecklats till en pandemi. Den 5 maj 2021 presenterade därför kommissionen en uppdaterad industristrategi, (faktapromemoria 2020/21:FPM112). Den uppdaterade industristrategin ersätter inte den förra, utan kompletterar den genom att beakta omständigheterna och hantera de utmaningar som förstärkts under pandemin. Den uppdaterade industristrategin har tre huvudsakliga inriktningar: stärka den inre marknadens resiliens, hantera EU:s strategiska beroenden och påskynda den gröna och digitala omställningen.

Överläggning ägde rum med näringsutskottet i juni.

41.2 Meddelande om kritiska råmaterial

Den 3 september 2020 presenterade kommissionen meddelandet ”Resiliens för råmaterial av avgörande betydelse” (se faktapromemoria (2020/21:FPM52)). Syftet med meddelandet är att staka ut vägen mot ökad försörjningstrygghet och hållbarhet, och därmed bidra till ekonomisk återhämtning och långsiktig omställning i linje med den gröna given, kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi och EU:s industristrategi. Kommissionen identifierar fyra utmaningar för en säker och hållbar försörjning av kritiska råmaterial och tio åtgärder för att öka EU:s resiliens och öppna strategiska oberoende.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i februari.

41.3 Förordning om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn

I december 2020 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (se faktapromemoria 2020/21:FPM66). Syftet med förslaget är att säkerställa en konkurrensutsatt och rättvis digital sektor och grundläggande plattformstjänster i syfte att främja innovation, hög kvalitet på digitala produkter och tjänster, rättvisa och konkurrenskraftiga priser samt

valmöjligheter för företags- och slutanvändare inom den digitala sektorn. I Europeiska rådets slutsatser från den 21–22 oktober uppmanades lagstiftarna att fortsätta arbetet med förslaget i syfte att nå en ambitiös överenskommelse. Den 25 november fattade konkurrenskraftsrådet beslut om en allmän inriktning.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i februari. näringsutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

41.4 Förordning om snedvridande utländska subventioner

I maj presenterade kommissionen ett förslag till förordning om snedvridande utländska subventioner (se faktagromemoria 2020/21:FPM111). Syftet med förslaget är att komma tillrätta med de negativa effekter som utländska subventioner kan ge upphov till på den inre marknaden. Förslaget omfattar tre delar: 1. förhandsanmälan av subventioner inom ramen för större företagskoncentrationer, 2. förhandsanmälan av subventioner inom ramen för upphandlingsförfaranden och 3. en möjlighet för kommissionen att på eget initiativ göra granskningar i misstänkta fall.

41.5 Meddelande om bättre lagstiftning

I april presenterade kommissionen meddelandet Bättre regelgivning – samarbete för att stifta bättre lagar (se faktagromemoria 2020/21:FPM110). Kommissionen avser bl.a. att arbeta för att minska byråkrati och regelbördan för att stärka investeringar och ekonomin, introducera en s.k. en in en ut-princip för att begränsa de kostnader och den regelbörda som orsakas av regelgivning, och främja lagstiftning som är anpassad för framtida innovation, förändringar och samhällsutveckling.

41.6 Handlingsplan för immateriella rättigheter

I handlingsplanen för immateriella rättigheter (se faktagromemoria 2020/21:FPM55) underströk kommissionen behovet av att vidta ett antal åtgärder för att förbättra skyddet av immateriella rättigheter. Kommande åtgärder som omnämns i planen omfattar flera rättsakter bl.a. en översyn av mönsterrätten, det enhetliga patentet och mest troligt ett enhetligt tilläggsskydd för läkemedel samt överväga ett skyddssystem för geografiska beteckningar för produkter som inte är jordbruksprodukter.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i februari.

41.7 Programmet för den inre marknaden

I juni 2018 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om programmet för den inre marknaden. Dessa rör konkurrenskraft för företag, konsumentskydd, europeisk statistik, kunder och slutanvändare i finanssektorn, finansiella tjänster, växt-, djur-, livsmedels- och foderområdet samt nya initiativ som syftar till att förbättra den inre marknads funktion (se faktagromemoria 2017/18:FPM150).

Förordningen antogs av rådet den 28 april 2021.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

41.8 Direktiv om företagens hållbarhetsrapportering

I april presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om företagens hållbarhetsrapportering (se faktagromemoria 2020/21:FPM108).

Förslaget innebär att vissa företag ska hållbarhetsrapportera enligt nya EU-standarder för hållbarhetsrapportering. Förslaget innehåller även bl.a. krav på extern granskning av rapporterna. Syftet med förslaget är att säkerställa att företagens intressenter får den information om hållbarhetsfrågor som de behöver och att informationen är tillförlitlig.

Överläggning hölls i civilutskottet i oktober.

42 Konsumentpolitik

42.1 Direktiv om konsumentkrediter

Kommissionen har föreslagit ett direktiv om konsumentkrediter (se faktagromemoria 2020/21:FPM124). Direktivet är tänkt att ersätta det befintliga konsumentkreditdirektivet från 2008. Syftet är att harmonisera ett antal aspekter i ett konsumentförhållande när det gäller vissa kreditavtal och gräsrotsfinansieringstjänster.

Överläggning hölls i civilutskottet i oktober.

42.2 En ny konsumentstrategi

Kommissionen presenterade i november 2020 ett meddelande om en strategi för konsumentpolitiken i EU för åren 2021–2025 (se faktagromemoria 2020/21:FPM42). Den 22 februari antog rådet slutsatser som på ett övergripande plan ger stöd till de prioriteringar som presenteras, bl.a. initiativ om säkra produkter, konsumentkrediter, miljörelaterad information och effektiv tillsyn. En riktlinjedebatt hölls vid konkurrenskraftsrådets möte den 25 februari.

Civilutskottet informerades i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

42.3 Förordning om allmän produktsäkerhet

Skr. 2021/22:115

I juni presenterade kommissionen ett förslag till ny produktsäkerhetsförordning (se faktapromemoria 2020/21:FPM126). Förslaget avser ersätta det nu gällande direktivet om allmän produktsäkerhet och direktivet om farliga livsmedelsimitationer samt anpassa reglerna till bl.a. ny teknik och försäljning av varor via internet.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i september.

43 Forskning och innovation

43.1 Attraktiva och hållbara forskarkarriärer

Den 28 maj antog konkurrenskraftsrådet rådsslutsatser för attraktiva och hållbara forskarkarriärer. Syftet är att utveckla ett mer effektivt och motståndskraftigt europeiskt forskningsområde (ERA), vilket kräver attraktiva karriärvägar och trygga arbets- och anställningsvillkor för forskare. Forskningsministrarna uppmärksammade problemet med att forskare i allt högre grad utsätts för hot och hat och betonade vikten av akademisk frihet.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

43.2 Ett gemensamt företag för ett europeiskt högpresterande datorsystem

I september 2020 presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning till ett mer omfattande initiativ med högre ambition vad gäller framtida datorkapacitet inom EU. Det som föreslogs var en utveckling av det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem, EuroHPC, vilket inrättades 2018 och som syftar till att göra Europa världsledande inom högpresterande datorsystem och kvantdatorteknik (Faktapromemoria 2019/20:FPM569). En allmän inriktning nåddes den 28 maj.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

43.3 Global strategi för forskning och innovation

Den 18 maj publicerade kommissionen ett meddelande om en global strategi för forskning och innovation. Syftet med strategin är att stärka EU:s roll i multilaterala partnerskap för att leverera nya lösningar på de globala utmaningar som världen står inför, bidra till den gröna och digitala omställningen och till att lösa hälso- och innovationsutmaningarna

Skr. 2021/22:115 (Faktapromemoria 2020/21:FPM113). En riktlinjedebatt hölls vid det informella konkurrenskraftsrådets möte den 19 juli kring meddelandet. Rådet antog rådsslutsatser om Globala strategin för forskning och innovation den 28 september.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i september.

43.4 Horisont Europa

I juni godkände rådet och Europaparlamentet överenskommelsen om ett nytt ramprogram för forskning och innovation, Horisont Europa. Förhandlingarna har pågått sedan 2018 och rådet godkände överenskommelsen i december 2020. Sverige drev bl.a. frågan om vetenskaplig excellens som urvalskriterium för deltagande i programmet samt frågan om ett så öppet program som möjligt.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum under 2020.

43.5 Europeiska forskningsområdet

Rådsslutsatser för styrningen av det europeiska forskningsområdet, ERA, har förhandlats fram under året. Förslaget om rådsslutsatser har utgått från kommissionens meddelande om ERA. Syftet med förslaget var att fördela ansvaret på rådet, kommissionen, medlemsstaterna och andra intressenter på ett sätt som kan stärka den fortsatta utvecklingen av ERA. Ett åsiktsutbyte hölls vid konkurrenskraftsrådets möte den 26 september kring meddelandet. Rådet antog rådsslutsatser om styrningen av ERA den 26 november.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

43.6 Rådsrekommendation om en pakt för forskning och innovation

Kommissionen presenterade i juli ett förslag på en rådsrekommendation om en pakt för forskning och innovation i Europa. Rekommendationen innebär en icke-bindande överenskommelse mellan medlemsstaterna att tillsammans utveckla prioriterade åtgärder för forskning och innovation i syfte att utveckla ERA. Rådet antog rådsrekommendationen den 26 november.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

43.7 Gemensamma företag i Horisont Europa

Skr. 2021/22:115

Den 23 februari presenterade kommissionen förslaget till nio gemensamma företag inom Horisont Europa baserat på artikel 187 i EUF-fördraget och ett förslag om det europeiska partnerskapet för metrologi baserat på artikel 185 i EUF-fördraget. De gemensamma företagen handlar om partnerskap som ska finansiera forskning, innovation och utveckling inom områdena miljö, energi, transporter, digitalisering och hälsa (faktapromemoria 2020/21:FPM87). Akten för de gemensamma företagen och beslutet om partnerskapet om metrologi antogs av allmänna rådet den 18–19 november.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i april.

43.8 Inrättande av unionens rymdprogram och rymdprogrammyndighet

I december 2020 nåddes en kompromiss mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen och rådet godkände samma månad överenskommelsen. Rådet antog förordningen för rymdprogrammet den 19 april 2021. Rymdprogrammet trädde i kraft den 12 maj. Utbildningsutskottet informerades i februari.

43.9 Rådsslutsatser om en ny rymd för människor

Den 28 maj antog konkurrenskraftsrådet rådsslutsatser för en ny rymd för människor. Rådsslutsatserna föreslår bl.a. åtgärder för hur den nya utvecklingen på rymdområdet med snabb omvandling och expansion globalt kan utnyttjas för att bidra till EU:s övergripande mål.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

43.10 Rådsslutsatser om användning av rymdtjänster för människor i Europas kustområden

Den 28 maj antog konkurrenskraftsrådet rådsslutsatser som uppmanar bl.a. kommissionen att utveckla en genomförandeplan för användning av rymdtjänster och rymddata i tjänsteutvecklande näringslivssektorer. Rådsslutsatserna uppmanar till att ytterligare utveckla samhällsnytta och ekonomisk tillväxt i kustområden som inte fullt ut betjänas av alla de data, tjänster och produkter som rymdinfrastrukturen erbjuder.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

43.11 Rymd för alla

Den 26 november antog konkurrenskraftsrådet rådsslutsatser om en rymd för alla. Rådsslutsatserna lyfter fram att innovationskraften hos nya, små och medelstora företag inom särskilt rymdområdet bör stödjas med hjälp av EU:s olika finansieringsmöjligheter. Syftet är att fler företag i medlemsländerna ska kunna bli bättre integrerade i det europeiska "ekosystemet" inom rymd.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

43.12 Europeiskt kompetenscentrum för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning

I maj antogs en förordning om att inrätta ett europeiskt kompetenscentrum för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning (ECCC) och ett nätverk av nationella samordningscentrum. Enligt förordningen ska ECCC bl.a. fastställa strategiska rekommendationer för forskning, innovation och tillämpning inom cybersäkerhet. En kompetensgemenskap ska också bildas för att föra samman de viktigaste intressenterna inom teknisk, industriell, akademisk och forskningsrelaterad kapacitet inom cybersäkerhet i unionen.

De nationella samordningscentren ska bl.a. fungera som kontaktpunkt på nationell nivå för kompetensgemenskapen för att stödja ECCC. Sverige har utnämnt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som svenskt samordningscenter.

43.13 Europeiska försvarsfonden

Förordningen om den europeiska försvarsfonden trädde i kraft den 12 maj (se faktagromemoria 2017/18:FPM153). I enlighet med förordningens krav utarbetas årliga arbetsprogram under programperioden. Utlysningar för 2021 publicerades under sommaren och svar inkom till KOM i december 2021. Under hösten 2021 inleddes arbetet med arbetsprogrammet för 2022.

DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

44 Transport

44.1 Horisontella frågor

44.1.1 Strategin för smart och hållbar mobilitet

I december 2020 presenterade kommissionen meddelandet om en strategi för smart och hållbar mobilitet (se faktrapromemoria 2020/21:FPM63).

Strategin ger en sammanställning över de centrala politiska åtgärder som krävs inom transportområdet för att den europeiska gröna given ska bli verklighet. Rådet antog slutsatser om strategin den 3 juni.

Information lämnades till trafikutskottet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

44.1.2 Fonden för ett sammanlänkat Europa

Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) är ett finansieringsinstrument för genomförande av de transeuropeiska nätverken. I juli godkände medlemsstaterna projekt inom transportsektorn som beviljades medfinansiering inom utlysningen av FSE:s fleråriga program (MAP 2020). Av fem ansökningar med svenska partner beviljades samtliga projekt medfinansiering med cirka 250 miljoner kronor.

Den 7 juli trädde en ny förordning i kraft för fonden för åren 2021–2027. I september öppnades den första utlysningen under den nya förordningen.

44.1.3 Transeuropeiska transportnätet TEN-T

Kommissionen presenterade i december ett förslag till reviderad TEN-T-förordning, COM (2021) 812. Förslaget är en viktig åtgärd för att genomföra den europeiska gröna given och strategin för smart och hållbar mobilitet. Målet med förordningen är att åstadkomma ett effektivt nätverk i EU av järnvägar, inre vattenvägar, närsjöfart och vägar som är sammanbundna med urbana noder, hamnar, flygplatser och terminaler.

44.1.4 Förnyelse eller förlängning av vissa certifikat och behörigheter

Kommissionen lämnade i januari ett förslag till en ny förordning om förnyelse av eller förlängning av giltigheten för vissa certifikat, intyg, bevis, körkort och tillstånd som en fortsättning på den förordning som beslutats i maj 2020. Rådet antog förordningen den 16 februari.

Trafikutskottet informerades i januari och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

44.1.5 Utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till en omarbetning av direktivet om utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen till en förordning. Förslaget ingår i det s.k. Fit för 55-paketet (se faktapromemoria 2020/21:FPM141).

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i september och i december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

44.1.6 Meddelande om en ny strategi för stadstrafiken

Kommissionen presenterade i december ett meddelande om en ny strategi för stadstrafiken, COM 2021(811). För att medverka till att EU når sitt klimatmål för 2050 föreslår kommissionen åtgärder för att uppmuntra medlemsstaterna att utveckla stadstrafiksystem som är säkra, tillgängliga, inkluderande, överkomliga i pris, smarta, resilienta och utsläppsfria.

44.2 Landtransporter

44.2.1 Eurovinjettdirektivet

Kommissionen presenterade i maj 2017 inom ramen för paketet om rörlighet förslag till en reviderad rättsakt om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer, eurovinjettdirektivet (se faktapromemoria 2016/17:FPM101).

Rådets ståndpunkt efter första behandlingen antogs i november 2021. Skatteutskottet informerades i april, maj, juni och september.

Överläggning i skatteutskottet ägde rum i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

44.2.2 Hyrda fordon

Inom ramen för paketet om rörlighet presenterade kommissionen i maj 2017 förslag till att revidera direktivet om användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg (se faktapromemoria 2016/17:FPM105). Syftet med förslaget är att säkerställa lika tillgång för

transportföretag i hela EU till marknaden för hyrda fordon. I oktober 2021 nåddes en politisk överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet. Skr. 2021/22:115

Trafikutskottet informerades i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

44.2.3 Tågpassagerarförordningen

I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i EU:s tågpassagerarförordning (se faktapromemoria 2017/18:FPM14). Syftet med förordningen är att ge tågresenärer ett bättre skydd och uppmuntra till ökat tågresande. Europaparlamentet och rådet antog förordningen i april. Förordningen trädde i kraft den 7 juni.

44.3 Sjöfart

44.3.1 Förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förordning om förnybara och koldioxidsnåla bränslen för sjötransport. Förslaget ingår i det s.k. Fit för 55-paketet (se faktapromemoria 2020/21:FPM140).

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i september och i december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

44.4 Luftfart

44.4.1 Översyn av flygpassagerares rättigheter

År 2013 lämnade kommissionen förslag till ändringar i EU:s flygpassagerarförordningar (se faktapromemoria 2012/13:FPM91). Förhandlingarna i rådet avbröts 2015 men återupptogs i januari 2020. I mars samma år fick förhandlingarna dock avbrytas igen på grund av covid-19-utbrottet. Förhandlingarna har stått still sedan dess. I september antog rådet rådsslutsatser om flygpassagerares rättigheter under pandemin med anledning av slutsatserna i en rapport från Europeiska unionens revisionsrätt.

Civilutskottet informerades i april.

44.4.2 Det gemensamma europeiska luftrummet

Kommissionen presenterade i september 2020 ett reviderat förslag till lagstiftning om det europeiska gemensamma luftrummet (se faktapromemoria FPM2020/21:17). Förslaget innebar en sammanslagning av tre rättsakter.

Rådet antog en allmän inriktning i juni. Överläggning hölls med trafikutskottet i maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

44.4.3 Ändringsförfordningar om flygbolagens ankomst- och avgångstider

På grund av covid-19-pandemins konsekvenser för flygbolag antogs den 15 februari en ändringsförfordning om flygbolagens ankomst- och avgångstider. Den innebär att flygbolag beviljas fortsatt undantag från regeln om att ankomst- och avgångstider som tilldelats går förlorade om de inte utnyttjas. Syftet med ändringen är att skydda flygbolagens ekonomiska ställning och undvika den negativa miljöpåverkan som följer av tomma eller i stort sett tomma flygningar som genomförs endast i syfte att upprätthålla rätten till ankomst- och avgångstider.

44.4.4 Hållbara bränslen inom luftfarten

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förordning om säkerställande av lika villkor för hållbart flyg. Förslaget ingår i det s.k. Fit för 55-paketet, (se faktapromemoria (2020/21: FPM139). Överläggning med trafikutskottet ägde rum i september och december och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

44.5 Integrerad havspolitik

Den 26 maj presenterades rådsslutsatser om en hållbar blå ekonomi: hälsa, kunskap, välbefinnande och social rättvisa. Flera hållbarhetsrelaterade frågor formulerades kraftigare än i de rådsslutsatser i ämnet som förhandlats de senaste åren.

44.5.1 Hållbar blå ekonomi

Den 17 maj presenterade kommissionen ett meddelande om en ny strategi för en hållbar blå ekonomi i EU (se faktapromemoria 2020/21:FPM115).

45 Politiken för informationssamhället

45.1 Elektroniska kommunikationer

45.2 Digitalisering

45.2.1 Förordning om en inre marknad för digitala tjänster

Förordningen om en inre marknad för digitala tjänster (se faktapromemoria 2020/21:FPM67) har förhandlats. En allmän inriktning om förslaget antogs vid konkurrenskraftsrådet den 25 november.

Det innehåller bl.a. förbättrade och tydligare regler för hantering av innehåll och motivering av beslut, för överklagandemekanismer, transparens och informationsutbyte mellan medlemsstater samt om regelefterlevnad för mycket stora onlineplattformar och mycket stora sökmotorer.

Överläggning hölls med konstitutionsutskottet i februari, maj och november. Med näringsutskottet hölls överläggning i februari och utskottet informerades i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

45.2.2 Förordning med program för ett digitalt Europa

Den 29 april antogs förordningen om att inrätta programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027. Syftet är att stödja den digitala omvandlingen av ekonomi och samhälle i Europa, bl.a. genom satsningar på ny teknik.

45.2.3 Förordning med program för fonden för ett sammanlänkat Europa

Trepartsmöte har pågått under året om förordningen om att inrätta programmet för ett sammanlänkat Europa perioden 2021–2027. Syftet är att bättre sammanlänka EU:s medlemsstater med bl.a. digital infrastruktur.

45.2.4 Förordning om artificiell intelligens

I april presenterade kommissionen sitt förslag till en förordning om harmoniserade regler för artificiell intelligens (AI). Förordningen syftar till att skapa enhetlig reglering för utveckling och användning av AI-system på den inre marknaden. Förslaget syftar även till att skydda hälsa, säkerhet och grundläggande rättigheter samt främja de positiva aspekterna av AI (se faktapromemoria 2020/21:FPM109).

En lägesrapport presenterades i rådet i december. Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och ett informationstillfälle ägde rum i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

45.2.5 Förordning om digital identitet

I juni presenterade kommissionen ett förslag till förordning om digital identitet. Förslaget syftar till att stödja utvecklingen mot en digital inre marknad och att säkerställa att individer och företag ska kunna utnyttja offentliga och privata onlinetjänster inom EU, samtidigt som deras

Skr. 2021/22:115 integritet bevaras (se faktagromemoria 2020/21:FPM118). En lägesrapport presenterades i rådet i december.

Överläggning med trafikutskottet ägde rum i oktober och information lämnades till utskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

45.2.6 Rättsakt om dataförvaltning

Kommissionen presenterade i november 2020 ett förslag till förordning om dataförvaltning. Förordningen syftar bl.a. till att etablera riktlinjer och regler för styrningen av gemensamma europeiska dataområden (se faktagromemoria 2020/21:FPM44).

Trepartsmöten inleddes i oktober och en överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet nåddes i december.

45.2.7 Översyn av roamingförordningen

Kommissionen presenterade i januari ett förslag till omarbetad förordning om roaming i allmänna mobilnätet i unionen. I juni fick ordförandeskapet mandat att inleda trepartsmöte. I december slöts en politisk överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet om en ny förordning som gäller till 2032.

45.2.8 Meddelandet om en digital kompass och beslutet om programmet Vägen till det digitala årtiondet

I mars presenterade kommissionen ett meddelande om en digital kompass 2030 (faktagromemoria 2020/21:FPM94). Meddelandet innehåller en övergripande vision för EU:s digitalisering till 2030. Mål inom fyra nyckelområden pekas ut: kompetens, infrastruktur, digitalisering av näringslivet och offentlig sektor.

Meddelandet innehåller också ambitionsutfästelser om ett interinstitutionellt avtal om rättigheter och principer för ett digitalt medborgarskap och om ökat internationellt engagemang på det digitala området.

Informationstillfälle i trafikutskottet ägde rum i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

I programmet Vägen till det digitala årtiondet, som presenterades i september, föreslår kommissionen en uppföljnings- och styrmekanism som ska se till att målen för det digitala årtiondet uppnås (faktagromemoria 2021/22:FPM4).

Informationstillfälle i trafikutskottet ägde rum i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

46.1 EU:s cybersäkerhetsstrategi för ett digitalt decennium

EU:s nya cybersäkerhetsstrategi bygger vidare på den strategi som lanserades 2013 och fokuserar på åtgärder för hur EU kan skydda sina medborgare, företag och institutioner från cyberhot och hur internationellt samarbete kan utvecklas i syfte att säkerställa ett globalt och öppet internet (se faktapromemoria 2020/21:FMP70).

Strategin är uppdelad i tre huvudsakliga delar: 1. Resiliens, teknisk suveränitet och ledarskap, 2. Operativ kapacitet för att förebygga, avskräcka och bemöta cyberattacker och 3. En global och öppen cyberrymd genom ökat samarbete. I strategin föreslås även hur cybersäkerheten ska stärkas inom EU:s egna institutioner.

Rådsslutsatser antogs i mars och är på en övergripande nivå. I rådsslutsatserna framgår bl.a. att rådet ser fram emot att kommissionen och EU:s utrikestjänst utvecklar sina förslag inom cybersäkerhetsområdet samtidigt som det är viktigt att medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet säkerställs.

46.2 Direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen

I december 2020 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, NIS2. Det nya direktivet ska ersätta det nuvarande NIS-direktivet från 2016 och ska bidra till att ytterligare öka motståndskraften och förmågan att hantera it-incidenter hos offentliga och privata aktörer, behöriga myndigheter och unionen som helhet (se faktapromemoria 2020/21:FPM71).

TTE-rådet antog den 3 december en allmän inriktning om förslaget.

Överläggning med försvarsutskottet ägde rum i februari. Information lämnades till utskottet i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

46.3 Rekommendation om inrättandet av en gemensam cyberenhet

I juni presenterade kommissionen en rekommendation om inrättande av en gemensam cyberenhet (JCU). JCU ingår i EU:s nya strategi för cybersäkerhet och syftar till att sammanföra resurser och expertis inom EU för att förebygga och reagera på storskaliga cyberincidenter och cyberkriser.

Den svenska målsättningen har varit att en JCU bör införas först efter att ett tydligt behov och mervärde har konstaterats samt att den nya enheten inte dubblar eller överlappar befintliga forum och strukturer. Regeringen

Skr. 2021/22:115 har verkat för att finansiering vid behov sker inom befintliga budgetramar och att inga krav ställs på medlemsstaterna i termer av deltagande i operativt samarbete, informationsutlämning eller annat som påverkar den nationella säkerheten.

Den 19 oktober antogs rådsslutsatser om rekommendationen om JCU. Rådsslutsatserna betonade bl.a. frivilligt deltagande, att medlemsstaterna fortsatt skulle vara involverade i utvecklingen och att ett tydligare behov av en JCU behöver kunna påvisas innan processen går vidare. Försvarsutskottet informerades i september.

47 Energi

47.1 Direktivet om förnybar energi

Den 14 juli presenterade kommissionen lagstiftningspaketet Fit for 55. Ett av förslagen var en revidering av direktivet om förnybar energi (RED). Förslaget syftar till att höja andelen förnybar energi i EU:s energimix (se faktapromemoria 2020/21:FPM144).

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

47.2 Direktivet om energieffektivisering

Ett av förslagen i lagstiftningspaketet Fit for 55 var en revidering av direktivet om energieffektivisering (EED). Förslaget syftar till att effektivisera och minska EU:s totala energianvändning (se faktapromemoria 2020/21:FPM134).

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

47.3 Förordningen om transeuropeisk energiinfrastruktur

Revideringen av förordningen om riktlinjer för trans-europeisk energiinfrastruktur (TEN-E) presenterades i december 2020. Förslaget syftar till att anpassa förordningen till målsättningarna i den gröna given och målet om klimatneutralitet 2050 (se faktapromemoria 2020/21:FPM68). En överenskommelse om rådets allmänna inriktning nåddes den 11 juni och trepartsmöte pågick under hösten.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

Kommissionen presenterade den 13 oktober ett meddelande om en verktygslåda med exempel på åtgärder för att mildra effekterna av de rådande höga energipriserna på kort och medellång sikt. I meddelandet gavs uppdrag till EU:s byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) att analysera fördelarna och nackdelarna med den europeiska elmarknadsdesignen. ACER har därefter publicerat en rapport med en preliminär analys som ska följas upp med ytterligare rapportering nästa år.

Frågan om de höga energipriserna har diskuterats i ett flertal rådskonstellationer under hösten, inklusive Europeiska rådet, Ekofinrådet och TTE-rådet.

Inför möten i TTE-rådet då frågan diskuterades ägde informationstillfällen i näringsutskottet rum i oktober och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och november.

DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

48 Den gemensamma jordbrukspolitiken

48.1 Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken

I juni 2018 presenterade kommissionen ett reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2020 (se faktapromemoria 2017/18:FPM140). I samband med jordbruks- och fiskerådet i juni 2021 nåddes en politisk överenskommelse om reformen. Den antogs av Europaparlamentet den 23 november och av rådet (transport, telekommunikation och energi) den 2 december. Överenskommelsen innebär bl.a. en ökad miljö- och klimatambition och att det införs en ny genomförandemodell som syftar till att öka flexibiliteten för medlemsstaterna att genomföra den nya politiken som ska börja gälla från och med 2023.

Informationstillfälle i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, april, maj och juni.

48.2 Handlingsplan om utvecklingen av ekologisk produktion i EU

Kommissionen presenterade i mars en handlingsplan om utvecklingen av ekologisk produktion i EU (se faktapromemoria 2020/21:FPM99). Handlingsplanen syftar till att hjälpa ekologiska lantbrukare, producenter och handlare att hantera framtida utmaningar i den ekologiska sektorn och att nå målet om att 25 procent av jordbruksmarken i unionen ska brukas ekologiskt år 2030. I Gröna given framhålls vikten av en övergång till ett mer hållbart livsmedelssystem för klimatomställning, att värna miljön och bevara biologisk mångfald.

Rådsslutsatser antogs vid jordbruks- och fiskerådet den 19 juli. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och juli.

49.1 Ändringar när det gäller fiskerikontroll

Förhandlingar har fortsatt under året om kommissionens förslag från 2018 om revidering av förordningen om fiskerikontroll och revidering av andra rättsakter som innehåller bestämmelser om kontroll (se faktagromemoria 2017/18:FPM132).

Beslut om en allmän inriktning fattades vid rådet den 29 juni. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i juni.

49.2 Fiskemöjligheter i Östersjön för 2022

Kommissionen presenterade i augusti ett förslag till förordning om reglering av fiskemöjligheter under 2022 för torsk, lax, sill, skarpsill och rödspätta i Östersjön och vissa fiskemöjligheter utanför Östersjön (se faktagromemoria 2021/22:FPM3).

En politisk överenskommelse om förslaget nåddes vid jordbruks- och fiskerådet i oktober. Den slutliga överenskommelsen innebär ett förbud mot riktat fiske av torsk i hela Östersjön och att endast begränsade bifångster av torsk tillåts under 2022 samt en sänkning av de totala svenska fiskemöjligheterna i Östersjön jämfört med 2021.

Överenskommelsen innebär även att lekstängningar införs under både den östra och den västra torskens huvudsakliga lekperiod i både östra och västra Östersjön. Lekstängningsperioderna är utformat så att de medger att det svenska kustnära fisket av sill för humankonsumtion och det småskaligt kustnära fisket under vissa förutsättningar kan ske under lekperioderna. Fiskemöjligheterna för lax sänks och i södra Östersjön införs ett generellt förbud mot riktat laxfiske i syfte att ytterligare öka skyddet för de svagare laxbestånden. Fritidsfisket av torsk och lax regleras på EU-nivå och överenskommelsen innebär även åtgärder som syftar till att begränsa felrapportering av lax så som öring.

Fiskemöjligheterna och de relaterade åtgärderna fastställdes i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och den fleråriga förvaltningsplanen för torsk, sill och skarpsill i Östersjön (Östersjöplanen) tillämpades för de arter som omfattas av den.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

49.3 Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021–2027

Den 6 juli antogs förordningen om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden i och med att Europaparlamentet godkände rådets ståndpunkt vid första behandlingen utan ändringar. Sverige röstade emot

49.4 Fiskemöjligheter i Västerhavet för år 2022

Kommissionen presenterade den 2 november 2021 ett förslag till reglering av fiskemöjligheter för 2022 för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i unionens vatten och, för unionsfartyg i vissa vatten utanför unionen (se faktagromemoria 2021/22:FPM19). En politisk överenskommelse om förslaget nåddes vid jordbruks- och fiskerådet i 12–13 december. Den slutliga överenskommelsen innebär bl.a. en ökning för kolja och sill, en minskning för havskräfta samt oförändrad kvot för torsk i Nordsjön och Skagerrak, samt minskad bifångstkot för torsk i Kattegatt. En låg nivå för att fiska sill i Skagerrak och Kattegatt har fastställts för att undvika bifångster av sill från västra Östersjön. Samtidigt utökas möjligheten att fiska den svenska kvoten i Nordsjön i stället.

Beslutet har föregåtts av förhandlingar med andra kuststater, såsom Norge och Storbritannien, samt med regionala fiskeorganisationer globalt. Resultat från förhandlingarna fastställs i den nu beslutade förordningen, vilken omfattar alla EU:s fiskemöjligheter utom för områdena Östersjön, Svarta havet och Medelhavet. Beslutet rör cirka 250 fiskekvoter, varav Sverige har andel av cirka 45. Vid tidpunkten för beslutet pågick fortfarande förhandlingar mellan EU och Storbritannien för de cirka 100 fiskekvoter som fastställs av parterna. I avvaktan på överenskommelse i den förhandlingen fastställde rådet provisoriska kvoter enligt principer i handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien. Beslutet omfattar även fortsatt krav på en tre månaders stängningsperiod för ålfiske med tillägget att perioden ska förläggas då vandringsen av ål är som störst.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

50 Livsmedel, djur och växter

50.1 Meddelande om beredskapsplan under kristider

Kommissionen antog den 12 november ett meddelande om en beredskapsplan för att trygga livsmedelstillgången och livsmedelsförsörjningen under kristider. Syftet med meddelandet är att identifiera möjliga åtgärder på EU-nivå för att ta itu med brister gällande livsmedelstillgång och livsmedelsförsörjning i kris och för att underlätta hanteringen av framtida kriser. Kommissionen föreslår i meddelandet att en europeisk mekanism för beredskap och insatser vid livsmedelsförsörjningskriser inrättas. Mekanismen ska bestå av en särskild expertgrupp med företrädare från EU:s medlemsstater som kommer att sammankallas regelbundet.

Informationstillfälle i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i december inför att rådsslutsatser antogs på jordbruks- och fiskerådet den 12–13 december 2021.

Skr. 2021/22:115

50.2 Utvärdering av EU:s djurskyddsstrategi

Kommissionen publicerade den 31 mars en utvärdering av EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015.

I utvärderingen konstateras bl.a. att majoriteten av de problem som identifierades 2012 är fortsatt relevanta, och att behovet av att se över regelverket kvarstår. En översyn av EU:s regelverk på djurskyddsområdet har nu inletts inom ramen för strategin Från jord till bord.

Informationstillfälle i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i april.

50.3 Det europeiska medborgarinitiativet End the Cage Age

Medborgarinitiativet End the Cage Age överlämnades till kommissionen hösten 2019 efter att initiativet samlat nästan 1,4 miljoner underskrifter. Syftet med initiativet, som är det sjätte medborgarinitiativet att nå över 1 miljon underskrifter, är att EU ska förbjuda burar för lantbrukets djur.

I juni 2021 antog Europaparlamentet en resolution om medborgarinitiativet där kommissionen uppmanas att ta fram ett lagförslag för att förbjuda burar i EU.

Den 30 juni presenterade kommissionen ett meddelande som svar på medborgarinitiativet.

Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i augusti.

50.4 Rådsslutsatser om djurskydd vid långa sjötransporter till tredjeland

I februari genomfördes en enkätundersökning bland medlemsstaterna om långa sjötransporter av djur till tredjeland. Syftet var att bidra till arbetet med den aviserade översynen av djurskyddslagstiftningen inom ramen för strategin Från jord till bord. I april presenterades rådsslutsatser som grundade sig på resultatet av enkäten. De lyfter framför allt fram behovet av bättre förutsättningar för djuren och förbättrade kontroller vid långa sjötransporter av levande djur till tredjeländer.

Rådsslutsatserna antogs på jordbruks- och fiskerådet den 28–29 juni.

50.5 Rapport om kosttillskott på unionsmarknaden

Under våren togs en rapport fram om EU:s regler om kosttillskott, som bl.a. omfattade aktuella utmaningar när det gäller tillämpningen av reglerna i medlemsstaterna. Det direktiv som gäller i dag är snart 20 år

Skr. 2021/22:115 gammalt och mycket har hänt på kosttillskottsområdet som motiverar en översyn av lagstiftningen. Slutsatser presenterades på jordbruks- och fiskerådet den 28 juni.

Information lämnades till miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

50.6 Nya genomiska tekniker

Kommissionen lade fram en studie om nya genomiska tekniker den 29 april. Studien diskuterades på jordbruks- och fiskerådet i maj.

Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj. Kommissionen presenterade en färdplan den 24 september.

51 Skogsbruk

51.1 EU:s nya skogsstrategi för 2030

Den 16 juli presenterade kommissionen EU:s nya skogsstrategi för 2030 (se faktapromemoria 2020/21:FPM145). Kommissionen beskriver strategin som ett policyramverk för insatser som syftar till växande, friska, mångsidiga och resilienta skogar i EU. På jordbruks- och fiskerådet den 15 november antogs rådsslutsatser.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

51.2 Förslag till förordning för att motverka avskogning och skogsförstörelse

Den 17 november presenterade kommissionen ett lagförslag som syftar till att reglera tillgänglighörandet av produkter som förknippas med avskogning eller utarmning av skogar på den inre marknaden (se faktapromemoria 2020/21: FPM 25). Syftet med lagstiftningen är att minimera EU:s bidrag till avskogning och utarmning av skogar över hela världen i syfte att minska unionens bidrag till utsläpp av växthusgaser och den globala förlusten av biologisk mångfald. Kommissionen presenterade förslaget på jordbruks- och fiskerådet den 12 december och på miljörådet den 20 december.

Informationstillfälle i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

52.1 Meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden

I juni presenterade kommissionen ett meddelande om en långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden – för starkare, sammanlänkade, motståndskraftiga och välmående landsbygdsområden år 2040 (se faktagromemoria 2020/21:FPM127).

Visionen syftar till att hantera utmaningar och möjligheter som finns inom EU:s landsbygdsområden. Meddelandet beskriver utöver visionen även de politiska verktyg som ska användas för att uppnå denna. Meddelandet är tänkt som ett första steg för att uppnå en europeisk vision för levande, uppkopplade och hållbara landsbygder.

Överläggning med näringsutskottet ägde rum i oktober.

53 Horisontella frågor

53.1 Århusförordningen

Miljörådet beslutade den 6 oktober om revidering av Århusförordningen som handlar om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Ändringarna innebar bland annat att miljöorganisationer får möjlighet att begära omprövning av fler typer av beslut som fattas av EU:s institutioner och organ.

Medlemsstaternas institutioner och organ berörs inte av ändringarna. Under förhandlingarna verkade Sverige för att ändringarna inte skulle gå längre än vad som krävs enligt Århuskonventionen. Vid omröstningen lade Sverige ner sin röst (se bilaga 3).

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i december 2020.

53.2 Åttonde miljöhandlingsprogrammet

Efter trepartsmöte nåddes en slutlig överenskommelse om ett åttonde miljöhandlingsprogram den 1 december.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i januari.

54 Klimat och luft

54.1 Genomförandet av Parisavtalet

Den 6 oktober antog miljörådet slutsatser som angav EU:s position inför FN:s klimattoppmöte COP26. Slutsatserna återspeglade i hög grad svenska prioriteringar och slog därtill fast EU:s linje om gemensamma tidsramar för de nationella klimatåtagandena som alla parter behöver göra enligt Parisavtalet.

COP26 genomfördes i Glasgow i Storbritannien den 31 oktober till den 13 november. COP26 slutförde Parisavtalets s.k. regelbok och angav inriktning för det fortsatta arbetet för att stärka ländernas åtaganden i linje med Parisavtalets mål om att begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grader.

Information och överläggning med miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i september och oktober.

EU:s övergripande klimatlag antogs i juni. Lagen lägger bl.a. fast den långsiktiga målsättningen om klimatneutralitet senast 2050 och negativa utsläpp därefter samt ett skärpt klimatmål till 2030 om att minska nettoutsläppen med minst 55 procent.

54.3 Lagstiftningspaketet Fit for 55

I syfte att uppnå det utsläppsmål till 2030 som fastslagits genom EU:s klimatlag presenterade kommissionen den 14 juli lagstiftningspaketet Fit for 55. Paketets första del innehåller 12 lagförslag inom klimat-, energi-, transport- och skatteområdet. Ytterligare lagförslag inom ramen för Fit for 55 presenterades i december. Nedan följer en redogörelse över de lagförslag som förhandlas inom miljørådet (för övriga förslag, se Del 4 och Del 8.)

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i september, oktober, november och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och december.

54.4 Ansvarsfördelningsförordningen

Kommissionens förslag till reviderad ansvarsfördelningsförordning skärper det övergripande utsläppsmålet till -40 procent som ett led i att genomföra EU:s övergripande klimatmål till 2030 (se faktapromemoria 2020/21:FPM137). Följaktligen höjs även de nationella målen i ett skärpt målspann om -10 till -50 procent. Sverige föreslås tillsammans med fyra andra länder få det skarpaste målet, vilket dock fortsatt innebär att det svenska etappmålet till 2030 är mer ambitiöst.

54.5 Utsläppshandelsdirektivet (EU ETS)

Förslag till revidering av utsläppshandelsdirektivet innehåller både skärpningar av det befintliga systemet och förslag om ett nytt utsläppshandelssystem för vägtransporter och uppvärmning av byggnader (se faktapromemoria 2020/2021:FPM136).

Kommissionen föreslår bl.a. att den linjära reduktionsfaktorn i det befintliga systemet skärps från 2,2 procent till 4,2 procent fram till år 2030.

54.6 Förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF)

Förslaget till revidering av LULUCF-förordningen innebär en skärpning av 2030-målet, från 225 megaton till 310 megaton upptag av växthusgaser. I förslaget ingår även att sektorn inkluderar jordbruksutsläpp efter 2030,

Skr. 2021/22:115 med syfte att uppnå sektoriell klimatneutralitet på EU-nivå 2035 (se faktapromemoria 2020/21:FPM138).

54.7 Koldioxidkrav på lätta fordon

Kommissionens förslag till nya EU-mål för koldioxidutsläpp från nya lätta fordon innehåller en skärpning av de befintliga EU-målen för 2030 till 55 procent reduktion för personbilar och till 50 procent reduktion för lätta nyttfordon.

Den innehåller också ett nytt EU-mål som innebär nollutsläppskrav för nya lätta fordon från 2035 (se faktapromemoria 2020/21:FPM143).

54.8 Sociala klimatfonden

Förslaget till förordning om att inrätta en social klimatfond (se faktapromemoria 2020/21:FPM135) presenteras som en nödvändig del i ett balanserat paket.

Den ska bidra till och underlätta klimatomställningen genom att mildra negativa sociala effekter för hushåll, mikroföretag och transportanvändare som särskilt påverkas av prisförändringar till följd av att utsläppshandeln utökas till att omfatta vägtransporter och byggnader.

Enligt förslaget ska fonden uppgå till 72,2 miljarder euro för perioden 2025–2032, varav 23,7 miljarder euro för perioden 2025–2027 och 48,5 miljarder euro för perioden 2028–2032. Enligt förslaget ska fonden inordnas i EU:s budget.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och i december.

55 Cirkulär ekonomi

55.1 EU:s kemikaliestrategi för hållbarhet – På väg mot en giftfri miljö

Miljörådet antog rådsslutsatser om kemikaliestrategin den 18 mars. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i mars och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

55.2 Batteriförordningen

Kommissionen presenterade sitt förslag till en ny batteriförordning den 10 december 2020 (se faktapromemoria 2020/21:FPM65). Förslaget syftar till att modernisera batterilagstiftningen och till att bidra till elektrifieringen med avsikt att uppnå EU:s klimatmål.

Förslaget är en del av genomförandet av kommissionens gröna giv och bygger på kommissionens strategiska handlingsplan för batterier, handlingsplanen för en cirkulär ekonomi, industrialiseringsstrategin för Europa samt strategin för hållbar och smart mobilitet. Skr. 2021/22:115

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i februari, mars, juni och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, juni och december.

55.3 Avfallstransporter

Kommissionen presenterade sitt förslag till en reviderad avfallstransportförordning den 17 november (se faktapromemoria 2021/22:FPM22). Det övergripande syftet med förordningen om avfallstransporter är att bättre skydda miljön och folkhälsan mot effekterna av miljöskadliga gränsöverskridande avfallstransporter.

Förslaget innehåller bestämmelser som syftar till att stoppa exporten av EU:s avfallsproblem bl.a. genom att ytterligare begränsa exporten av avfall till länder utanför EU, Efta och OECD.

56 Naturresurser och biologisk mångfald

56.1 EU-handlingsplan för nollförorening för luft, vatten och mark

Kommissionen presenterade den 12 maj en handlingsplan för en nollföroreningsambition (se faktapromemoria 2020/21:FPM114). Handlingsplanen syftar till att minska föroreningar så att de inte är ett hot mot människors hälsa och miljön.

Nollföroreningsambitionen är en del av genomförandet av den gröna giv och innehåller sex nollföroreningsmål för 2030 samt en handlingsplan för åren 2021–2024. Meddelandet innehåller inga egna lagstiftningsförslag utan hänvisar till redan aviserade initiativ och åtgärder.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i juni och samråd med EU-nämnden i juni.

56.2 EU:s jordstrategi

Kommissionen presenterade den 17 november EU:s jordstrategi till 2030 (se faktapromemoria 2021/22:FPM:23). Nedbrytningen av jord och mark är stora hot mot biologisk mångfald, jordbruk, människors hälsa och klimatet. Strategin syftar därför till att vara ett ramverk med mål till 2030 och 2050 samt konkreta åtgärder för att skydda, återställa och hållbart nyttja jord.

Skr. 2021/22:115

Jordstrategin är utvecklad i nära synergi med andra policyer inom den gröna given, och är främst förankrad i EU:s strategier för biologisk mångfald och klimatanpassning

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i december och samråd med EU-nämnden i december.

57 Utbildning

57.1 Rådsresolution om strategiskt ramverk för det europeiska utbildningssamarbetet

Rådet antog den 18 februari resolutionen om ett strategiskt ramverk för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning 2021–2030.

Den syftar till att ersätta det tidigare ramverket för att främja det europeiska utbildningssamarbetet för utbyten, mobilitet och samverkan mellan elever, lärare och utbildningsinstitutioner inom EU.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i februari och samråd med EU-nämnden i februari.

57.2 Rådsslutsatser om jämlik och inkluderande utbildning

Rådet antog den 17 maj slutsatser om jämlik och inkluderande utbildning för att främja framgång inom utbildning för alla. Slutsatserna berör vikten av jämlik tillgång till, inkludering i och framgång för alla inom utbildning, med särskilt fokus på utsatta grupper och att alla studerande får relevant stöd och utmaningar.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i februari och maj och samråd med EU-nämnden i maj.

57.3 Rådsslutsatser om initiativet Europauniversitet

Rådet antog den 17 maj slutsatser om arbetet med att minska forsknings- och utvecklingsgapet mellan medlemsländer. Slutsatserna berör det strategiska samarbetet mellan institutioner för högre utbildning och nätverken mellan institutioner för högre utbildning, s.k. Europauniversitet.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

57.4 Rådets rekommendation om blandat lärande för grundskole- och gymnasieutbildning

Rådet antog den 29 november en rekommendation om blandat lärande för högkvalitativ och inkluderande grundskole- och gymnasieutbildning.

I rekommendationen föreslås att en långsiktig strategi för blandat lärande, där medlemsstaterna överväger att en kombination av klassrums- och distansundervisning samt en kombination av digitala och icke-digitala lärandeverktyg, utvecklas.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november och samråd med EU-nämnden i november.

57.5 Rådsresolution om en förnyad europeisk agenda för vuxenlärande

Rådet antog den 29 november en resolution som syftar till att utveckla arbetet med vuxnas lärande och därmed underlätta möjligheterna för fler att vara en del av arbetsmarknaden.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november och samråd med EU-nämnden i november.

57.6 Rådsresolution om styrningsstrukturen för ramen för ett europeiskt utbildningssamarbete

Rådet antog den 29 november en resolution om styrningsstrukturen för den strategiska ramen för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning 2021–2030.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i september och november och samråd med EU-nämnden i november.

58 Ungdom

58.1 Rådsslutsatser om flernivåstyrning vid främjandet av ungdomars deltagande i beslutsprocesser

Rådet antog den 17 maj slutsatser om förstärkning av flernivåstyrningen vid främjandet av ungdomars deltagande i beslutsprocesser.

Rådsslutsatserna uppmuntrar bl.a. medlemsstaterna att stärka ungas delaktighet genom formell och informell utbildning, målgruppsanpassad information och återkoppling. I rådsslutsatserna uppmuntras medlemsstaterna att stödja ungdomsorganisationer, ungdomsledare och lärare i deras arbete för ungas delaktighet och erkänna dessa som viktiga aktörer i demokratin.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

58.2 Rådsslutsatser om att upprätthålla och skapa medborgerliga utrymmen för ungdomar

Skr. 2021/22:115

Rådet antog den 29 november slutsatser om att upprätthålla och skapa medborgerliga utrymmen för ungdomar där ett meningsfullt ungdomsdeltagande underlättas.

Rådsslutsatserna betonar vikten av att främja kostnadsfria, trygga, öppna och tillgängliga medborgerliga utrymmen där unga kan engagera sig i frågor som är viktiga för dem och delta i offentligt beslutsfattande.

Medlemsstaterna uppmantras att skydda och utvidga medborgerliga utrymmen för alla unga och att genomföra ytterligare insatser för unga med begränsade förutsättningar, särskilt unga från gles- och landsbygder, samt unga personer med funktionsnedsättningar.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

58.3 Rådsresolution om resultatet av den åttonde cykeln av EU:s ungdomsdialog

Rådet antog den 29 november en rådsresolution om resultatet av den åttonde cykeln av EU:s ungdomsdialog. Resolutionen sammanfattar de huvudsakliga slutsatserna från de tyska, portugisiska och slovenska ordförandeskapen.

Under triopresidentskapet har fokus varit på ungas demokratiska deltagande och den övergripande prioriteringen har utgått från mål nummer nio av de elva europeiska ungdomsmålen: utrymme och deltagande för alla.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

58.4 Ett Europaår för ungdomar 2022

Rådet tog den 20 december beslut om att inrätta ett Europaår för ungdomar 2022 (se faktapromemoria 21/22:FPM14). Det övergripande målet med Europaåret är att på alla nivåer belysa och stärka insatser för unga och att ytterligare uppmärksamma, stödja och samarbeta med ungdomar efter pandemin.

Europaåret för ungdomar ska belysa nya framtidsutsikter och möjligheter för unga som väntas följa av de gröna och digitala omställningarna.

Överläggning med kulturutskottet ägde rum i november och skriftlig överläggning med EU-nämnden ägde rum i december.

59 Kultur och medier

59.1 Rådsslutsatser om handlingsplan för stöd till återhämtning och omställning av Europas mediesektor

Den 18 maj antog rådet slutsatser som välkomnade kommissionens handlingsplan för mediernas återhämtning och omställning (se faktapromemoria 2020/21:FPM60, KOM(2020)784). Slutsatserna uppmärksammar initiativ på kort sikt för att bidra till en återstart för mediesektorn efter den kris som uppstått genom pandemin, liksom för att på längre sikt stärka sektorn i den omställning digitaliseringen innebär.

Arbete för att förenkla för mediesektorn att söka stöd inom befintliga stödprogram, för att öka tillgången till riskkapital och lån liksom initiativ för att öka erfarenhets- och kunskapsutbytet uppmärksammas särskilt.

Information om slutsatserna lämnades till konstitutionsutskottet den 29 april.

59.2 Rådsslutsatser om tillgänglighet och konkurrenskraft för europeiskt audiovisuellt innehåll och medieinnehåll

Den 30 november antog rådet slutsatser för att uppmärksamma politiska initiativ på europeisk och nationell nivå som kan öka tillgängligheten till och konkurrenskraften för europeiskt audiovisuellt innehåll liksom annat medieinnehåll.

Åtgärder för att utnyttja den positiva kraft som den europeiska kulturella mångfalden kan innebära, för att främja och framhålla särskilt europeisk audiovisuell produktion och för att öka den ekonomiska bärkraften i branschen lyfts fram.

Information om slutsatserna lämnades till konstitutionsutskottet den 8 november.

59.3 Ett nytt europeiskt Bauhaus

Den 18 januari lanserade kommissionen initiativet Ett nytt europeiskt Bauhaus. Efter en utformningsfas presenterade kommissionen den 15 september meddelandet Det nya europeiska Bauhaus – Vackert, hållbart, tillsammans (se faktapromemoria 2021/22:FPM6).

Initiativet syftar till att skapa vackra, hållbara och inkluderande platser, produkter och levnadssätt för att främja en miljömässigt hållbar livsstil. Kommissionen avser också att införa särskilda Bauhausinitiativ som ska bidra till omvandlingen.

Den 30 november antog rådet slutsatser om kultur, arkitektur och bebyggd miljö av hög kvalitet som centrala inslag i det nya europeiska

Bauhausinitiativet. I rådsslutsatserna uppmanas medlemsstaterna att bl.a. underlätta för synergier mellan initiativet och andra processer och planer. Skr. 2021/22:115

Kommissionen planerar bl.a. att inrätta en tankesmedja och arrangera ett årligt evenemang. Därtill planerar kommissionen att varje år utlysa ett Bauhauspris som lyfter fram olika aspekter av initiativet. Boverket har på uppdrag av regeringen koordinerat det svenska deltagandet i initiativet.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

59.4 Rådsslutsatser om motståndskraft och hållbarhet för den kulturella och kreativa sektorn

Den 18 maj 2021 antog rådet slutsatser med rekommendationer för en återhämtning av sektorn mot bakgrund av covid-19 pandemin.

Rådet rekommenderade vikten av att möjliggöra bättre åtkomst till befintliga finansieringskällor inom EU:s befintliga stödsystem samt att uppmärksamma och stärka kulturskapares villkor inom de kulturella och kreativa sektorerna och främja utbyte och samarbete.

Därtill uttalades ambitioner att utveckla möjligheten för kulturområdets aktörer att ta del av och bidra till digital utveckling och grön omställning och utveckla kunskap om och förbereda kulturområdet för möjliga kommande utmaningar i likhet med covid-19. Slutligen uppmanades det till utbyten och kontakter mellan kulturlivet och det övriga lokalsamhället för att utveckla kulturens positiva effekter för bl.a. social sammanhållning och välbefinnande.

60 Idrott

60.1 Huvuddragen i en europeisk modell för idrott

Den 30 november antog UUKI-rådet en resolution om huvuddragen i en europeisk modell för idrott. I resolutionen uppmanas medlemsstaterna att bl.a. stödja huvuddragen i en europeisk modell för idrott, t.ex. föreningsfrihet, pyramidstruktur, öppet system för uppflyttning och nedflyttning, gräsrotsstrategi och solidaritet, roll i nationell identitet, samhällsbyggande och strukturer baserade på frivillig verksamhet.

Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

DEL 12 EU:S INSTITUTIONER

61 Institutionernas verksamhet

61.1 Kommissionen

Kommissionen har under året arbetat utifrån ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer: en grön giv, en ekonomi för människor, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, främjande av den europeiska livsstilen, ett starkare Europa i världen samt en ny satsning på demokrati i Europa. Kommissionens arbete under 2021 har också till stor del inneburit att samordna EU-insatserna för återhämtningen av krisen som pandemin orsakade.

Under hösten presenterade kommissionen sin andra årliga strategiska framsynsrapport (se faktapromemoria 2021/22:FPM3). Det övergripande temat för årets rapport var EU:s kapacitet och handlingsfrihet. Vidare presenterade kommissionen i oktober ett arbetsprogram för 2022 (se faktapromemoria 2021/22:FPM17).

61.1.1 Kommissionens arbetsprogram

Kommissionens arbete under 2021 utgick från de prioriteringar och initiativ som presenterades i det årliga arbetsprogrammet (se faktapromemoria 2020/21:FPM30). Arbetsprogrammet 2021 gick under rubriken Ett livskraftigt EU i en känslig omvärld. Särskild vikt läggs vid den europeiska återhämtningsplanen och återhämtningsinstrumentet Next Generation EU och vid hur EU ska klara krisen och dra lärdomar från den.

61.1.2 Genomförande av direktiv

I 2020 års statistik från kommissionen om genomförande av direktiv på samtliga politikområden placerar sig Sverige på en bättre position jämfört med tidigare år. Antal nya initierade överträdelseärenden för försenat genomförande av direktiv minskade från 13 till 11, det näst lägsta antalet bland medlemsstaterna.

Enligt kommissionen minskade även det totala antalet överträdelseärenden om försenat genomförande av direktiv från 20 till 18 ärenden.

61.1.3 Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen

Skr. 2021/22:115

Under 2020 pågick totalt 46 överträdelseärenden mot Sverige, vilket är oförändrat sedan föregående år och ligger under EU-genomsnittet. Antal nya ärenden uppgick till 17, vilket är en klar förbättring mot 2019 (25 ärenden). Miljöfrågor är fortsatt överrepresenterade bland ärendena. Under året beslutade kommissionen om 3 motiverade yttranden och 16 formella underrättelser men skrev samtidigt av 13 ärenden mot Sverige.

Sverige hade under 2020 totalt 16 pågående EU-pilotärenden, varav 4 nya sådana ärenden. Under året fick Sverige ytterligare ett femtontal informella skrivelser utanför EU-pilotförfarandet.

61.2 Europaparlamentet

I mars i år påbörjades arbetet med konferensen om Europas framtid som leds av Europaparlamentet, kommissionen och rådet. Framtidskonferensen syftar till att EU:s medborgare ska få möjlighet att göra sina röster hörda. Genom medborgarpaneler och debatter ska dialogen mellan medborgarna och institutionerna främjas och medborgarnas delaktighet i EU politiken öka.

Rådets och Europaparlamentets förordning om en ordning som villkorar EU-utgifter med efterlevnad av rättsstatsprincipen trädde i kraft den 1 januari. I enlighet med en överenskommelse i Europeiska rådet har kommissionen i avvaktan på prövningen av ogiltighetstalan i EU-domstolen inte börjat tillämpa förordningen. Europaparlamentet har därför väckt en passivitetstalan mot kommissionen inför EU-domstolen. I mars utträdde det ungerska regeringspartiet FIDESZ ur partigruppen EPP efter en längre tids kritik mot att partiet rört sig mot en allt mer auktoritär riktning.

Förslaget om ändringar i EU:s valrättsakt har fortsatt att diskuteras. Förslaget innebär bl.a. att 46 platser i Europaparlamentet ska röstas fram genom transnationella listor och att kommissionens ordförande röstas fram genom ett s.k. spitzenkandidat-system.

Europaparlamentets Sacharovpris för tankefrihet tilldelades den ryska oppositionspolitikern och antikorrupsionsaktivisten Aleksej Navalnyj.

61.3 Europeiska unionens domstol

Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 573 fall, varav 7 från svenska domstolar. Under året gav Sverige in 6 skriftliga yttranden i sådana mål och svarade skriftligen på frågor från domstolen i 1 mål. Vidare deltog Sverige i 1 muntlig förhandling per videolänk med anledning av covid-19-pandemin.

Mål om direkt talan avser mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen. I EU-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution. I sådana mål mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige intervenerade Sverige under året i 18 mål, gav in

Skr. 2021/22:115 16 interventionsinlagor och deltog i 2 muntliga förhandlingar per videolänk.

Tribunalen handlägger bl.a. mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut. I sådana mål intervenerade Sverige under året i 5 mål och gav in 10 interventionsinlagor.

Ett avgörande av tribunalen kan i vissa fall överklagas till EU-domstolen. Sverige gav under året in 3 svarsskrivelser i sådana mål.

Det kan konstateras att någon talan om fördragsbrott mot Sverige inte pågår för närvarande. Sverige fick full framgång i målet mot kommissionen om utsläpp på marknaden av blykromater (tribunalens dom den 7 mars 2019 i mål T-837/16) genom att EU-domstolen ogillade kommissionens överklagande (domstolens dom den 25 februari 2021 i mål C-389/19 P).

För en närmare beskrivning av EU-domstolens och tribunalens behörighet och av de olika måltypen som normalt handläggs vid dessa instanser (se skr. 2015/16:115 s. 231 f.).

I bilaga 1 finns en förteckning över mål av svenskt intresse vid domstolen.

61.4 Öppenhet och insyn

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas.

Under året har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige redan tidigare har varit aktivt. Det handlar om ett mål vid EU-domstolen (C-761/18 P Päivi Leino-Sandberg mot Europaparlamentet) som bl.a. rör skyddet för rättsliga förfaranden. EU-domstolen meddelade beslut om att återförvisa målet till tribunalen för en ny prövning i sak. Sverige har ansökt om intervention i målet vid tribunalen och gett in en interventionsinlaga (T-421/17 RENV Päivi Leino-Sandberg mot Europaparlamentet).

I ett annat mål som också handlar om skyddet för rättsliga förfaranden som Sverige tidigare intervenerat i har tribunalen meddelat dom (T-252/19, Laurent Pech mot Europeiska unionens råd). Tribunalen biföll Pechs begäran om att ogiltigförklara rådets beslut att inte bevilja full tillgång till ett yttrande från rådets rättstjänst om ett förslag till förordning. Sedan rådet överklagat domen till EU-domstolen har Sverige gett in en svarsskrivelse i syfte att försvara tribunalens dom.

Sverige har även ansökt om intervention och gett in en interventionsinlaga i ett nytt mål vid tribunalen som rör skyddet för institutionens beslutsförfarande (T-163/21 Emilio De Capitani mot Europeiska unionens råd).

Information lämnades till konstitutionsutskottet i februari.

61.5 EU-rekrytering

Det är strategiskt viktigt att Sverige är väl representerat i EU:s institutioner, byråer och organ. Under året förbättrades den svenska närvaron på framför allt chefsnivån. På längre sikt är det särskilt viktigt att

nå ut till unga och högskolestuderande som är intresserade av att praktisera eller arbeta inom EU:s institutioner. Skr. 2021/22:115

Sverige är underrepresenterat i EU:s institutioner och under året agerade Sverige tillsammans med flera andra medlemsstater för att kommissionen ska vidta åtgärder som gör det möjligt att rekrytera personal utifrån bredast möjliga geografiska bas, framför allt genom nationellt riktade uttagningsprov. EU-ministern bedrev ett omfattande utåtriktat arbete och mötte svenskar verksamma på olika nivåer i EU:s institutioner.

61.6 Tolkning

Vid möten i rådet tolkas det till och från samtliga 24 EU-språk. När det gäller tolkning för rådsarbetsgrupper inom det s.k. beställa-betalasystemet beställde Sverige tolkning till fler rådsarbetsgrupper än året innan.

61.7 Regionkommittén

Europeiska regionkommittén består av 329 förtroendevalda från lokal och regional nivå i EU:s 27 medlemsstater. Sverige företräds av tolv ledamöter och tolv ersättare. Mandatperioden är 26 januari 2020–25 januari 2025.

Kommittén har under året haft sex plenarsessioner. Sverige har haft fem rapportörskap, bl.a. om EU:s läkemedelsstrategi, Europas plan mot cancer och lokala och regionala myndigheters skydd av den marina miljön.

62 Förberedelser för Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd våren 2023

Under första halvåret 2023 kommer Sverige att vara ordförande i EU:s ministerråd. Det innebär att Sverige under sex månader ska leda arbetet med att driva den gemensamma EU-dagordningen framåt. Det blir Sveriges tredje ordförandeskap, tidigare 2001 och 2009.

Förutsättningarna skiljer sig något från Sveriges tidigare ordförandeskap. Lissabonfördraget innebar att Europeiska rådets möten numera leds av sin permanenta ordförande och att rådet för utrikes frågor leds av den höga representanten som har EEAS till sitt förfogande. Möten i övriga avdelningar av rådet kommer att ledas av svenska ordföranden under första halvåret 2023.

Ordförandeskapet 2023 ligger mot slutet av lagstiftningscykeln med en stor mängd pågående lagstiftningsförhandlingar. Många kommer sannolikt att vara föremål för slutförhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet, s.k. trepartsmöte. Detta kommer att ta mycket tid och resurser i anspråk, framför allt för den svenska EU-representationen i Bryssel.

Statsministern är ansvarig för regeringens arbete inför och under ordförandeskapet och EU-ministern hanterar samordningen av förberedelsearbetet. Arbetet inför ordförandeskapet kommer så långt som möjligt att bedrivas inom befintlig linjeorganisation. Under året har arbetet varit inriktat på frågor som rör 18-månadersprogram, rekrytering av personal och kompetensutveckling, kommunikation, mötesverksamhet och budget.

Ministerrådets 18-månaders program

I syfte att effektivisera planeringen av rådets verksamhet tas ett s.k. 18-månaders program fram. Programmet tas fram i samarbete mellan de tre berörda ordförandeskapen, rådssekretariatet, utrikesjästen och kommissionen och behandlar rådets verksamhet under 18 månader. Programmet är i praktiken en form av inventering och inriktningsdokument med alla de frågor som kommer att hanteras i rådet av den inkommande trion.

Sverige har som brukligt är tagit fram ett 18-månadersprogram tillsammans med Frankrike som är ordförande första halvåret 2022 och Tjeckien som är ordförande andra halvåret 2022. Programmet godkändes av rådet för allmänna frågor i december.

Personal och kompetensutveckling

Rekrytering av personal som tillfälligt ska förstärka organisationen under ordförandeskapet har inletts, både när det gäller hemmaorganisationen och utlandsmyndigheterna, främst EU-representationen i Bryssel.

Särskilda kompetensutvecklingsinsatser har inletts, tyngdpunkten på dessa insatser kommer att ligga våren 2022. Fokus ligger på rollen som ordförande, rådssekretariatets roll, procedurfrågor och de institutionella ramarna. Utbildningarna riktar sig främst till ordföranden i arbetsgrupper, bisittare och experter som kommer att agera stöd i förhandlingarna. Statsråd och statssekreterare inklusive den politiska staben kommer också att omfattas.

Kommunikation

Under hösten inrättades Kommunikationssekretariatet för EU-ordförandeskapet 2023 (KOM23) för att samordna kommunikationsinformationsinsatserna före och under ordförandeskapet. Kommunikationssekretariatet har påbörjat arbetet med att identifiera kommunikationsbehov, skapa rutiner för samordning av kommunikationen, rekrytering av medarbetare till KOM23 samt inlett arbete med att ta fram en kommunikationsstrategi och visuell identitet för EU-ordförandeskapet.

Mötesverksamheten i Sverige

En huvuduppgift för ordförandelandet är att leda formella möten i rådets förhandlingsstruktur i Bryssel och Luxemburg. Runt 150 informella möten kommer att genomföras i Sverige. Utöver 11 informella ministermöten handlar det om tjänstemanamöten, konferenser och seminarier. Under

våren inrättades Sekretariatet för EU-möten i Sverige (SES 23) som kommer att planera, administrera och samordna mötesverksamheten i Sverige. Skr. 2021/22:115

Budgeten

För förberedelser och genomförande av ordförandeskapet ökas tillfälligt Regeringskansliets anslag med sammanlagt 1 250 miljoner kronor under perioden 2021–2023. De tillfälliga förstärkningarna av Regeringskansliets anslag kommer bl.a. att användas till mötesverksamhet och mötessekretariatet samt till kommunikationssatsningar och kompetensförsörjning.

Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2021

Nedan följer en förteckning över de direktstämnda mål vid EU-domstolen och tribunalen samt de mål om förhandsavgöranden vid EU-domstolen, i vilka regeringen har deltagit. Förteckningen redovisar de händelser som har ägt rum under 2021.

I kapitel 1 listas de mål som har avgjorts slutligt under året, vilka finns tillgängliga på domstolarnas gemensamma webbplats <https://curia.europa.eu>. På webbplatsen finns också sammanställda övriga domar av särskild betydelse som har meddelats under året (se Press och medier>Pressmeddelanden).

Därefter upptas i kapitel 2 de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående. De inlagor som Sverige i dessa mål har givit in till EU-domstolen och tribunalen under året har efter sekretessprövning översänts till EU-nämnden för kännedom.

Målen redovisas inom respektive kapitel i två avsnitt, varav de första (avsnitt 1.1 och 2.1) avser målen i vilka Sverige är eller varit part, intervenient eller anmodad medlemsstat och de senare (avsnitt 1.2 och 2.2) avser målen om förhandsavgörande.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 AVSLUTADE MÅL

1.1 Mål i vilka talan har väckts i EU-domstolen eller tribunalen

C-499/18 P Bayer CropScience och Bayer mot kommissionen (SBEUD2019/355)

EU-domstolen meddelade dom den 6 maj 2021.

Mål rör överklagande av tribunalens dom i mål T-429/13 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut enligt växtskyddsmedelsförordningen att begränsa användningen av två aktiva substanser i gruppen neonicotinoider, vilka konstaterats medföra allvarliga risker för bin och bisamhällen.

C-718/18 kommissionen mot Tyskland (SBEUD2019/534)

EU-domstolen meddelade dom den 2 september 2021.

Målet rör talan om fördragsbrott mot Tyskland pga. underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt elmarknads- respektive gasmarknadsdirektivet genom att inte korrekt införliva vissa bestämmelser i nationell rätt.

C-761/18 P Leino-Sandberg mot parlamentet (SBEUD2019/564)

Skr. 2021/22:115

Bilaga 1

EU-domstolen meddelade dom den 21 januari 2021.

Målet rör överklagande av tribunalens beslut i mål T-421/17 om att det inte längre fanns anledning att döma i saken och yrkande om ogiltigförklaring av parlamentets beslut att i strid med öppenhetsförordningen inte bevilja tillgång till ett slutligt beslut i ett avslutat administrativt ärende.

C-389/19 P kommissionen mot Sverige (SBEUD2019/640)

EU-domstolen meddelade dom den 25 februari 2021.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-837/16 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut att medge tillstånd för viss användning av blykromater enligt Reach-förordningen.

C-791/19 kommissionen mot Polen (SBEUD2020/015)

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 15 juli 2021.

Talan om fördragsbrott mot Polen på grund av underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt dels artikel 19.1 andra stycket FEU (skyldigheten att säkerställa ett effektivt domstolsskydd), dels artikel 267 FEUF (möjligheten och skyldigheten för nationella domstolar att begära förhandsavgörande från EU-domstolen).

C-872/19 P Venezuela mot rådet (SBEUD2020/286)

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 22 juni 2021.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-65/18 angående talan om ogiltigförklaring av rådets beslut om restriktiva åtgärder innefattande förbud mot att exportera vapen, militär eller annan utrustning som kan användas för internt förtryck.

C-22/20 kommissionen mot Sverige (SBEUD2020/031)

EU-domstolen meddelade dom den 2 september 2021.

Målet rör talan om fördragsbrott mot Sverige på grund av underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter enligt avloppsdirektivet (91/271/EEG) och artikel 4.3 i FEUF (illojalt agerande).

C-374/20 P Agrochem-Maks mot kommissionen (SBEUD2020/320)

EU-domstolen meddelade dom den 9 december 2021.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T 574/18 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1019 om att inte förnya godkännandet av det verksamma ämnet oxasulfuron.

T-436/17 ClientEarth m.fl. mot kommissionen (SBEUD 2019/052)

Tribunalen meddelade beslut den 2 juni 2021.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut att inte ompröva sitt beslut att medge tillstånd för viss användning av blykromater enligt Reach-förordningen.

T-699/17 Polen mot kommissionen (SBEUD 2019/106)

Tribunalen meddelade dom den 27 januari 2021.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut 2017/1442 om fastställande av BAT-slutsatser för stora förbränningsanläggningar, i enlighet med industriutsläppsdirektivet.

T-152/19 Brunswick Bowling Products mot kommissionen (SBEUD 2019/758)

Tribunalen meddelade dom den 8 september 2021.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut 2018/1960 om en skyddsåtgärd som Sverige vidtagit i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG om förbud mot utsläppande på marknaden av en typ av kugelresningsmaskin och ett kit för påbyggnad till denna typ av maskin, som tillverkats av Brunswick Bowling & Billiards och om återkallande av maskiner som redan har släppts ut på marknaden.

T-252/19 Pech mot rådet (SBEUD 2019/863)

Tribunalen meddelade dom den 21 april 2021.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att inte enligt öppenhetsförordningen bevilja full tillgång till ett rättstjänstyttrande rörande ett förslag till förordning.

T-238/20 Ryanair mot kommissionen (SBEUD2020/321)

Tribunalen meddelade dom den 17 februari 2021.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.56812 Sverige – Lånegarantiordning till flygbolag enligt de tillfälliga reglerna avseende statliga stödåtgärder för att stötta ekonomin under det rådande Covid-19 utbrottet.

T-379/20 Ryanair mot kommissionen (SBEUD2020/358)

Tribunalen meddelade dom den 14 april 2021.

Målet rör talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.57061 – Sverige – Ersättning för den skada som orsakats av Covid-19 utbrottet till Scandinavian Airlines.

C-804/18 WABE (SBEUD2019/488)

Begäran från Arbeitsgericht Hamburg, Tyskland

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 15 juli 2021. Målet rör frågan om ett förbud mot att bära muslimsk huvudduk, vilket följer av en intern ordningsregel för ett företag som generellt förbjuder bärandet av synliga politiska, filosofiska eller religiösa symboler på arbetsplatsen, utgör direkt eller indirekt diskriminering.

C-826/18 Stichting Varkens in Nood m.fl. (SBEUD2019/507)

Begäran från Rechtbank Limburg, Nederländerna

EU-domstolen meddelade dom den 14 januari 2021. Målet rör talerätt enligt Århuskonventionen.

C-30/19 Braathens Regional Aviation (SBEUD2019/504)

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 15 april 2021. Målet rör frågan om en domstol i ett mål om överträdelse av diskrimineringsförbudet i direktiv 2000/43/EG måste pröva om diskriminering har skett, även när talan om diskrimineringsersättning har medgivits, för att kravet i artikel 15 om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner ska anses vara uppfyllt.

C-83/19 Asociația “Forumul Judecătorilor Din România” och C-127/19 Asociația Mișcarea Pentru Apărarea Statutului Procurorilor m.fl. (SBEUD2019/574)

Begäran om förhandsavgöranden från Tribunalul Olt resp. Curtea de Apel Pitesti, Rumänien

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 18 maj 2021. Målen rör tolkning av kommissionens beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reform av rättsväsendet och kampen mot korruption samt artiklarna 2, 4.3 och 19.1 FEU samt artikel 47 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

C-291/19 SO (SBEUD2019/648)

Begäran från Curtea de Apel Brașov, Rumänien

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 18 maj 2021. Målet rör tolkning av kommissionens beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reform av rättsväsendet och kampen mot korruption samt artiklarna 2, 4.3 och 19.1 FEU samt artikel 47 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

**C-355/19 Asociația “Forumul Judecătorilor din România” m.fl.
(SBEUD2019/781)**

Begäran från Curtea de Apel Pitești, Rumänien

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 18 maj 2021.
Målet rör tolkning av kommissionens beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption samt artiklarna 2, 4.3 och 19.1 FEU.

C-361/19 De Ruiters (SBEUD2019/673)

Begäran från College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Nederländerna

EU-domstolen meddelade dom den 27 januari 2021.
Målet gäller huruvida förutsättningar föreligger för att minska direktstöd till jordbruksföretag på grund av överträdelser av reglerna om tvärvillkor på områdena hälsa och djurskydd.

C-95/19 Silcompa (SBEUD2019/548)

Begäran från Corte suprema di cassazione, Italien

EU-domstolen meddelade dom den 24 februari 2021.
Målet rör betalningskrav för obetalda punktskatter där grekiska tullmyndigheter med stöd av indrivningsdirektivet har begärt hjälp från italienska myndigheter att kräva in skatten från ett italienskt bolag.

C-193/19 Migrationsverket (SBEUD2019/588)

Begäran från Förvaltningsrätten i Malmö – Migrationsdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 4 mars 2021.
Målet rör vilket beviskrav som gäller för att bestämma en sökandes identitet vid ansökan om uppehållstillstånd som getts in i Sverige och som inte grundar sig på skydds-skäl eller humanitära skäl utan på anknytning.

C-341/19 MH Müller Handel (SBEUD2019/657)

Begäran från Bundesarbeitsgericht, Tyskland

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 15 juli 2021.
Målet gäller om ett förbud mot att bära muslimsk huvudduk, vilket följer av en intern ordningsregel för ett företag som generellt förbjuder bärandet av iögonfallande omfångsrika religiösa, politiska eller andra ideologiska symboler på arbetsplatsen – vilken enligt domstolen utgör indirekt särbehandling – kan vara objektivt motiverad enligt artikel 2.2 b i) i rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling.

C-403/19 Société Générale (SBEUD 2019/780)

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

EU-domstolen meddelade dom den 25 februari 2021.
Målet gäller om en medlemsstat som valt att undanröja dubbelbeskattning genom att bevilja ett bolag avräkning för den källskatt som betalats i en annan medlemsstat på utdelningar som har uppburits där, har rätt att

begränsa beloppet för sådan avräkning till den motsvarande skatt på utdelningarna som tas ut i den medlemsstat där bolaget har sitt hemvist. Skr. 2021/22:115
Bilaga 1

C-420/19 Heavyinstall (SBEUD2019/798)

Begäran från Riigikohus, Estland

EU-domstolen meddelade dom den 20 januari 2021.

Målet gäller om artikel 16 i indrivningsdirektivet utgör hinder för att en nationell domstol gör en egen prövning av om förutsättningarna föreligger för att besluta om säkerhetsåtgärder enligt nationell rätt för det fall en dom eller annat beslut från den sökande medlemsstaten där detta prövats framlagts för domstolen.

C-439/19 Latvijas Republikas Saeima (Points de pénalité) (SBEUD2019/828)

Begäran från Satversmes tiesa, Lettland

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 22 juni 2021.

Målet gäller om en nationell bestämmelse som tillåter att information om prickning av förare för trafikförseelser ska vara tillgänglig för allmänheten är förenlig med bl.a. dataskyddsförordningen (2016/679).

C-484/19 Lexel (SBEUD2019/842)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 20 januari 2021.

Målet gäller om det är förenligt med artikel 49 FEUF att vid beskattning vägra avdrag för vissa ränteutgifter.

C-564/19 IS (SBEUD2019/892)

Begäran från Pesti Központi Kerületi Bíróság, Ungern

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 23 november 2021.

Målet rör tolkningen av rätten till en rättvis rättegång bland annat med hänsyn till ordningen för tjänstetillsättning för domare och högre tjänster inom domstolsväsendet och lönesituationen för de ungerska domarna samt möjligheten för den nationella domstolen att begära förhandsavgörande från EU-domstolen och disciplinära åtgärder mot domare.

C-741/19 République de Moldavie (SBEUD2019/1012)

Begäran från cour d'appel de Paris, Frankrike

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 2 september 2021.

Målet rör tolkning av begreppet investering enligt artikel. 1.6 och 26.1 i energistadgefördraget.

Inför den muntliga förhandlingen, som hölls den 17 november 2020, bad EU-domstolen bl.a. medlemsstaterna att ge sin syn på förenligheten av tvistlösningsmekanismen i ECT med unionsrätten i EU-interna tvister.

C-896/19 Republika (SBEUD2020/028)

Begäran från Qorti Ċivili Prim'Awla - Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali, Malta

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 20 april 2021. Målet gäller om den maltesiska ordningen för tjänstetillsättning av domare, innefattande premiärministerns bestämmanderätt vid sådana tillsättningar, strider mot skyldigheten att tillförsäkra ett effektivt domstolsskydd enligt artikel 19 FEU och artikel 47 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

C-109/20 PL Holdings (SBEUD2020/145)

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 26 oktober 2021.

Målet gäller hur domstolens dom i målet C-284/16 Achmea, som rör frågan om giltighet av en skiljeklausul i investeringsavtal ingånget mellan medlemsstater, ska tolkas i förhållande till skiljeavtal mellan investerare och medlemsstat.

C-155/21 Athena Investments m.fl. (SBEUD2021/166)

Begäran från Svea hovrätt, Sverige

Efter att Svea hovrätt återkallat sin begäran om förhandsavgörande meddelade EU-domstolens ordförande beslut om avskrivning den 8 december 2021.

Målet rör frågan om energistadgefördraget (ECT) ska tolkas så att artikel 26 omfattar även s.k. EU-interna tvister mellan en EU-medlemsstat och en investerare från en annan EU-medlemsstat.

2 PÅGÅENDE MÅL

2.1 Mål

C-161/20 kommissionen mot rådet (SBEUD2020/368)

Talan om ogiltigförklaring av rådets beslut, vilket utgör en del av Corepers rättsakt av den 5 februari 2020 om antagande av bidraget till internationella sjöfartsorganisationen (IMO) avseende införande av riktlinjer för livscyklar avsedda att beräkna utsläppet från källa till tank av växthusgaser från hållbara alternativa bränslen.

C-541/20 – C-555/20 Litauen m.fl. mot parlamentet och rådet (SBEUD2021/117)

Talan om ogiltigförklaring av det s.k. mobilitetspaketet (förordning 2020/1054, förordning 2020/1055 och direktiv 2020/1057).

Sverige ansökte om intervention den 5 mars 2021 och gav in en interventionsinlaga den 12 juli 2021.

Skr. 2021/22:115
Bilaga 1

C-156/21 Ungern mot parlamentet och rådet (SBEUD2021/231)

Talan om ogiltigförklaring av förordning 2020/2092 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten.

Sverige ansökte om intervention den 21 maj 2021 och deltog i en muntlig förhandling per videolänk den 11–12 oktober 2021 (gemensam med mål C-157/21).

C-157/21 Polen mot parlamentet och rådet (SBEUD2021/232)

Talan om ogiltigförklaring av förordning 2020/2092 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten.

Sverige ansökte om intervention den 21 maj 2021 och deltog i en muntlig förhandling per videolänk den 11–12 oktober 2021 (gemensam med mål C-156/21).

C-204/21 kommissionen mot Polen (SBEUD2021/332)

Talan om fördragsbrott [mot Polen] på grund av underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan (skyldigheten att säkerställa ett effektivt domstolsskydd), artikel 267 FEUF (möjligheten och skyldigheten för nationella domstolar att begära förhandsavgörande från EU-domstolen) samt artiklarna 7 och 8.1 i stadgan samt artikel 6.1 c och e i förordning 2016/679 (dataskyddsförordningen).

Sverige ansökte om intervention den 22 juli 2021 och gav in en interventionsinlaga den 11 november 2021.

C-207/21 P kommissionen mot Polen (SBEUD2021/159)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-699/17 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut om fastställande av BAT-slutsatser för stora förbränningsanläggningar.

C-209/21 P Ryanair mot kommissionen (SBEUD2021/250)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-238/20 angående talan om ogiltighetsförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.56812 Sverige – Lånegarantiordning till flygbolag enligt de tillfälliga reglerna avseende statliga stödåtgärder för att stötta ekonomin under det rådande COVID-19 utbrottet.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 17 augusti 2021.

C-320/21 P Ryanair mot kommissionen (SBEUD2021/327)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-379/20 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.57061 – Sverige – Ersättning för den skada som orsakats av Covid-19 utbrottet till Scandinavian Airlines.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 1 oktober 2021.

C-408/21 P rådet mot Pech (SBEUD2021/397)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-252/19 angående talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att inte enligt öppenhetsförordningen bevilja full tillgång till ett rättstjänstyttrande rörande ett förslag till förordning.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 18 november 2021.

T-421/17 RENV Leino-Sandberg mot parlamentet (SBEUD2021/167)

Återförvisning av mål till tribunalen för prövning i sak av talan om ogiltigförklaring av ett beslut av parlamentet att inte bevilja tillgång till ett slutligt beslut i ett avslutat administrativt ärende.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 25 maj 2021.

T-868/19 Nouryon Industrial Chemicals m.fl. mot kommissionen (SBEUD2020/168)

Talan om ogiltigförklaring av ett genomförandebeslut från kommissionen som uppställer vissa krav på tester för registrering av det kemiska ämnet dimetyleter (DME) under Reach-förordningen.

T-122/20 Sciesent mot kommissionen (SBEUD2020/235)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut 2019/1960 om att inte godkänna silverzeolit som existerande verksamt ämne för användning i biocidprodukter.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 8 februari 2021.

T-123/20 Sciesent mot kommissionen (SBEUD2020/236)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut 2019/1973 om att inte godkänna silverkopparzeolit som existerande verksamt ämne för användning i biocidprodukter.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 8 februari 2021.

T-279/20 CWS Powder Coatings mot kommissionen (SBEUD2020/339)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/2171 i den del som rör klassificering och märkning av titandioxid.

T-283/20 Billions Europe m.fl. mot kommissionen (SBEUD2020/377)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/217 i den del den avser titandioxid.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 12 februari 2021.

T-288/20 Brillux och Daw mot kommissionen (SBEUD2020/338)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/2171 i den del som rör klassificering och märkning av titandioxid.

T-525/20 ITD och Danske Fragtmænd mot kommissionen (SBEUD2020/540)

Skr. 2021/22:115
Bilaga 1

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut, SA.52658 och SA.52489, som förklarar att vissa koncerninterna transaktioner till PostNord Logistics A/S inte utgör statligt stöd.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 2 juli 2021.

T-626/20 Landwärme mot kommissionen (SBEUD2020/541)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut SA. 56125 och SA.56908, som godkänner förlängningar av svenska statliga stöd till produktion av biogas.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 28 maj 2021.

T-639/20 TIB Chemicals mot kommissionen (SBEUD2021/050)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens delegerade förordning 2020/11821 i den del som avser ämnet dioktyltenndilaurat.

Sverige ansökte om intervention den 4 februari 2021 och gav in en interventionsinlaga den 17 juni 2021.

T-659/20 SJ mot kommissionen (SBEUD2021/130)

Talan om ogiltighetsförklaring av kommissionens genomförandebeslut 2020/1193 om tillämpligheten av artikel 34 i direktiv 2014/25/EU på persontrafik på järnväg i Sverige.

Sverige ansökte om intervention den 16 mars 2021 och gav in en interventionsinlaga den 23 juni 2021.

T-163/21 De Capitani mot rådet (2021/331)

Talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att inte bevilja tillgång till sju arbetsdokument från rådets generalsekretariat till arbetsgruppen för bolagsrätt.

Sverige ansökte om intervention den 22 juli 2021 och gav in en interventionsinlaga den 29 november 2021.

T-238/21 Ryanair mot kommissionen (SBEUD2021/353)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut om statligt stöd SA.57543 – Danmark och SA.58352 – Sverige – Covid-19: Recapitalisation of SAS AB.

Sverige ansökte om intervention den 6 augusti 2021 och gav in en interventionsinlaga den 11 november 2021.

T-244/21 LKAB mot kommissionen (SBEUD2021/387)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut den 25 februari 2021 om nationella genomförandeåtgärder för gratis tilldelning under en övergångsperiod av utsläppsrätter för växthusgaser i enlighet med artikel 11.3 i direktiv 2003/87.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

C-793/19 SpaceNet och C-794/19 Telekom Deutschland (SBEUD2019/1036)

Begäran från Bundesverwaltungsgericht, Tyskland

Målet gäller om det är förenligt med unionsrätten att ålägga tillhandahållare av telekommunikationstjänster att lagra trafik- och lokaliseringssuppgifter vid elektronisk kommunikation i syfte att bekämpa brott och skydda allmän säkerhet utan att det initialt finns en koppling till misstanke om brott.

Sverige deltog i en muntlig förhandling per videolänk den 13 september 2021.

C-9/20 Grundstücksgemeinschaft Kollaustraße 136 (SBEUD2020/086)

Begäran från Finanzgericht Hamburg, Tyskland

Målet gäller om köparen av en tjänst får utöva sin avdragsrätt för ingående mervärdesskatt vid tidpunkten när denne erlägger ersättning för tjänsten då denna skatt blir utkrävbar hos säljaren först när köparen betalar för tjänsten (kontantmetoden).

C-140/20 Commissioner of the Garda Síochána m.fl. (SBEUD2020/194)

Begäran från Supreme Court, Irland

Målet gäller om nationell lagstiftning som ålägger tillhandahållare av telekommunikations-tjänster en generell och odifferentierad lagringsskyldighet av trafik- och lokaliseringssuppgifter vid elektronisk kommunikation, är förenlig med unionsrätten.

Sverige deltog i en muntlig förhandling per videolänk den 13 september 2021.

C-302/20 Autorité des marchés financiers (SBEUD2020/350)

Begäran från Cour d'appel de Paris, Frankrike

Målet gäller huruvida en frilansjournalists röjande av information om förestående publicering av tidningsartiklar innehållande marknadsrykten om emittenter av finansiella instrument utgör obehörigt röjande av insiderinformation.

Sverige deltog i en muntlig förhandling per videolänk den 22 juni 2021.

C-368/20 Landespolizeidirektion Steiermark och C-369/20 Bezirkshauptmannschaft Leibnitz (SBEUD2020/393)

Begäran från Landesverwaltungsgericht Steiermark, Österrike

Målen rör lagenligheten hos beslut om gränskontroll som vidtagits när klagandena har rest in i Österrike från en annan medlemsstat (en inre gräns). Skr. 2021/22:115 Bilaga 1

C-615/20 YP m.fl. (SBEUD2021/032)

Begäran från Sąd Okręgowy w Warszawie, Polen

Målet rör tillstånd till inledande av straffrättsligt förfarande och bl.a frågan om avdelningen för disciplinära mål, som beslutat om hävning av immunitet för polska domare, uppfyller kraven på oberoende enligt artikel 19 FEU, och därmed dess möjlighet att fatta ifrågavarande beslut.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 3 maj 2021.

C-638/20 MCM (SBEUD 2021/007)

Begäran från Överklagandenämnden för studiestöd, Sverige

Målet gäller om principen om fri rörlighet för arbetstagare (artikel 45 FEUF) och artikel 7.2 i förordning 492/2011 hindrar att en medlemsstat uppställer krav på anknytning till hemlandet för att bevilja studiemedel för utlandsstudier i ett fall som det nu aktuella.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 15 april 2021.

C-154/21 Österreichische Post (SBEUD2021/175)

Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Målet rör frågan om vilken information enskilda har rätt att erhålla avseende mottagare av utlämnade personuppgifter från personuppgiftsansvariga enligt artikel 15.1 C i dataskyddsförordningen.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 14 juli 2021.

C-268/21 Norra Stockholm Bygg (SBEUD2021/246)

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Målet rör frågan om artikel 6.3 och 6.4 i den allmänna dataskyddsförordningen innefattar krav på nationella processuella regler om editionsplikt och i så fall om de registrerades intressen måste beaktas vid prövningen av frågan om edition.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 13 september 2021.

C-333/21 European Superleague Company (SBEUD2021/310)

Begäran från Juzgado de lo Mercantil de Madrid, Spanien

Målet gäller om vissa regler i det Internationella Fotbollsförbundets (FIFA) och Europeiska fotbollsförbundets (UEFA) stadgar är förenliga med unionsrättens bestämmelser avseende konkurrens och de fyra friheterna.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 19 oktober 2021.

C-470/21 La Quadrature du Net m.fl. (SBEUD2021/407)

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Målet gäller bl.a. om unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning som föreskriver att en myndighet får samla in uppgifter om

Skr. 2021/22:115
Bilaga 1

användarnas ip-adresser i syfte att utreda immaterialrättsintrång, utan att någon förhandskontroll sker av en domstol eller av ett oberoende förvaltningsorgan.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 23 november 2021.

Nedan följer en förteckning över kommissionens överträdelseärenden mot Sverige. I kapitel 1 listats för varje departement de överträdelseärenden som avslutats under 2021. Därefter redovisas i kapitel 2 departementens överträdelseärenden som vid utgången av året fortfarande var pågående. Överträdelseärendena i detta kapitel delas upp i två avsnitt, varav det första avsnittet tar upp försenade genomföranden och det andra avsnittet felaktiga genomföranden.

För handläggningen av formella underrättelser till Sverige ansvarar respektive departement. Handläggningen av motiverade yttranden till Sverige sker samlat vid Kansliet för EU-rättsliga frågor i Statsrådsberedningen. För närmare information om enskilda överträdelseärenden kan kontakt tas med registrator på ansvarigt departement med hänvisning till kommissionens ärendenummer som anges i förteckningen. Kontaktuppgifter till departementens registratorerna finns på regeringens webbplats <https://www.regeringen.se/kontaktuppgifter/kontaktuppgifter-till-departementens-registratorer/>

På kommissionens webbplats finns möjlighet att söka information om överträdelsebeslut mot Sverige och övriga medlemsstater https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=sv Där publiceras även pressmeddelanden för mer betydelsefulla ärenden.

Förteckningar över överträdelseärenden som bifogats regeringens skrivelser från tidigare år angående verksamheten i EU finns på riksdagens webbplats Dokument & lagar - Riksdagen Sökord ”Verksamheten i Europeiska unionen”.

1 AVSLUTADE ÄRENDEN

1.1 Justitiedepartementet

1. Direktiv (EU) 2018/1846 om ändring av bilagorna till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG om transport av farligt gods på väg, järnväg och inre vattenvägar för att beakta den vetenskapliga och tekniska utvecklingen (ärendenummer 2019/0243)

2. Direktiv (EU) 2017/853 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2020/0109)

1.2 Utrikesdepartementet

Inga ärenden.

1.3 Försvarsdepartementet

Inga ärenden.

1.4 Socialdepartementet

Inga ärenden.

1.5 Finansdepartementet

1. Direktiv (EU) 2017/1852 om skattetvistlösningsmekanismer i Europeiska unionen (ärendenummer 2019/0242)

2. Direktiv (EU) 2018/822 om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang (ärendenummer 2020/0110)

1.6 Utbildningsdepartementet

Inga ärenden.

1.7 Miljödepartementet

1. Direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävandet av vissa direktiv (ärendenummer 2016/2172)

2. Direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning och om upphävande av vissa direktiv (ärendenummer 2018/2052)

3. Direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa, ändrat genom direktiv (EU) 2015/1480 (ärendenummer 2018/2326)

4. Tjänstedirektivet (2006/123/EG), artikel 49 i FEUF vad gäller tilldelning och förnyelse av tillstånd att anlägga och driva vattenkraftanläggningar (ärendenummer 2018/4187)

5. Direktiv (EU) 2018/410 om ändring av direktiv 2003/87/EG för att främja kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar (ärendenummer 2019/0344) Skr. 2021/22:115
Bilaga 2

6. Direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) (ärendenummer 2019/2029)

7. Direktiv (EU) 2020/362 om ändring av bilaga II till direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon vad gäller undantaget för sexvärt krom om korrosionsskydd för kylsystemet av kolstål i absorptionskylskåp i husbilar. (ärendenummer 2020/0253)

8. Direktiv (EU) 2020/363 om ändring av bilaga II till direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon vad gäller vissa undantag för bly och blyföreningar i komponenter (ärendenummer 2020/0254)

1.8 Näringsdepartementet

1. Direktiv (EU) 2019/1258 om ändring, för anpassning till tekniska framsteg, av bilagan till direktiv 80/181/EEG vad gäller definitionerna av SI-grundenheterna (ärendenummer 2020/0358)

1.9 Kulturdepartementet

1. Direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (ärendenummer 2013/2191)

1.10 Arbetsmarknadsdepartementet

1. Direktiv (EU) direktiv 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (ärendenummer 2018/2242)

1.11 Infrastrukturdepartementet

1. Ingående av ett bilateralt luftfartsavtal med Förenta staterna – ”Open skies” – (ärendenummer 1995/2089)

2 PÅGÅENDE ÄRENDEN

2.1 Försenat genomförande

2.1.1 Justitiedepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv (EU) 2017/853 om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2018/0389)

Formella underrättelser

1. Genomförandedirektiv (EU) 2019/68 om fastställande av tekniska specifikationer för märkning av skjutvapen och deras väsentliga delar enligt rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2020/0255)

2. Genomförandedirektiv (EU) 2019/69 om fastställande av tekniska specifikationer för larm- och signalvapen enligt rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2020/0256)

3. Direktiv (EU) 2018/1673 om bekämpande av penningtvätt genom straffrättsliga bestämmelser (ärendenummer 2021/0093)

4. Direktiv (EU) 2019/790 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (ärendenummer 2021/0345)

5. Direktiv (EU) 2019/770 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (ärendenummer 2021/0497)

6. Direktiv (EU) 2019/771 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG. (ärendenummer 2021/0498)

2.1.2 Utrikesdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

1. Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2021/1047 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/43/EG vad gäller uppdatering av förteckningen över försvarsrelaterade produkter i enlighet

2.1.3 Försvarsdepartementet

Inga ärenden.

2.1.4 Socialdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

2.1.5 Finansdepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv (EU) 2016/2341 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (ärendenummer 2019/0132)

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2019/879 om ändring av direktiv 2014/59/EU vad gäller kreditinstituts och väderpappersföretags förlustabsorberings- och rekapitaliseringskapacitet och om direktiv 98/26/EG PE/48/2019/REV/1 (ärendenummer 2021/0095)

2. Direktiv (EU) 2019/878 om ändring av direktiv 2013/36/EU vad gäller undantagna enheter, finansiella holdingföretag, blandade finansiella holdingföretag, ersättning, tillsynsåtgärder och tillsynsbefogenheter och kapitalbevarande åtgärder (ärendenummer 2021/0346)

3. Direktiv (EU) 2019/2034 om tillsyn av värdepappersföretag och om ändring av direktiven 2002/87/EG, 2009/65/EG, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU och 2014/65/EU (ärendenummer 2021/0348)

4. Direktiv (EU) 2020/1504 om ändring av direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument (ärendenummer 2021/0349)

5. Direktiv (EU) 2019/1160 om ändring av direktiven 2009/65/EG och 2011/61/EU vad gäller gränsöverskridande distribution av företag för kollektiva investeringar (ärendenummer 2021/0500)

6. Direktiv (EU) 2019/2162 om utgivning av säkerställda obligationer och offentlig tillsyn över säkerställda obligationer samt om ändring av direktiven 2009/65/EG och 2014/59/EU (ärendenummer 2021/0502)

2.1.6 Utbildningsdepartementet

Inga ärenden.

2.1.7 Miljödepartementet

Inga ärenden.

2.1.8 Näringsdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad (ärendenummer 2021/0129)

2.1.9 Kulturdepartementet

Inga ärenden.

2.1.10 Arbetsmarknadsdepartementet

Inga ärenden.

2.1.11 Infrastrukturdepartementet

Motiverade yttranden

1. Direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (ärendenummer 2021/0094)

Formella underrättelser

1. Direktiv (EU) 2016/2370 om ändring av direktiv 2012/34/EU vad gäller öppnandet av marknaden för inrikes persontrafik på järnväg och styrningen av järnvägsinfrastrukturen (ärendenummer 2019/0087)

2. Direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (ärendenummer 2021/0096)

3. Direktiv (EU) 2018/2002 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (ärendenummer 2020/0557)

4. Direktiv (EU) 2016/797 om driftkompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (ärendenummer 2020/0558) Skr. 2021/22:115 Bilaga 2
5. Direktiv (EU) 2016/798 om järnvägssäkerhet (ärendenummer 2020/0559)
6. Direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (ärendenummer 2021/0344)
7. Direktiv (EU) 2019/883 om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om ändring av direktiv 2010/65/EU och upphävande av direktiv 2000/59/EG (ärendenummer 2021/0347)
8. Direktiv (EU) 2019/1024 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (ärendenummer 2021/0499)
9. Direktiv (EU) 2019/1161 om ändring av direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon (ärendenummer 2021/0501)
10. Direktiv (EU) 2019/520 om driftskompatibilitet mellan elektroniska vägtullsystem och underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om underlåtenhet att betala vägavgifter i unionen (ärendenummer 2019/0542)

2.2 Felaktigt genomförande

2.2.1 Justitiedepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

1. Direktiv 2011/93/EU om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi samt om ersättande av rådets rambeslut 2004/68/RIF (ärendenummer 2019/2114)
2. Direktiv 2011/98/EU, 2003/86/EG, 2003/109/EG, 2009/50/EG, 2014/36/EU, 2014/66/EU och direktiv (EU) 2016/801 - Migrationsverkets handläggningstider och sociala trygghetsförmåner för tredjelandsmedborgare (ärendenummer 2019/4073)
3. Rambeslut 2008/913/RIF om att bekämpa vissa former och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen (ärendenummer 2020/2324)

4. Rambeslut 2002/584/RIF om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (ärendenummer 2020/2362)
5. Direktiv 2013/40/EU om angrepp mot informationssystem (ärendenummer 2021/2054)
6. Direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (ärendenummer 2021/2105)
7. Direktiv 2013/48/EU om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet (ärendenummer 2021/2079)
8. Direktiv (EU) 2017/541 om bekämpande av terrorism, om ersättande av rådets rambeslut 2002/475/RIF och om ändring av rådets beslut 2005/671/RIF (ärendenummer 2021/2156)

2.2.2 Utrikesdepartementet

Överträdelseärenden med anledning av en dom från EU-domstolen

1. Bilateral investeringskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Motiverade yttranden

1. Sveriges bilaterala investeringskyddsavtal med Rumänien, (ärendenummer 2013/2207)
2. Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2186)
3. Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2307)

Formella underrättelser

1. Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2396)
2. De svenska bestämmelsernas bristande överensstämmelse med direktivet (EU) 2018/958 om en proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken (ärendenummer 2021/2193)
3. Sveriges uppsägning av de bilaterala investeringsavtalen inom EU (ärendenummer 2021/2242)

2.2.3 Försvarsdepartementet

Inga ärenden.

Skr. 2021/22:115

Bilaga 2

2.2.4 Socialdepartementet

Inga ärenden.

2.2.5 Finansdepartementet

Motiverade yttranden

1. Ojämlig behandling av svensk utdelning som uppbärs av å ena sidan de svenska allmänna pensionsfonderna och å andra sida jämförbara offentliga pensionsinstitut som är etablerade i andra EU-medlemsstater eller EES-länder (ärendenummer 2020/4035)
2. Direktiv (EU) 2015/2366 om betaltjänster på den inre marknaden (ärendenummer 2018/0099)
3. Direktiv 2014/49/EU om insättningsgarantisystem (ärendenummer 2021/6000)

Formella underrättelser

1. Räntheavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. 16–20 §§ i inkomstskattelagen (1999:1229) (ärendenummer 2013/4206)
2. Upphandling av avfallstjänster (ärendenummer 2014/4183)
3. Direktiv 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU gällande offentlig upphandling och koncessioner (ärendenummer 2018/2279)

2.2.6 Utbildningsdepartementet

Inga ärenden.

2.2.7 Miljödepartementet

Överträdelseärenden med anledning av en dom från EU-domstolen

1. Direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2009/2310; mål C-22/20)

Motiverade yttranden

1. Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) vad gäller den svenska vargpolitiken – särskilt licensjakten på varg (ärendenummer 2010/4200)

2. Direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa vad gäller överskridna gränsvärden – partiklar i luften, PM10 (ärendenummer 2012/2216)

3. Förordning (EU) nr 1257/2013 om återvinning av fartyg och ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG (ärendenummer 2019/2090)

Formella underrättelser

1. Direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess ändrade lydelse enligt direktiv 2014/52/EU (ärendenummer 2019/2222)

2. Direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2020/2096)3) Direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (2020/2114)

3. Direktiv 92/43/EEG (art- och habitatdirektivet) samt direktiv 2009/147/EG (fågeldirektivet) vad gäller brister i Natura 2000-nätverket (ärendenummer 2020/2207)

2.2.8 Näringsdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

1. Direktiv 92/43/EEG (art- och habitatdirektivet) vad gäller bristande skydd av marina däggdjur från fiskeverksamhet i Sverige (ärendenummer 2020/4037)

2.2.9 Kulturdepartementet

Inga ärenden.

2.2.10 Arbetsmarknadsdepartementet

Inga ärenden.

2.2.11 Infrastrukturdepartementet

Motiverade yttranden

Inga ärenden.

Formella underrättelser

Skr. 2021/22:115

Bilaga 2

1. Det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Ryssland (ärendenummer 2010/2182)
2. Förordning (EU) 2017/1938 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas (ärendenummer 2020/2198)
3. Svenska regimen gällande kombinerad transport – Direktiv 92/106/EEC om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport för gods mellan medlemsstaterna (ärendenummer 2020/4055)

Beslut i rådet under 2021 som Sverige inte stött

En målsättning för Sveriges EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Dessa redovisas i denna bilaga.

1 Beslut i rådet under 2021 när Sverige röstat nej

1.1 Förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter efter 2020.

- Datum för antagande: 28 april 2021.
- Rådsformation: EPSCO-rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor).
- Bakgrund: Rådet antog i april 2021 förslaget till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare (EGF). Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.

Sverige röstade, efter samråd med EU-nämnden, nej till antagande av förordningen. Bedömningen var att det slutliga förslaget inte hade utvecklats tillräckligt väl i den restriktiva riktning som Sverige drivit under förhandlingarna.

1.2 Överklagande av EU-domstolens domar mot jordbruks- respektive fiskepartnerskapsavtal mellan EU och Marocko

- Datum för röstning: 19 november 2021.
- Rådsformation: rådet för utrikes frågor (utvecklingsfrågor).
- Bakgrund: Rådet beslutade att anta förslaget om ett överklagande av EU-domstolens domar mot EU:s jordbruks- respektive fiskepartnerskapsavtal med Marocko. Beslutet antogs med enkel majoritet.

Sverige röstade nej eftersom EU-domstolens utslag låg i linje med tidigare domar och svensk folkrättslig bedömning.

1.3 Direktivet om offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer.

Skr. 2021/22:115
Bilaga 3

Rådets ståndpunkt vid första behandlingen inför antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer (offentlig land-för-land-rapportering).

- Datum för röstning: 28 september 2021.
- Rådsformation: rådet (inre marknad).
- Bakgrund: Rådet beslutade i september 2021 att anta sin ståndpunkt inför antagande av Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer. Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.

Sverige röstade nej eftersom Sverige anser att förslaget har fel rättslig grund.

1.4 Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021–2027

Förslag om Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004

- Datum för röstning: 14 juni 2021.
- Rådsformation: EPSCO-rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor).
- Bakgrund: rådet antog den 14 juni 2021 förslaget till förordning om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004. Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.

Sverige röstade nej till förslaget eftersom det innebar möjlighet för stöd till ökad fiskekapacitet och en stor ökning av andelen av fondens budget som kan nyttjas till åtgärder som kopplar till fiskekapacitet. Förslaget saknade vidare tillräckliga villkor i syfte att hindra överkapacitet, vilket kan leda till överfiske. Förslaget bedömdes därmed gå i motsatt riktning i förhållande till målsättningarna för EU:s gemensamma fiskeripolitik om en omställning till ett hållbart fiske och EU:s internationella åtaganden inom ramen för Agenda 2030.

2 Beslut där Sverige lagt ned sin röst

2.1 Ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av 2019 års budget

Rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2019.

- Datum för röstning: 16 februari 2021.
- Rådsformation: rådet (ekonomiska och finansiella frågor).
- Bakgrund: Rådet beslutade i februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2019.

Sverige lade ned sin röst. Nivån på felaktiga betalningar och revisionsrättens bedömning var i princip oförändrade jämfört med tidigare år och bedömningen blev att det inte fanns tillräckliga skäl för att rösta för att rekommendera kommissionen ansvarsfrihet.

2.2 Århusförordningen

Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1367/2006 av den 6 september 2006 om tillämpning av bestämmelserna i Århuskonventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor på gemenskapens institutioner och organ

- Datum för röstning: 6 oktober 2021.
- Rådsformation: Miljö.
- Bakgrund: Revidering av Århusförordningen för att EU ska leva upp till Århuskonventionen. Förordningen handlar om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor. Beslutet krävde kvalificerad majoritet.

Riksdagen hade gett regeringen mandat att verka för att förslaget inte skulle gå längre än vad som krävdes enligt Århuskonventionen. Förslaget gick längre än vad som enligt regeringen är nödvändigt för att EU ska efterleva sina skyldigheter enligt Århuskonventionen. Sverige valde därför att lägga ner sin röst.

- 18-månaders program, 138
Afghanistan, 58, 80
Afrika, 54
Agenda 2030, 32
Albanien, 27
Alternativa bränslen, 110
Ansvarsfördelnings-
förordningen, 125
Antidiskrimineringsdirektivet,
93
Antisemitism, 86
Arbetsliv, 92
Arbetsprogram, 134
Arktis, 50
Armenien, 49
Artificiell intelligens, 113
Artikel 7-förfarandet, 22
Asean, 60
Asien, 57
Asyl, 86
Avfallstransporter, 127
Aviskrogning, 122
Azerbajdzjan, 49
Bankmarknaden, 66
Bankpaketet, 66
Bankunionen, 66
Barnets rättigheter, 86
Barngarantin, 94
Batteriförordningen, 126
Bauhaus, 132
Belarus, 48
BEPS, 72
Beredskapsplan, 120
Biologisk mångfald, 127
Bosnien och Hercegovina, 27
Brexitjusteringsreserven, 76
Brottslighet, 79
Bättre lagstiftning, 103
Cancer, 96
Carcinogen- och
mutagendirektivet, 91
Centralafrikanska republiken,
55
Centralasien, 46
Cirkulär ekonomi, 126
Civilrättsligt samarbete, 79
Civilskydd, 78
Covax, 45
Covid-19, 62, 70, 98
Covidintyg, 97
Cybersäkerhet, 41
Cybersäkerhetsstrategi, 115
Datalagring, 83
Delaktighet, 21
Demokratipaketet, 31
Demokratiska republiken
Kongo, 57
Digital inre marknad, 100
Digital kompass, 114
Digitalisering, 112
Diskriminering, 93
Djurskyddsstrategi, 121
Efta, 46
Egna medel, 75
E-handel, 43
Ekologisk produktion, 118
Ekonomisk styrning, 61
EMU-fördjupningen, 63
Energi, 116
Energieffektivisering, 116
Energiinfrastruktur, 116
Energipriser, 117
Energiskattedirektiv, 73
Etiopien, 54
EU-deklaration, 16
EU-domstolen, 135
EU-rekrytering, 136
EuroHPC, 105
Eurojust, 84
Europakonventionen, 86
Europaparlamentet, 135
Europarådet, 37
Europeisk åklagarmyndighet
(Eppo), 84
Europeiska forskningsområdet,
ERA, 106
Europeiska rådet, 17
Europeiska terminen, 23
Europolförordningen, 80
Eurovinjettdirektivet, 110
EU-sakråd, 22
Exportkontroll, 40
Exportkrediter, 43
Extremism, 79

Skr. 2021/22:115

Facilitet för återhämtning och resiliens, 62

Faktapromemorior, 17

Finansmarknaden, 66

Fiscalisprogrammet, 72

Fiskeripolitiken, 119

Fit for 55, 73, 125

Flygpassagerares rättigheter, 111

FN, 37

Forskning, 105

Framtidskonferensen, 22

Frihandels- och investeringskyddsavtal, 42

Funktionsnedsättning, 94

Företagsbeskattning, 72

Förnybar energi, 116

Försvarsfonden, 108

Försäkringsmarknaden, 69

G20, 65

Genomförande av direktiv, 134

Genomiska tekniker, 122

Georgien, 48

Global minimibeskattnings, 73

Globaliseringseffekter, 92

Grundläggande rättigheter, 85

Gröna obligationer, 67

Handel och hälsa, 44

Handelspolitiken, 42

Hatbrott, 85

Havspolitik, 112

Hbtqi, 18

Hemlöshet, 95

Hera, 96

Horisont Europa, 106

Humanitära bistånd, 45

Hybridhot, 41

Hållbar blå ekonomi, 112

Hållbar finansmarknad, 70

Hållbarhetsrapportering, 104

Hållbart företagande, 43

Hälsa och rättigheter, 45

Hälsofrågor, 95

Hälsounion, 97

Idrott, 133

Immateriella rättigheter, 103

Indien, 57

Industristrategin, 102

Informationssamhället, 112

Innovation, 105

Inre marknad, 100

Instrumentalisering av migranter, 87

Internationella brottmålsdomstolen, 38

Investeringsfonder, 68

InvestEU-programmet, 64

Irak, 51

Iran, 51

Japan, 59

Jemen, 51

Jordbrukspolitiken, 118

Jordstrategi, 127

Judiskt liv, 86

Jämställdhet, 93

Kanada, 52

Kapitaltäckningsregelverk, 66

Kemikaliestrategi, 126

Kina, 58

Klimat, 73

Klimat- och energidiplomati, 45

Klimatfinansiering, 64

Klimatlag, 125

Koldioxid, 73

Koldioxidkrav, 126

Kommissionen, 134

Kommittén Demokratin 100 år, 21

Konsulära frågor, 41

Konsumentpolitik, 104

Konsumentstrategi, 104

Konventionella vapen, 39

Kosovo, 28

Kreativa sektorn, 133

Kreditförvaltare, 67

Krigsmateriel, 40

Krimplattformen, 47

Krishantering, 34

Kritiska entiteter, 78

Kritiska råmaterial, 102

Kryptotillgångar, 68

Kuba, 53

Kultur, 132

Kärnsäkerhet, 33

Land-för-land-rapportering, 71

Landsbygd, 123

Latinamerika, 52

Libanon, 51

Livsmedel, 120

Luftfart, 111

LULUCF, 125

Läkemedelstillgången, 98

Makroekonomiska obalanser, 61
Markanvändning, 125
Marocko, 52
Maskindirektivet, 101
Massförstörelsevapen, 39
Medborgarinitiativet, 30
Medicinsk teknik, 97
Medier, 132
Mellanöstern, 50
Mercosur, 53
Mervärdesskatt, 70
Migrations- och asylsystemet, 86
Miljöbrottsdirektivet, 85
Minimilöner, 91
Mobilitet, 109
Moçambique, 56
Moldavien, 50
Montenegro, 28
Motorfordonsförsäkringsdirektivet, 69
Myanmar, 59
Människosmuggling, 81
Mänskliga rättigheter, 38
Nagorno-Karabach, 49
Narkotika, 98
Nationella reformprogram, 24
Nato, 36
Naturresurser, 127
Nedrustning, 39
Nicaragua, 53
Nigeria/Tchadsjöregionen, 56
Nollförening, 127
Nordamerika, 52
Nordkorea, 58
Nordmakedonien, 28
Näringspolitik, 102
Oceanien, 57
Ordförandeskap i EU:s ministerråd, 137
Organiserad brottslighet, 81
OSSE, 37
Pandemin, 98
Parisavtalet, 124
Pelaren för sociala rättigheter, 25
Peningtvätt, 67
Plattformsarbete, 92
Polissamarbete, 79
Politisk reklam, 31

Produktsäkerhet, 105
Prüm II, 82
Radioutrustningsdirektivet, 101
Regionkommittén, 137
Rekommendationer, 24
Riksdagen, 16
Roamingförordningen, 114
Romsk inkludering, 94
Rymden, 40
Rymdprogram, 107
Ryssland, 47
Rättsstatens principer, 22
Sahel/Mali, 56
Sammanhållningspolitiken, 31
Sanktioner, 40
Schengens gränskodex, 83
Schengenutvärdering, 79
Serbien, 29
Sieps, 21
Sjöfart, 111
Skatter, 70
Skogsstrategi, 122
Sociala klimatfonden, 126
Sociala trygghetssystemen, 92
Solvens II-paketet, 69
Somalia, 55
Stabilitets- och tillväxtpakten, 61
Stabilitetsstöd, 65
Stadstrafiken, 110
Standardisering, 101
Statistik, 77
Storbritannien, 26
Straffrättsligt samarbete, 84
Subventioner, 103
Sudan, 55
SURE, 63
Sydostasien, 59
Sydsudan, 55
Syrien, 50
Sysselsättningspolitik, 90
Säkerhets- och försvarspolitik, 35
Säkerställda obligationer, 66
Tanzania, 56
TEN-T, 109
Terrorism, 40, 79
Tolkning, 137
Transport, 109
Tribunalen, 136
Tull, 74

Skr. 2021/22:115

Skr. 2021/22:115

Turkiet, 29	Värdepappersmarknaden, 67
Tågpassagerarförordningen, 111	Västerhavet, 120
Ukraina, 36, 47	Zimbabwe, 57
Ungdom, 130	Åldrande, 95
Upphandlingsinstrument, 43	Århusförordningen, 124
USA, 52	Årsbudget, 75
Utbildning, 129	Återhämtningsinstrument, 62
Utrikes- och säkerhetspolitik, 35	Återvändande, 88
Utsläppshandelsdirektivet, 125	Öppenhet och insyn, 136
Utvecklingspolitik, 44	Östersjön, 119
Utvidgningen, 27	Östersjöstrategi, 30
Venezuela, 53	Östeuropa, 47
Viseringspolitik, 88	Östliga partnerskapet, 46
Vuxenlärande, 130	Överläggningar, 17
	Överträdelseärenden, 135

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 mars 2022

Närvarande: statsminister Andersson, ordförande, och statsråden Hallengren, Hultqvist, Damberg, Shekarabi, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Ernkrans, Hallberg, Nordmark, Säterberg, Thorwaldsson, Axelsson Kihlblom, Farmanbar, Danielsson, Karkiainen

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Regeringen beslutar skrivelse Verksamheten i Europeiska unionen under 2021